

Отд. 3

157-3

ОТЧЕТЪ

НА

ВАРНЕНСКАТА ДЪРЖАВНА ДЪВИЧЕСКА ГИМНАЗИЯ

„МАРИЯ ЛУИЗА“

за

УЧЕБНАТА 1897 98 ГОДИНА.

31373

ВТОРА ГОДИШНИНА.

ВАРНА,

Печатница на Христо Н. Войниковъ

1898.

г-жа Негово Високо-
Превосвѣщенство Варнен-
ско-Прѣславски Митро-
политъ Господина Г-на
Симеона, заслуживша на-
роденъ архипастиръ

Отъ Девичката гимназия

НЕОФИЦИАЛЕНЪ ОДЪЛЪ.

По правописа на писменитѣ ученически работи.

Като съзнаваме пълно голѣмата важностъ на въпроса, по който искаме да кажемъ нѣкоя и друга дума, ние ще се спремъ прѣди всичко върху онази голѣма и обща неуредица, която днесъ за днесъ прѣдставя нашия правописъ изобицо — правописътъ на нашитѣ книжовници, литератори биле тѣ, езиковѣдци или обикновени писачи. Може би ще се види нѣкому, че е пенамѣсто въ годишния отчетъ на едно сръдно учебно заведение да се говори изобицо за дисекацията нашъ правописъ и да се разглежда и обесжда нинѣшния неговъ пѣстѣрь образъ; ала ние не можемъ да отминемъ досущъ мълкомъ този дълбокъ правописенъ хаосъ, настанѣлъ въ послѣдно врѣме у насъ, защото намѣрваме, че той е тѣсно и пераздѣлно свързанъ съ въпроса, който ни занимава, и защото всички послѣдници отъ общата правописна бъркотия, която, за голѣма жалъ, отъ день на день все повече се усилва и зацлпга, изпитватъ прѣко и най-тежко прѣподавателитѣ по български езикъ въ нашитѣ училища и учещата се младежъ въ тѣзи училища.

Безъ да влѣзваме въ подробности, ние ще се ограничимъ да научимъ само нѣкои факти по историческия развой на нашия правописъ — главнитѣ фази, прѣзъ които той е миналъ, та да се види по-прѣгледно, че никога другъ пътъ отъ възражданъето ни до днесъ не е наставала у насъ таква правописна бъркотия като днешната, и че никогѣжъ не еж съществували толкова разногласия и раздробени правописни мнѣния, нито пъкъ такива рѣзки неослѣдовности, дѣто едно и сѣщо списание да се списва прѣзъ единъ мѣсець съ единъ правописъ, а до-мѣсець съ другъ, или една и сѣща дума да се не пише два пѣти еднакво въ разнитѣ статии на една и сѣща книжка отъ извѣстно списание. Изключение отъ това не правятъ и много отъ учебницитѣ ни. Подобно нѣщо наистина не сръща човѣкъ дори и прѣзъ онази първа епоха отъ нашето възраждане, когато владѣеше *словѣнобългарската теория*

за книжовния ни езикъ и правописъ, и правописната борба се водеше за употребата или не на юсоветъ и за това — дали трѣба да се пише съ стари падежни форми (Венелиновъ възгледъ) или съ члена на новобългарския говоръ, макаръ и въ това време — време на тъмно лутане въ всеко едно отношение, бъркотията да бѣ и естествена и оправдана. А тя бѣ и е оправдана, като се вземе на гледъ негигиената, че всеко начинание е трудно, а толкозъ повече — да се полагатъ основи за книжовенъ езикъ и правописъ на единъ народъ, загинялъ почти исторически. Подобна на днешната бъркотия не се вижда и прѣзъ слѣдващата слѣдъ това сноха, прѣзъ която нашитѣ книжовници се дѣлѣхъ главно на двѣ правописни страни: страна на Найден Геровъ и такава на Никола Михайловски или, както обикновено ги наричатъ, *пловдивска* и *търновска* правописни школи, всека отъ които имаше своята граматика и строго се о нея придържахъ. Първата имаше граматиката на Ноакима Груевъ, издадена въ 1859 година, а втората граматиката на Нв. П. Момчиловъ, издадена въ 1868 година, които граматики, нека ни е позволено тукъ да кажемъ, твърдѣ добръ и основателно научвахъ и ученици и книжовници на еднообразенъ и послѣдовенъ правописъ, при всичкитѣ недостатѣци що имахъ, дѣто въ голѣма мѣра се облягахъ върху правилата на руския правописъ. Между послѣдовачитѣ обаче на тѣзи двѣ школи сногодба въ скоро време съ вѣщнина турин професоръ Дриновъ. Неговиятъ врѣмененъ проектъ за общъ правописъ — статията му прѣзъ 1870 год. въ П кн. на Бранискоето Периодическо Списание „За новобългарското азбуке“ и излѣзлитѣ слѣдъ тази статия отъ авторитетното негово перо нѣкои освѣтления по сѣция въпросъ доведохъ почти всички видни наши книжовници до правописно единство. Това единство, което бѣ голѣма стѣпка напредъ и бѣ докарало доста плодотворни резултати и въ обучението по български езикъ въ училищата ни, вървѣ почти до 1890 година. Прѣзъ тази година се наченъ издаването на министерския „Сборникъ“, въ който се правѣхъ твърдѣ важни отстъпки отъ Дриновия правописъ, и послѣдниятъ захванъ силно да се разкланя. Прѣзъ мѣсецъ августъ 1893 г. тогавашниятъ министъръ на Народното Просвѣщение, г. Живковъ, назначи и особена комисия за реформиране на правописа, въ която влѣзвахъ г-ла Л. Милетичъ, А. Теодоровъ, покойниятъ Матовъ, Б. Цоневъ, Нв. Шиниановъ и др. Отъ доклада на тази комисия до министра на Просвѣщението се видѣ, че не навѣкъждѣ тя е паднала полека и внимателно и че, между многото добри и полезни нововъведения, узрѣли едни отъ духа на врѣмето или развитието на езика, а други лесно приемливи — тя бѣ внаднала и въ нѣкои нежелателни крайности. Тази прибрзаностъ — съ единъ замахъ да се докара коренна промѣна въ правописа, по наше мнѣние, е и най-главната причина, която побърка на инакъ въ много точки практичния и наученъ трудъ на комисията Прѣзъ същата година се наченъ съ прѣдставения въ

доклада до министра правописъ и издаването на списанието „Български Прѣгледъ“, и въпросътъ за прѣобразуване на правописа паздрово изпѣкиж. Наченяхъ се чрѣзъ печата остри прѣпирни и разисквания, въ които взехъ участие всички почти повидни наши езиковѣдци и писачи. Разни мнѣния се изказахъ, между които и цѣлъ редъ вражди, лични страсти и капризи; ала плодъ отъ тази бурна правописна борба, наченята съ такава ревност и горещина прѣди петъ години, е това, че днесъ у насъ владѣе пълна правописна анархия, пълна неразбранщина. Самитѣ прѣподаватели на български езикъ вече не знайтъ на кой правописъ да учятъ ученицитѣ: на правописа на министерския „Сборникъ“ ли, на Училищния Прѣгледъ ли, на Българския Прѣгледъ ли, на онзи на Българското Книжовно Дружество ли и пр. и пр. правописи на неподчинни списания. Нещемъ да говоримъ тукъ за правописитѣ на разнитѣ наши граматички: Мишева, Карагюлева, Сирманова, Григорова, Садаманова и т. н.

Работата обаче на прѣподавателитѣ по български езикъ не се затруднява и спѣва само отъ неуредбата на правописа. Който правописъ тѣ и да държатъ, а такъвъ, и при сегашната ни орфографична неопрѣдѣленостъ, всѣки отъ тѣхъ ще да избере само единъ, никакъвъ усѣхъ въ работата си тѣ не виждатъ.

Фактъ е, че никога отъ освобождението ни насамъ ние не сме имали въ гимназиитѣ и въ другитѣ си срѣдни училища тъй безкнижни ученици по правописъ, каквито имаме днесъ. Този фактъ, вѣрваме, е забѣлѣзаль всѣки, който по една или по друга причина е слѣдилъ отблизу писменитѣ работи на ученицитѣ. И наистина, отъ листоветѣ, що държъ по класификуването на направенитѣ отъ ученицитѣ погрѣшки въ писменитѣ имъ работи по български езикъ отъ 1888 до 1890 год., отъ 1894—95 и отъ 1895 до настоящата 1898 година, виждамъ че никога ученици отъ горнитѣ класове на нашитѣ срѣдни учебни заведения не сж правили толкова по брой и каквипа правописни грѣшки, каквито правятъ днесъ, и че тѣзи погрѣшки се увеличаватъ постѣпенно и бързо въ послѣднитѣ двѣ-три години. За показъ ще приведа тукъ правописни грѣшки на ученици отъ V класъ отъ 1888 до 1890, отъ 1894—95 и отъ 1895 до 1898 години.

Прѣзъ 1888—90 години:

Обрѣдъ, свѣтецъ, мѣсо, произвѣдение, мнѣние, прилѣжаніе, търпѣние, клѣтва, клѣтникъ, срѣбро, прѣдмѣтъ, тѣжина, погрѣбение, забѣлѣжка, стѣпка, свѣдения, повѣдение, завѣденіе, стрѣмление, изобретение, мѣко, нося, играя, работя, глѣдамъ, трѣперж, наченя, обърна, съмнало, въртели, рѣкълъ, заплѣтенъ, непрѣменно, спорѣдъ и т. н.

Прѣзъ 1894—95 година:

Повестъ, сънъ, крадъ, деятелностъ, двоумение, севѣръ, съветъ, убеждение, речъ, пясъкъ, променение, петелъ, злодо-

епъ, орѣжие, колѣне, гжлѣбъ, орѣлъ, (сжщ. пме), хитжръ, стигнахми, съществува, бѣдж, могѣтъ, излѣзалъ, слѣшжлъ, заплакѣлъ, занесалъ, навѣрно, вжтре, твѣрде, никѣде, доло, сѣтне, лѣсно, освенъ, подѣка, дрѣбно, добре и т. н.

Прѣзъ 1895—98 години:

Ноцъ, заповедъ, участь, твѣрдостъ, сжнъ, камакъ, старицъ, присѣ(т)ствие, изочяване, рѣце, ниделе, частъ, любовъ, милостъ, дългелността, змий (мн. число), царъ, месѣцъ, грамотевница, хитросъ, боговѣ, мойта дружина, извѣс(т)на мисалъ, свойто образувание, о(т)дѣлни личностѣти, правжж измивение, малакъ градъ, тѣшжи тѣглила, ни вж. ние, нащи, тѣжавъ, тржгжтъ, вжѣмашъ, дохожджтъ, скрпхтѣ, пѣетъ, патуване, денжтъ бешя, бѣрж, утишелъ, мислжжлъ, ходжжли, зѣдлаженъ, рѣ(з)сжрдилъ, рж(з)саждава, наджлп, каде, вжтре, почити вж. почти, дѣбѣло, бѣзъ и др.

Да сравняваме подробно отрицателната величина на грѣшкитѣ отъ разнитѣ горѣпоменжти години ние считаме излишно, понеже отликата помежду имъ отъ едно просто прочитане става ясна и напълно се установява, че докато правописнитѣ грѣшки прѣзъ 1888—90 години сж такива, каквито дори и мнозина отъ нашитѣ списачи на учебници правжтъ, погрѣшкитѣ отъ 1894 година постѣпенно наголѣмватъ — вървжтъ тѣ вж постоянно растеща прогресия вж паралелъ съ слѣдващитѣ години, та така за 1895—98 години се издигатъ до онази точка, която можемъ нарѣ пълна *правописна безграмотностъ*.

Отъ друга страна прѣподавателитѣ пѣкъ на български езикъ употрѣбаватъ отъ година на година все повече и повече усилия и грижливостъ, методичностъ и добросѣвѣстностъ за усвояване на правописа отъ ученицитѣ и правжтъ всичко вж прѣдѣлнитѣ на възможността; увеличаватъ негресивно и броя на писменитѣ работи — и при всѣчко това, на всека стѣпка тѣ се убѣждаватъ, че работата имъ не мрѣдва напредъ, че тя е досущъ малоуспѣшна и никакъ несѣотвѣтна на труда имъ. И наистина, поправката на писменитѣ ученически работи отнема на прѣподавателитѣ по български езикъ вж нашитѣ срѣдни училища почти всѣчко онова врѣме, що имъ остава вжнъ отъ редовнитѣ училищни занимания; тѣ носжтъ, може се рѣ, най-тежкото учителско брѣме; тѣ употрѣбаватъ сравнително най-много трудъ и врѣме; за тѣхъ почти нѣма разходки и празници, освѣнъ прѣзъ голѣмата лѣтна ваканция; тѣ дори спиратъ доста своя книжовенъ развой — често пжти съ душевни болки само поглеждатъ хубавитѣ, ала недостатъчни по нѣмане врѣме тѣмъ спясания, що се получаватъ при училищнитѣ библиотеки; постоянно тѣ висжтъ само надъ ученически тетради, — мѣсеци понѣкога минаватъ безъ да могжтъ да прочетжтъ какво-годѣ друго нѣщо, освѣнъ онова, що имъ е необходимо за уроцитѣ, които

прѣподаватѣ. И всички тѣзи жертви отъ тѣхѣта страна, между които и една твърдѣ сѣкла — прѣждеврѣменно поврѣждане на очитѣ — оставатъ неоправдани: тѣхниятъ трудъ не достига цѣльта си; по тѣхния прѣдметъ успѣхътъ се явява най-слабъ, — тѣхната работа, слѣдователно, най-неблагодарна.

Дѣ се таѣтъ коренитѣ на това аномално явление?

Върху този въпросъ, който несъмнѣно занимава и мнозина други прѣподаватели по български езикъ, дълго врѣме азъ съмъ мислил и като сѣдѣх по резултатитѣ, тѣй неутѣшителни прѣзъ послѣднитѣ двѣ-три години, дошѣтъ съмъ до заключение, че дневната правописна босота на ученицитѣ въ нашитѣ срѣдни училища е настанкла най-вече отъ въвежданѣто на новия изпитенъ системъ съ разнитѣ неговѣ писмени изпити: *частични* (по напрѣдъ — *внесани*), *полугодични* и *годишни* за всички почти учебни прѣдмети. Съ това не искамо да кажемъ, че системътъ на писменитѣ изпити е лошъ по принципъ, нѣ че лошо врѣме е избрано за неговото въвеждане по *всички прѣдмети* у насъ и че лоши сѣ и условията за неговото изпълнение, а особено *онѣзи* за частичнитѣ изпити.

За послѣднитѣ изпити, както е извѣстно, се опрѣдѣля отъ „Инструкцията за изпититѣ“ да се извършватъ тѣ въ единъ учебенъ часъ. А що може да се извърше въ едно тѣй кѣсо врѣме отъ 45 минути? — Влѣзе прѣподавателътъ въ класъ да задава частична писмена работа; ала докато провѣри кои ученици присѣствуватъ и кои не; докато прѣгледа какъ сѣ наредени ученицитѣ и, ако не сѣ добръ насѣдали, да ги нареди тѣй че да не сѣ близу единъ до другъ, та по този начинъ да се прѣдупрѣди веѣки възможенъ онитъ за злоупотрѣбение и измама; докато прѣбере учебницитѣ имъ, за да не прѣпишѣтъ нѣщо изъ тѣхъ; докато напвише темата на черната дѣска и даде нѣкои най-необходими насоки по работата — половината врѣме отъ учебния часъ отива. Като виждатъ липсата отъ врѣме, ученицитѣ по необходимостъ начеватъ да бързатъ и никакво внимание тѣ не обръщатъ ни на правописъ, ни на стилъ, а липштъ по прилука — както и каквото имъ хрумне на ума. Тѣ гледатъ дано успѣхътъ да кажѣтъ нѣщо по съдържанието на темата и нищо повече. Врѣме тѣмъ не остава не само да си съставѣхъ какъвъ-годѣ планъ за работата, прѣди да наченѣхъ да пишѣхъ, и не само не обмислѣхъ какго трѣба темата и нейното разработване и изложение, нѣ тѣ развалятъ и всичко онова, що донѣйдъ сѣ биле научили отъ прѣподавателя на български езикъ по техниката за написване на едно съчинение. Звънецътъ ударва, и ученицитѣ безъ да иматъ врѣме да прочетѣхъ написаното — най-важна работа за веѣкиго дорѣ при написване и на едно обикловено писмо; безъ да метѣхъ, ако не внимателенъ, по нѣ единъ бързъ и послѣденъ погледъ на работата, за да видѣхъ въ какъвъ редъ ѣ разхвърленъ материалътъ, нѣма ли въ него правописни, синтактични и стилни грѣшки или невѣрни

факти и недогледки, та да поправятъ нѣкои отъ тѣхъ, — прѣдаватъ така работата си на прѣподавателя или нѣкъ последния почти насила я изгегля изъ рѣцѣтъ имъ — нѣщо нерѣдко практикувано, понеже звънецътъ за слѣдващия часъ е ударилъ, и въ класа трѣба да се ерѣщнатъ двама прѣподаватели. Такъвъ начинъ за водене на писменитѣ работи противорѣчи и най-елементарнитѣ дидактически правила и начала. Такъво съчинение не може и да се нарече писмена училищна работа. То е съчинение не само безполезно, но и положително врѣдно въ всеко отношение. То довежда само неуспѣхъ въ писане, загуба на врѣме отъ страна на ученицитѣ да пишатъ ужъ нѣщо-си и още по-голяма такава загуба отъ страна на прѣподавателитѣ да поправятъ слаба въ всеко отношение работа, която само ги яде и топи, нервно измъчва и отчайва. Съ една дума, частичнитѣ писмени изпити докараха съвсѣмъ противоположни резултати отъ онѣзи, които тѣй живо и заинтересувано сѣ очаквали отъ тѣхъ съставителитѣ на дѣйгвуващата инструкция за изпититѣ — членовѣтъ на постоянния учебенъ комитетъ, широката и плодотворната дѣятелностъ на които въ нѣкои други отношения е почти всеобщо призната.

Ще се възрази може би: какъ така ученицитѣ могатъ да изработватъ обикновенитѣ си класни упражнения по български езикъ и математика въ единъ учебенъ часъ, а не могатъ за същото врѣме да изработятъ частичнитѣ изпити? — За отговоръ на този въпросъ има доста доказателства, ала ние ще се ограничимъ тукъ да посочимъ по-главнитѣ. Прѣди всичко ще кажемъ, че съществува твърдъ голѣма разлика между тѣзи два вида писмени работи. За една обикновена класна работа, по български езикъ напимѣръ, учителътъ освѣтъ че повечето пакти избира първия часъ — какъвто часъ, споредъ практикуваното у насъ седмично разпрѣдѣление на уроцитѣ, нѣматъ всички прѣдмети, по които се прави частиченъ изпитъ, а иматъ само нѣкои, между които на първо мѣсто български езикъ и математика, — а нѣкъ първиятъ часъ, както се знае, е съ 15 минути по-голямъ отъ другитѣ учебни часове, та на ученицитѣ остава повечко врѣме за работа; *второ*, учителътъ не губи толкова врѣме при задаване на обикновена класна работа: тая работа бива сравнително по-самостоятелна, та нѣма нужда да се губи врѣме съ прѣбиране учебницитѣ; *трето*, работата бива и по обемъ по-малка — не се иска тя да застъга всичкия изминатъ материялъ отъ цѣлъ подоотдѣлъ*), както това бива съ темата за частиченъ изпитъ (§ 8 отъ Инструкцията за изпититѣ); *четвърто* самата тема за обикновена класна работа бива по-строга измѣрена съ врѣмето за нейното изработване, по-точно формулирана и учителътъ прѣдварително е подготвилъ донѣкъдѣ ученицитѣ си по

*) Въ това отношение внезапнитѣ изпити бѣха по-практични отъ частичнитѣ, понеже съ тѣхъ се искаше да се прѣдаде съдържанието само на единъ урокъ.

нея: опрѣдѣлитъ е самъ или съ помощта на ученицитѣ както двасозицията, тъй и обема на материала, който трѣба да влѣзе въ съчинението, та ученицитѣ ясно виждатъ що се отъ тѣхъ иска. По този начинъ работата е доста улеснена, методично подготвена и почти формирана въ ученицитѣ, а слѣдователно, и усилното нейно изработване е по-сигурно.

Освѣтъ посоченитѣ дотукъ непрактични страни на частичнитѣ изпити, ние ще изтъкнемъ и още една, която, по наше мнѣние, е и най-важната, а именно, че тѣзи изпити навикватъ ученицитѣ да гледатъ досущъ небрежно на писменитѣ работи. А веднѣжъ ученицитѣ навикнали да се отнасятъ повърхно къмъ писменитѣ частични изпити, тѣ повтарятъ да вършатъ скъцото и при другитѣ видове писмени изпити — полугодишни и годишни, макаръ и за тѣхъ да разполагатъ съ повече време. Сжщо така тѣ постъпватъ и съ обыкновенитѣ класни и домашни упражненія по български езикъ, поради което и оставатъ небрежни и равнодушни къмъ всѣки стремежъ и усилие на прѣподавателя за написване на нѣщо що-годь свѣсно по форма, композиция и правописъ — нѣщо констатирано вече прѣзъ послѣднитѣ двѣ учебни години.

Мнозина и отъ прѣподавателитѣ по другитѣ учебни прѣдмети не обръщатъ потребното внимание на правописа, както и на синтактичната и стилна правилностъ на ученическитѣ работи, и почти не взематъ тѣзи погрѣшки въ смѣтка при оцѣнката на писменитѣ работи. Тукъ лежи именно и друга една отъ главнитѣ причини за неуспѣха на ученицитѣ по правописа. Естествено е, че при подобни условия нищо не може и нѣма да направи прѣподавателятъ по български езикъ. Той катадневно е принуденъ все отново да захваща, все издѣно да гради, — десетки пѣти да посочва едни и сжщи правописни и стилни погрѣшки и да поправя това, което други неволно или по нерадѣние развалятъ. Задачата, слѣдователно, на прѣподавателя по български езикъ е крайно мъчна: той се бори до послѣдни сили съ правописната босота на ученицитѣ, безъ да е въ състояние да я прѣмахне, отъ което слѣдва, че неговиятъ трудъ е лишень почти отъ всѣка цѣль и значение.

За да се прѣмахне що-годь тази правописна слабостъ на ученицитѣ отъ нашитѣ сръдни училища и да се подигне допѣйдъ и общиятъ успѣхъ по български езикъ, ние намѣрваме за необходимо да се взематъ слѣднитѣ петъ мѣрки:

1. *Частичнитѣ изпити да се отмижатъ* или, ако непрѣмънно се иска тѣхното оставане и за въ бѣдѣще, да се турятъ тѣ поитъ върху по-здрави и по-сигурни основи. Въ послѣдния случай нека се отмахне сегашната прибързаностъ, съ която тѣ се извършватъ, и да се уголѣми времето за тѣхното произвеждане отъ единъ на два учебни часа. Освѣтъ това, тѣзи изпити да не бѣдѣтъ повече отъ единъ прѣзъ едно полугодие, та по този начинъ да заематъ сръдина между полугодишнитѣ и го-

дипломи тѣ изпити, да станѣтъ единъ видъ тримѣсеченъ изпитъ по всѣхъ прѣдметъ.

Неще и дума, че въ този случай ще послѣдва загуба отъ врѣме; ала иначе не може да бѣде, ако се настоява за тѣхното одържане и за напредъ и ако трѣба съ по голѣма сигурност да се очаква извѣстна полза отъ тѣхъ.

Трѣба да научимъ обаче тукъ, че и при практикувания днесъ системъ на частичнитѣ изпити става такава загуба отъ учебно врѣме, само че подъ другъ, тъй да се каже, неузаконенъ видъ, а именно: ученицитѣ почти никакъ не учѣтъ другитѣ си уроци прѣзъ онязи дни, въ които иматъ частиченъ изпитъ по нѣкой прѣдметъ, а се готвятъ само за пенита си. Ресички напомнимъ отъ прѣподавателитѣ къмъ ученицитѣ, че трѣба да учѣтъ и другитѣ уроци, сѣ останали въ повечето случаи тщетни. Колкото и които ученици се изпитватъ въ такава дни по другитѣ прѣдмети, тѣ излѣзватъ все съ неподготвени уроци и оправданieto имъ е все „имахме частиченъ изпитъ“, тъй че прѣподавателитѣ щѣтъ-нещѣтъ оставятъ уроцитѣ си за слѣдвация пътъ.

II Писмени изпити, частични биле тѣ или полугодишни и годишни, да ставатъ само по езикитѣ, математика, история (отечествена и всеобща) и педагогия, а по другитѣ прѣдмети изпититѣ да бѣдѣтъ ъстни. Мотиви за това не намѣрваме за нужно тукъ да привеждаме, понеже върху тоя въпросъ такива сѣ изказани отъ нѣкои учители съвѣти въ годишнитѣ имъ рапорти до Министерството, а ще се ограничимъ да посочимъ само единъ, а именно, че съ продължаването на писмени изпити всѣкидневен прѣзъ цѣли двѣ седмици, както това бива сега, на ученицитѣ омръзватъ тѣзи изпити, поради което и тѣ наче-ватъ да гледатъ съвсѣмъ небрежно и пасивно на тѣхъ и да не имъ даватъ онова значение, което тѣ трѣба да иматъ.

III. Да се тури чѣзъ по-скоро край на безконечнитѣ правописни бъркотии у насъ — да се рѣши окончателно правописниятъ въпросъ По-нататъшно протакане на този въпросъ, който отдавна стои на дневенъ редъ и настоятелно изисква разрѣшение, носи все по-голѣми и по-голѣми щети, особено на училищното дѣло. Ние мислимъ, че всѣки, който що-годъ сериозно и трезво гледа на работата и искрено желае успѣха на училищата и книжн-пата ни, е дошелъ до убѣждение, че е вече врѣме безусловно да паднѣтъ всички субективни възгледи, п.ищевки и аргументи по този въпросъ; че е дошло врѣме да се турне точка на тази продължителна прѣходна епоха, та да се избавятъ и ученици, и учители и всички наши писачи отъ една голѣма неопрѣдѣленостъ въ работата си. Отъ каквото ще становище човѣкъ и да гледа, никакви сериозни мотиви за по-нататъшно отлагане на тоя въпросъ не съществувагъ. Съществуватъ само мотиви тенденциозни. Ала безъ тенденции, както знаемъ, не се минѣ, когато се прокарваше и правописътъ на Дрипова. Ето защо

твърдѣ голѣма и неоцѣнима заслуга ще направи на училищата ни почитаемото Министерство на Народното Просвѣщение, ако побърза да опрѣдѣли една *последня правописна комисия*, която да даде пълно и практично разрѣшеніе на нашия правописъ. Ако обаче почитаемото Министерство се колебае да прѣдприеме *общо разрѣшаване на правописа* и чака да се изравниѣтъ всички частни и лични разногласия по него, а така сѣщо — да дойде неговото разрѣшеніе до общо съзнаніе — нѣщо което надали нѣкога ще настане, то необходимо нужно е да се уреди по нѣ училищния правописъ, колкото малко и да се желае раздѣлата на общия правописъ отъ училищния. Така прѣподавателитѣ по нѣ по български езикъ неще се биѣтъ като вода о брѣгъ: нѣма да се мѣтатъ всѣка година ту на една, ту на друга страна — дори нѣкои правѣтъ това и прѣзъ една и сѣща учебна година — и нѣма да владѣе въ всѣка наша гимназия и въ всѣко сръдно и класно училище особенъ правописъ, та ученицитѣ при минуванье отъ едно наше училище въ друго да се затрудняватъ и да се чудѣтъ и маѣтъ на тази нееднакъвостъ въ работата на учителитѣ по матерния ни езикъ.

IV. *Да се задлѣжѣтъ списачи и издавачи на учебници, учебни ръководства, хрестоматии и други учебни помагала да държѣтъ приетия правописъ.* Да посочваме тукъ голѣмата щета за ученицитѣ отъ владѣния днесъ дисонансъ въ правописа на нашитѣ учебни книги; да доказваме какъ и до колко той спъва правилността на обучението по езика ни и какви отрицателни резултати довежда и с довеждаѣтъ досега — смѣтаме излишно, понеже това е общензвѣстна истина. Ще кажемъ само, че съ училищния правописъ трѣба да сѣ написани и всички книги, назначени за четене отъ ученици.

V. Министерството на Народното Просвѣщение да задлѣжи всички прѣподаватели въ нашитѣ училища да усвоѣтъ приетия правописъ и при писменитѣ работи по своитѣ прѣдмети да обръщатъ по-голѣмо внимание върху правописа: да поправѣтъ прѣко или чрѣзъ условни бѣлѣзи и подчертаване всички направени погрѣшки отъ ученицитѣ и да даватъ по-голѣмо значение на тѣзи погрѣшки при оцѣняване на работата.

Това прѣдложение правимъ, защото сме твърдо убѣдени, че безъ общото съдѣйствие на всички прѣподаватели никога нѣма да се постигне отъ ученицитѣ: ни основателно знание на правописа, какъвто и да би билъ той, ни едно що-годѣ правилно изложение е на материята въ последовенъ и логиченъ редъ въ съчиненията, що имъ се даватъ да пишѣтъ, по който и да би билъ прѣдметъ, нито пъкъ едно по-здраво и по-серioзно отношение отъ тѣхна страна къмъ писменитѣ работи — къмъ тѣхната синтактична и стилна хубостъ. За това именно и всички прѣподаватели трѣба еднакво да насочѣтъ усилията си къмъ тази страна, та по този начинъ да се докара работата дотамъ, че въ ученицитѣ да се развие навикъ къмъ правилно писанье,

който именно е и най-важният факторъ въ тоя случай, откол-
кого знаннето на безбройните теоритични правила и който, как-
то се знае, не се достига така лесно, нито така обикновено.

Руският педагогъ К. Елишки въ статията си „Обязаны ли
всѣ преподаватели обрѣщатъ внимание на ортографію прочиты-
ваемыхъ ими письменныхъ работъ учениковъ?“ казва: „Никога
ученикъ не може се навикнѣ да пише ортографически — пра-
вно, ако само въ писменитѣ работи по материя езикъ той се
старас да не прави правописни грѣшки, а въ работитѣ по дру-
гитѣ прѣдмети пише нехайно“ (Филологическія Записки, выпускъ
I. 1897 г.). Такъвъ ученикъ постъпено се приучава къмъ не-
правилно писане и по този начинъ си създава навикъ, който
тъй дълбоко се врѣзва и вдълбочава въ него и става съ време
такава сила, отъ която никога този ученикъ не може се избави,
колкото обстойно да знае и най-дребнитѣ правописни правила
на езика. — Правописътъ е повече работа техническа. Той се
усвоява само съ дълги упражнения и практика. Мѣтно и дори
невъзможно е въ едно и сѣщо време човѣкъ да обхваща тече-
нието и правилността на мислитѣ си и да държи смѣтка **ѣ** и
ли **е** трѣба да пише въ извѣстна дума, или пъкъ **ѣ** ли или **ж**
въ друга. Тѣзи работи се вършатъ безъ да мисли почти за тѣхъ
човѣкъ. Въ рѣдки само случаи се поражда нѣкое двоумѣние за
правописа на извѣстна чужда или наша дума, която или малко
се употребява, или не сме я твърдѣ писали други пѣтъ.

„Както учителтъ по материя езикъ“, говори Елишки въ
сѣщата статия, „не поправя само правописнитѣ, стилни и синта-
ктични погрѣшки, но и всички други погрѣшки, които ученикътъ
е направилъ въ писмената си работа — и логични, и невѣрнос-
ти въ дати и имена, и невѣрни факти и изобищо всѣка невѣр-
ностъ и неправилностъ, — тъй и преподавателитѣ по другитѣ
прѣдмети трѣба да попражатъ не само съдържанието, невѣринитѣ
мисли, а и правописнитѣ и стилни погрѣшки на ученицитѣ и
да намаляватъ бѣлѣжкитѣ имъ и за тѣзи погрѣшки“.

Никакво оправдание и претекстъ, ще кажемъ ние, тукъ не
струва и не важи, и не може да важи. Трѣба да се знае, че
всички преподаватели въ българскитѣ училища сѣ учители
по български езикъ и че на всички работата е сродна и
взаимно свързана, а като такава тя изисква единство, а не
усамотено дѣйствуване на преподавателитѣ. Цѣльта на гимна-
зитѣ не се състои въ това да се изваджатъ отъ тѣхъ
големъ естественици, математици или историци, а въ това:
да се развиятъ и укрѣпнѣтъ върху прѣвидѣния въ програ-
мата учебенъ материялъ всички душевни способности на учени-
ци, да се снабджатъ послѣднитѣ съ необходимитѣ тѣмъ поз-
нания за въ живота и да имъ се даде здрава основа и потикъ
къмъ саморазвитіе и самоусвършенствувание, къмъ активна и
правилна дѣятелностъ. Накжсо, цѣльта на гимназията е да раз-
вие ума и облагороди сърцето на ученика, да му даде едно за-

завършено сръдно образование, потребно за всеки просвѣтенъ гражданинъ или гражданинка, и да го подготви за висше специално образование. А понеже най-главниятъ органъ, съ който се съобщаватъ знанията почти по всички прѣдмети въ гимназията, е материятъ езикъ, то за по-успѣшно постигане общата цѣль, необходимо е и всички прѣподаватели заедружно да работятъ за стабилността на тоя тъй важенъ органъ. Инакъ не ще се знае нито дѣ, нито какъ отиваме.

Из. Церовъ.

Изъ исторiята на гимназията. 1883/84—1896/97 год.

(Съ погледъ върху възражданъето на българщината и развитието на църковно-училищното дѣло въ Варна).

Градъ *Варна* (нѣкогашния Ὀδησσός, по сетнѣ Olyssos, Olyssopolis), който отъ 27 юли 1878 г. развѣва надъ себе, надъ живописнитѣ черноморски брѣгове, знамето на свободна България и е днесъ главната артерия за нейната вносна и износна търговия, има значително минало (основанъ е въ първата половина отъ 6. вѣкъ прѣди Христа). Нѣма да повтаряме тукъ това, що историята знае за наша хубава Варна¹. Ще посочимъ само, че значителна частъ отъ нейното минало се свързва съ българската история и че Варна не е тъй новъ и случаенъ градъ за България, както може да се прѣдстави на пръвъ погледъ. Прѣди всичко нека изтъкнемъ любопитния фактъ, че градътъ излиза съ новото си име Варна отъ края на VI в., тъкмо отъ врѣмето, когато се полага основата на първата българска държава. Лѣтописецъ Теофанъ, като разказва, че българитѣ завзели града слѣдъ Перериховата побѣда (679 г.) надъ армията на Константина Погоната, нарича го вече Варна²). Михаилъ-Борисъ остави на сина си Симеона държава, която на изтокъ държеше цѣлото крайбрѣжне на Черно море отъ устията на Дунавъ до Бургашкия заливъ). При освободителитѣ на България Асѣя и Петра Варна е прѣвземена съ пристѣпъ още въ зачатото на

¹ За историята на Варна гл. Пречекъ, *История българ.* (показалеца на книгата подъ д. *Варна*; и *Cesty po Bulharsko*, стр 600—604; Кр. Па. Мирски, въ „Гарненский Общинский Вѣстникъ“ год II, № 15, 1889 г., стр 1—3 (тукъ съ почерпнати свѣдѣния изъ спис.: *La Bulgarie ancienne et moderne par André Papadopoulos Vretos, ancien consul de Grèce à Varna, 1856*), и год. III, № 25—26, 1890, стр. 6—8.

² Брокгаузъ и Ефронъ, *Энциклоп. словарь* подъ д. *Варна*: гл. по-подробно у Пречека, *Cesty* 601 и *Ист. болг.* 159. Миѣннето, че градътъ получилъ новото си име Варна въ 587 г., когато го прѣвзели аваритѣ, (Ἰωάννης Νικολάου, ἡ Ὀδησσός (Βάρνα) ὑπ' ἀρχαιολογικὴν καὶ ιστορικὴν ἐποψίν. Ἐν Βάρνῃ 1894, 124), не вдѣхва никаква вѣра. Етимологизацията тукъ за думата *Варна* отъ аварската дума *вар* (градъ) съ гръцко окончание (*Вар-исъ*, *Вар-ни*) е изкуствена, както изкуствена е и у г. Мирски, (пос м.), който инакарва Варна отъ *варъ* (защото мѣстността била варовита) макаръ че му е било извѣстно историческото обяснение на Пречека (*Cesty* 601).

³ *Палаузовъ*, Вѣкъ болг. царя Симеона 29.

бъ с. въстание (1190 г.) и повторно отъ Калояна, слѣдъ отчаяно съпротивление отъ страна на византийцитѣ и съ помощъ на обсадни машини, на връхъ Великденъ, 1201 г. Въ 14 в. тукъ се издигналъ мощниятъ болѣреки родъ, който при отпадъка на българ. държава станалъ дори полунезависимъ. Българскиятъ деснотъ Добротичъ ималъ резиденцията си въ Варна, нѣтъмналъ собствена флота по Черно море и достигналъ такова могъщество, че военнитѣ му кораби се появили въ 1374 г. прѣдъ Трапезунтъ, за да се намѣсикъ въ вътрѣшнитѣ работи на трапезунтския прѣстолъ. Снъ му Иванко (наслѣд. около 1386) се борилъ срѣщу прогреса на османското завоевание. Така Варна вижда първитѣ още чадъри на Испериховата дружина и се свързва съ историята на България чакъ до подпадането на полѣдната подъ турското владичество.

Въ срѣднитѣ вѣкове Варна всекога принадлежала къмъ първитѣ пристанища на българската земя. Знае се, че източнитѣ области на с. България икога сж биле срѣднице на доста широка търговия. Отъ по-старо прѣме нека припомнимъ само думитѣ на руския князь Святославъ, който още въ 969 г. казалъ, че Прѣславъ се намира въ такава чудесна страна, дѣто „всѣа благаѣа съходятъ“: изъ Гърция (Византийска империя), изъ Срѣдна Европа (Чехия и Маждарско), изъ Русия и пр. Въ 13 в. дубровчанитѣ измолили отъ бълг. царъ Иванъ Асѣня, „да си купуватъ и продаватъ свободно въ Търново и по цѣло Загорье, въ Прѣславъ и въ Карвунската хора“ (юго-източна Добруджа; гр. Карвуна при сегашния Балчикъ). Имѣа съмѣние, че за тая жива търговия важенъ органъ е билъ Варненскиятъ портъ. Италиански пѣтешественици отъ 14 и 15 вв. отбѣлзватъ Варна като главна житна скеля въ „Bolgatia“ или „Zagorra“; въ 1352 се споменува тукъ и венециански консулъ. И прѣзъ турското владичество Варна по прѣстанѣла да бѣде търговско пристанище; прѣзъ тукашната митница минавали въ 16 в. храни, платове, дървета за градежи, медъ, лой, биволски и волски кожи (Cesty 603). Тогова още продължавали дубровчанитѣ да си продаватъ и купуватъ свободно, покрай други градове, и въ нашия, и единъ отъ тѣхъ (Павелъ Джорджичъ) дори раздухвалъ въстание у българитѣ въ Варна, Провадия и Шуменъ. Че Варна и въ още по-ново врѣме не е изгубвала важното си търговско значение, вижда се отъ туй, че тя и до днесъ е първостепененъ факторъ за търговията: въ 1861 г. прѣзъ нейното пристанище сж минали $\frac{1}{3}$ часть отъ всички внесени въ Княжеството стоки и $\frac{1}{4}$ отъ изнесенитѣ.

Благодарение на туй си важно търговско значение, градътъ е постоянно расълъ, като е притегналъ все нови притоци население. Още арабинътъ Идриси въ 12 в.) бѣлѣжилъ Варна като

¹ М. Дриновъ, Историческо освѣтленне върху статистиката на народноститѣ въ источната часть на Българското Княжество, СИСп. VII, 14.

лъкъ приморски градъ (Cesty 691. За зла честь, ние нѣмаме какви египетични свѣдѣния за числеността на населението възвѣстаче то минало, на се лишаваме на тоя частъ отъ нашия върху туй дори и огъ най-ново врѣме. Споредъ свѣдѣнията на Врѣмса (Варненскій Общинскій Вѣстникъ 1889, брой 15, стр. 2) въ Варна въ 1852 г. броялъ само ок. 16,000 души, отъ които „8000 гурци, 6100 христия и православни 1000 арменци, 30 евреи, всички турски поданици, и 150 елин. или йонийскѣ поданици“. При първото прѣброяване на населението въ Княжеството (1881) Варна даде 24561 жит.: 8903 турци и гагаузи, 6721 българи, 5367 гърци, 1181 арменци, 837 татари, 541 шпан. евреи, 338 цигани и 673 разни други народности (*Сарафовъ*, Периодическо спис. III, 54. 44). По прѣброяването прѣзъ 1888 год. Варна бросше 25,259 души, а по послѣдното прѣброяване, извършено отъ Варнен. Общ. Управление въ началото на 1896 г., населението на Варна възлиза вече на 33637, отъ които 18241 българи, 5485 турци, 4650 гърци, 3398 арменци 1200 евреи и 713 разни народности. Процесътъ за рѣстеньото на населението, който особно се усили отъ освобождението насамъ, личи твърдѣ ясно и отъ това, че прѣди 7 г. (890—91) ние заварихме нашата гимназия съ 59 ученички, а тая година 1897—98 тя брой 537 ученици.

Като дойдемъ до етнографията на гр. Варна, историчията ни освѣтлява достатъчно само за гърцката народностъ, която отъ незапомнени врѣмена непрѣкъснато до днесъ населява Варна и другитѣ пристанища на Понтъ, а за другитѣ народности дава крайно оскъдни свѣдѣния или съвсѣмъ мълчи. Колкото и да се мъчимъ да проникнемъ въ дълбокни мракъ, който покрива началото на българщината въ Варна, нашитѣ успѣли удрятъ о камътъ по пълна липса на данни. Ние не знаемъ, имало ли е българско население въ Варна прѣзъ врѣме на първото българско царство, когато центърътъ на нашия политически животъ е билъ тогава близу до тоя градъ; не знаемъ нищо за това и прѣзъ врѣме на второто българско царство. Въ договора на Иванка съ генуезцитѣ (1387) се поменуватъ като жители и поданици въ неговата територия „Bulgari et Graeci“, ала такива вѣсти не помагатъ за рѣшеніе на въпроса. Слѣщата мрачина ни чака и като минемъ въ периода на турското владичество. Но, като оставимъ на страна далечното и дълго минало, за което говоримъ, ние ще се спремъ на етнографичното явление, което можемъ да наблюдаваме и въ наши дни и на което началото не се вдава на опрѣдѣленіе. То е, че Варна, благодарение на важното си търговско значеніе, привличала е и привлича къмъ себе български елементъ. Живи сѣ още нѣкои български челеди, на които прѣседването въ града датува отъ първата половина на нашето столѣтіе. Нѣма съмнѣніе, че туй нѣщо е ставало, въ по-големъ или по-малкъ размѣръ, и по рано, особно отъ 18. столѣтіе, когато се подкачили руско-турскитѣ войни, които сѣ правили бѣ-

дѣжито името на Варна, докарвали сѣ размѣстванія на населението, най-вече на най-угиѣтеното — българското. Ако отъ тия приидвания на българския елементъ не се прослѣждатъ дѣри отъ по-ранно врѣме, то се обяснява лесно съ туй, че тѣ се губѣли въ морето на гърцизма и гагаузицията. Доста е било да се задомижѣтъ за гъркини или гагаузки, за да станжѣтъ родоначалници на гърцини или гагаузки челеди, въ които и сами погребвали своята народностъ. Познаваме отъ близу такива „гагаузки“ челеди, на които бащата 60—65 год. човѣкъ помни още рода и махалата си въ Сливенъ, а не знае дума българска да продума, та и съ стопанката си гъркиня и съ всеѣкиго говори по турски. Други челеди, по потекло отъ Елена или отъ Севлиево, благодарение на майкитѣ си гагаузки, захващатъ да учжѣтъ български слѣдъ освобождението. Видни търговци, които мннуватъ днесъ за гърци, помнижѣтъ и изповѣдватъ родното си мѣсто (Котелъ и пр.) и не сѣ забравили досущъ български езикъ. Единъ нашъ писателъ, чиѣто стрико се прѣселилъ тукъ отъ Чирпанъ не твърдѣ отколѣ, има днесъ живи първи братовчеди, половината българки и половината гагаузи, защото най-голѣмия братъ живѣлъ по работа въ едно българско село и най-малката сестра слѣдвала въ бълг. училище, когато всичката друга челедъ останжала изключително подъ влиянието на домашното огнище, управлявано отъ майка гагаузка. За да се прѣкрати туй прѣстаняне на българския елементъ, трѣбало е една сила за съѣвление, която да спои еднороднитѣ части, трѣбало е единъ стожеръ, единъ духовенъ центъръ, около който да се групиратъ и обединижѣтъ разпокъсанитѣ членове въ едно народно цѣло, съ своя особна физиономия, съ свой отдѣленъ умственъ и културенъ животъ, съ съзнание на национални права и длѣжности, съ потикъ къмъ прогресъ и честита бѣднина. Тоя даръ на българщината въ Варна принася втората половина на нашия вѣкъ,

Както и да е, ако Варна не е нова за България, съзнателната българщина, която извоюва права за своята рѣчь и националностъ и хвърля възъ неизбѣжни основи своето съществуване, е въ всеѣки случай нова за Варна. Българската Варна до голѣма степенъ е дѣло на българската мисль, на българския духъ и патриотизъмъ, на българската способностъ за умствено развитие и материялно прѣуспѣванъе. За по-малко отъ 40 години отъ единъ градъ, въ който българската рѣчь е прозвучавала по рѣдко изключение, да създадешъ единъ първостепенъ български градъ не само юридически, но и етнографически, е подвигъ, на който по право може да се завижда, с напрѣдъкъ, който, и откакъ отдадемъ заслуженото на честититѣ обстоятелства, които сѣ му благоприятствували, пакъ остава краснорѣчивъ свидѣтель за духовната и материялна мощъ на твореца си, за неговата способностъ за културенъ и самостоятелъ държавенъ животъ. Такъвъ

непълненски прогресъ прави честь на народното ни име и прѣдъ най-цивилизуванитѣ народи. Да прослѣдимъ прочее възражданъето на българщината въ Варна е до висока степенъ и интересно и поучително. Ще го направимъ съ благодарение, защото тукъ ни се прѣдставя случай да четемъ една неписана спонса на мирна борба, въ която трудътъ съперничи съ постоянството, пожертвувателността — съ пламенния патриотизъмъ, енергията — съ възраста въ правотата и сполуката на дѣлото, и въ която изпъкватъ образи на твърди скромни, наистина, но честни и идеални дѣйци, които (образи) заслужаватъ да се прѣдадѣтъ на потомството за назидание¹⁾.

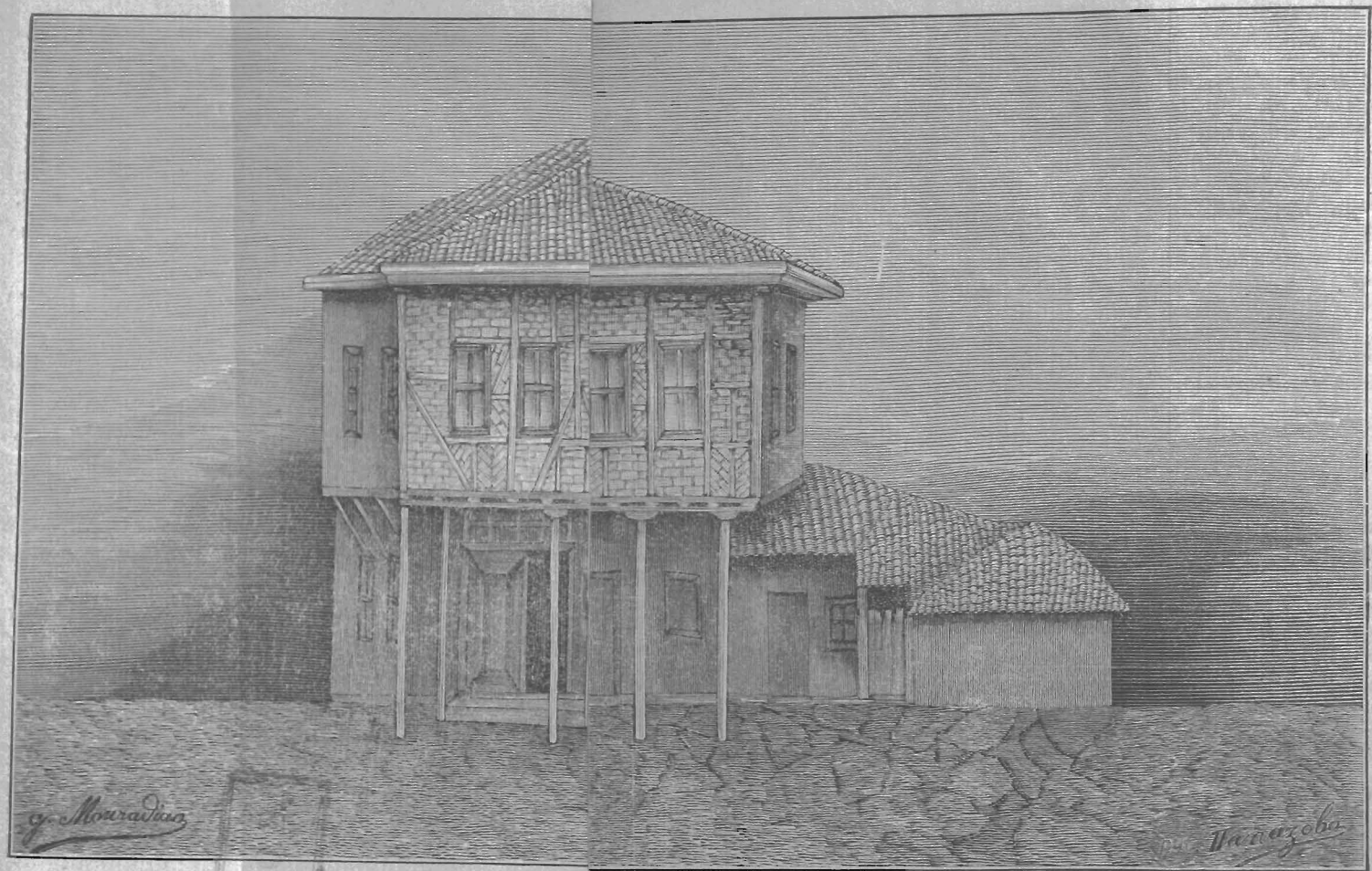
Възражданъето на българщината въ Варна се проявява отъ 1860 год. То е рожба на църковния въпросъ, именно на важния и рѣшителенъ моментъ въ неговото развитие — велиденското събитие на 3 априлъ 1860 г. въ Цариградъ, което нѣкои кабинетни учени по онуй врѣме счетоха за актъ на българска вицеглавщина, но на което значението и послѣдицитѣ за въпроса, както и за подиганъето на народния духъ, могатъ сега най-добре да се цѣнятъ. Моцията тласъкъ, който горното събитие дава на българското движение, достигналъ и до шепата варненски българи (тогава всичко 35—40 къщи), произвелъ и надъ тяхъ своето дѣйствие. Чувството на народното самосъзнание се пробудило, и варненци подирватъ първитѣ права на езика и народността си. Мисълта за отваряне българско училище прѣди всичко обхваща умоветъ и сърцата на малцината първи труженици за народното дѣло, почетнитѣ имена на които ще се сръщнатъ по-нататъкъ и между които видно мѣсто държи г. *Сивва Георгиевичъ*,²⁾ който толкова много ни послужи и съ съдѣйствието си по издирване историята на училището. Тѣ захващатъ

¹⁾ Нека обадимъ на четеда, че за издирване първоначалнитѣ скѣбини на църковно-училищното дѣло въ Варна не прѣвебрѣгвахме ни единъ достъпенъ изворъ. Отнесохме се съ молба за свѣдѣния до нѣкои отъ жититѣ дѣйци, живѣещи вънъ отъ Варна, но безъ сполука. Другаритѣ-учители гг. А. Поповъ и Г. Мутафовъ събраха свѣдѣния отъ живѣещитѣ въ града дѣйци и все нѣщо можахъ да почерпна. Учителитѣ гг. В. Тодоровъ и Хр. Цаневъ прѣтърсиха, първиятъ — архива на общинското управление и училищната инспекция, вториятъ — архива на варненски окръженъ училищенъ свѣтъ прѣвъ окупацията; въ архива на инспекцията можахъ да се намѣрятъ нѣкои оскѣдни свѣдѣния за 2—3 год., а въ другитѣ нищо. Най-честитѣ излѣзе учителятъ г. Па. Церовъ, който, съ съдѣйствието на високопрѣсвещенни г-на г. Симеона, винаги услужливъ за общеползени прѣдприятия, намѣри въ архива на епархиялния свѣтъ 6 тестери на нѣкогашната българска община въ Варна и съ тяхъа помощъ можахъ да състави хубавото изложение, което прѣдаваме по-нататъкъ. Благодарение на любовността на главния учителъ на варненскитѣ училища, г. Г. Енчевъ, ние изахме на рѣка една кондика, 3 приходо-разходни книги и 2 книги (копии—книги за отпечатване писма) за кореспонденцията на общината прѣвъ врѣме отъ 1866 до 1875 год. Така изложението ни почива повече възъ документална основа. Жалимъ, че не можахме да имаме на рѣка и цариградскитѣ български вѣстници отъ оная епоха, за да ги послужимъ и съ тяхъ.

²⁾ Родомъ отъ Търново, прѣселятъ се въ Варна прѣвъ 1816 г., братъ му Никола въ 1842 год., а зетъ му на 2—3 год. още по-рано.

по-често да се събиратъ и да обсъждатъ работата. Въ едно събрание днешниятъ управителъ на митницата (тогава писаръ въ тѣхнѣшната кантора на братия Георгиевичъ), г. Хр. Поповичъ, е само приготвено отъ него писмо до П. Р. Славейковъ въ Търново, съ което отъ страна на варненскитъ българи послѣдниятъ опитъ моленъ да имъ изпрати български учителъ, който да познава и гръцки ез. Събранието прѣгърнало прѣдложеніето, и тутакси нашитъ родолюбци почнали да дирятъ и къща за българско училище. На сѣдбата било угодно да свърже името на мистития дѣлецъ по църковния въпросъ и великъ патриотъ, безсмъртния П. Р. Славейковъ, и съ възражданъето на тоя колкото важенъ, толкова и изгубенъ за българщината край. Ще видимъ и по-нататъкъ, колко близко до сърдце вземалъ Славейковъ интереситъ на българщината въ тоя градъ и съ какво неограничено довѣрие се ползувалъ прѣдъ варненци. Той скоро изпратилъ учители, именно *Костадинъ Тодоровъ Арабаджиевъ* отъ Горна-Орѣховица, и първото българско училище въ Варна се отворило на 19. августа 1860 година въ къщата на българина Балтаджи Пейка, взета подъ наемъ за 1200 гр. Въ тая скромна сграда за пръвъ пътъ се заговорва на малкитъ българчета — първата млада генерация на спасената народностъ — на пароденъ езикъ, за пръвъ пътъ честиятъ Арабаджиевъ разкрива кирило-методиевското азбукъ и първитъ страници на българската наука въ нѣкогашния Одисеусъ. Горната достопамятна дата ще остане за винаги на първо мѣсто въ лѣтописитъ на града, защото тя е началото на днешна българска Варна. Заслужва да се увѣковѣчи и оная скромна къщица, въ която се заблѣзвали първитъ зари за умственъ животъ у варненскитъ българи и която по право е майка на днешнитъ величествени храмове на науката въ тоя градъ. Ние даваме по долу чертежа и плана на къщата. Тя е скрита между къщи, та не можеше и да се фотографира; чертежътъ е рисуванъ отъ учителката г-ца Паназова и ситиъ пенлограниранъ.

Отварянъето на училището изненадало другитъ народности въ града. То ладнѣло като гръмъ най-вече върху гагаузитъ, пасжени ерѣцу българщината, безъ да съ може да си дадѣтъ сами смѣтка отъ нѣмъ и нахѣдѣ. Какъвъ шумъ подигнало у гагаузкия свѣтъ първото българско училище въ Варна, се вижда отъ слѣдното любонитно показание на сегашната стопанка на къщата (слѣдъ смъртъта на Балтаджи Пейка къщата продадена на Василъ Петровъ), гагаузка около 55 годишна. Тя помнѣла още отъ момиче, като приказвалъ баща ѝ, че българско училище се отворило (булгар мектеби ачылмыш), че другитъ „християни“ негодували, защото споредъ туй училище и въ Варна щѣла да вземъ връхъ българщината („Варна да булгарлык оладжакъ“). Съ туй се обяснява и по-нататъшното враждебно настроеніе на фанатизираниитъ гагаузи спрѣмо българското дѣло въ Варна. Както и да е, началото било турено и съ пълна спо-

Първо бѣлище въ Варна, 1860 година.

лука. Училището подкачило работата си, като прибрало въ своята ограда около 25 момчета и 15 момичета. Тръгнало въ пътя на развитието си, тѣ печели за себе нови ученици и за града нови български граждани.

Още при отварянъето си училището се намира подъ грижитѣ на една българска училищна община. Г. Церовъ намѣри въ единъ тевтеръ отпечатъкъ отъ печата на тая община. Ние го произвеждаме тукъ. Този печатъ има доста дълбокъ смисълъ: той е програма въ три думи, девизъ, който първигѣ труженици сѣ написали на знамето си. Въ „Съгласието“, душата на всѣко народополезно прѣдприятие, и въ „дървоцѣта“, — тѣй необходима тамъ, дѣто прѣдстои жестока борба съ фанатизмъ и грубостъ, лежи *успѣха* — ето *вѣруето* на варненскитѣ труженици, написано на тоя печатъ.

Първата още година разносикитѣ за издрѣжка на българското училище възлѣзли на 7,700 гроина. Прѣзъ сѣщата година се купило за 13600 гр. и едно мѣсто, върху което да се построи общияско училище. Приходи училището пѣмало никакви. Малката българска община се нагърбила да посрѣщне огромнитѣ за нея разноси. Отваря се подписка за доброволни пожертвувания. Последнитѣ се принасятъ съ най-голяма готовност: само прѣзъ септември падатъ 4700 гр., а до 1. юли 1861 пожертвуванията отъ Варна и другадѣ възлизатъ на 13509 гр. така, че първата училищна година могла да се склучи съ единъ недостигъ отъ 7767 гр. Сърдцето на човѣка се пълни, като гледа, какъ малобройнитѣ варненски българци се надварватъ да даждъ за светото народно дѣло по 500, 250 гр. и т. н., всѣки споредъ силата си. Готовността да принесе всѣки лептата си прѣдъ отечественния жертвеникъ бѣше на онуй врѣме отличителна черта за всички наши общини. Колко долу падаме ние сега въ туй отношение!

Прѣзъ 1861/62 година се купува още едно мѣсто за 15772 гр. до купеното по-напрѣдъ и върху тия двѣ мѣста се почва построяването на двуетажно училищно здание (сегашната сграда бълг. църква). За покриване разносикитѣ продължава се събиранъето помощи не само отъ Варна, но и отъ селата въ Варненско и Шуменско (въ храна), отъ градски общини въ България, отъ познати български търговски кѣщи въ Румѣния и Русия. Ще видимъ и по-нататъкъ, че българитѣ, където и да сѣ живѣли, винаги съ готовностъ се отзовавали съ помощитѣ си на всѣки позивъ отъ Варна. Между пожертвувателитѣ личатъ *П. Беронгъ*, внесълъ веднѣжъ 1140 гр. и повторно 706 гр., рус-

кия консул *Рачински* подъ подписа „добры людѣ“ 6402 гр., варненскиятъ гражданинъ и пламененъ родолюбецъ *х Стаматъ Сидеревъ* (родомъ отъ Орѣховица, обѣсенъ въ Добричъ прѣзъ послѣдната руско-турска война) 13750 гр. и т. и. Но съгражданото на българското училище сръщало голѣми спънки въ фанатизма и буйството на гагаузицната. Зданието било вече на покриванье, когато варненскитѣ гагаузи, откакъ изчерпили сръдствата за погрѣвяване на постройката, се струпватъ на тъпа прѣдъ конака и настоятелно изискватъ отъ мютесарифина, да забрани постройката, което и било изпълнено чрѣзъ стражари. Българитѣ не падатъ духомъ. Тѣ се оплакватъ направо до Портата и чрѣзъ прѣдставителя си по църковния въпросъ въ Цариградъ, Атанасъ Георгиевъ (отъ с. Хадържа—Варненско), издѣйствували султанскъ ферманъ за направата на училището. Но и прѣди да пристигне ферманътъ г. С. Георгиевичъ измолить отъ мютесарифина позволително за донесарване зданието. Правото дѣло възтържествувало. Зданието било свършено и тържествено осветено на 25. юли 1862. г., въ присѣтствие на варненския мютесарифинъ Аширъ бей, руския консулъ Рачински и на всички живѣщи въ Варна българи и българки; водосвегътъ извършилъ лично тогавашния варненски грѣцки митрополитъ Порфири. Българската народностъ въ Варна имала вече своя стрѣха, която ѝ служи за сборенъ пунктъ чакъ до освобождението.

Расте по-нататѣкъ училището, расте и крѣпне съ него и българщината, развива се бързо църковно-училищното дѣло. Усѣтило се нуждата и отъ божественъ храмъ. Прѣзъ 1861 год., съ съдѣйствieto на руския консулъ Рачински, съпругата на убития въ руско-турската война (1828-29) генералъ Воронцовъ, построи въ дома на консула параклисъ, въ който се служило по словѣнски и за чиято издържка се плащало по 30000 гр. въ годината, та българитѣ почнали въ него да се черкуватъ (*И. Димитровъ*, Княжество България I, 241). А въ 1863. год. прѣвърнѣли тайно долния етажъ на училището въ цѣква, като прѣнесли нѣколко икони отъ с. Николаевка. Така се създаде първия български храмъ, нашата сега наричана стара църква“, въ която и до денъ днешенъ частъ отъ българското православно население на Варна ходи да изпълнява християнскитѣ си длѣжности. — Въ 1868—69 год. се отваря *отдѣлно дѣвическо училище* въ наетата за него къща на х. Катинка. — На 25-ти юли 1870 год. се отваря *Читалище* **«Возрождение»** въ горния етажъ на църквата, разширенъ нарочно за тая цѣль. То просуществовало до 7 януари 1873, когато по нѣманье сръдства за наеманье училищно помѣщение, читалищния салонъ билъ употребенъ за училище. И за туй хубаво учреждение щедрата пожертвувателностъ достатъчно се проявила. Варненецътъ Сотиръ Даскаловъ само му завѣщалъ 3000 гр. — Въ 1872 год. се явява и *бълг. ученишко дружество* **„Просвѣщение“**. Така Варна за твърдѣ късо врѣме защита другитѣ български общини, сдобива се току-речи съ

всички ония хубави учреждения,¹⁾ които красяхъ тогава отечеството и служехъ за стълпове на умственото развитие и нравствено възраждане на българската народност. Къмъ 1871 Варна брояла вече 130 вѣнчила българи, чийто поимененъ списъкъ намираме въ общинската кондика.

По-подробно за хода на учебното дѣло въ Варна прѣзъ занимаващата ни епоха оставаме да разправя обстоятелното изложение на г. Церовъ. Тукъ намираме за необходимо да се спремъ малко и на най-важния факторъ за постигнатитѣ църковно-училищни успѣхи — българската община въ Варна.

Видѣхме че „българска училищна община“ се явява още въ 1860. год. Подъ това име се разбира първата българска общинка или по-добрѣ училищно настоятелство, което дало животъ и на първото училище въ Варна. Скоро тая общинка разширява дѣятелността си и добива характеръ на истинска „църковно-училищна община“, единъ отъ ония народни юридически институти, които, постигнати като мръжа навредъ низъ България, даваха една мощна организация на народа и принесоха чудесни заслуги въ борбата му по църковния въпросъ. И, за честъ на варненскитѣ дѣйци, нека го кажемъ, и въ уредбата на общината тѣхъ намираме сѣщитѣ примѣрни и безкористни служители на отечеството. Тѣ служатъ безплатно, но за това отъ сърдце и съ пълно съзнание на дѣлото. Тѣ не знаехъ канцеларски редъ, държатъ си кондика, писмата си по търговска практика прѣваждатъ на тънцитѣ листе на копия-книги, водятъ приходо-разходни книги по диплогафия. Благодарение обаче на редовността, която издава рѣката на нашитѣ търговци-дѣйци въ общината, и при тая тѣй проста наредба за общинския архивъ ние по-лесно и по-пълно можахме да почерпемъ свѣдѣния за първоначалнитѣ сѣдбини на църковно-училищното дѣло, отколкото за нѣкои години отъ освобождението насамъ, когато знаемъ ужъ канцеларски редъ и имаме архиви.

Не може да се опрѣдѣли личниятъ съставъ на църковната община прѣзъ разнитѣ години, защото протоколнитѣ рѣшения и кореспонденциитѣ на общината не носихъ подписи, а само думитѣ „Варненска Община“, прѣзъ 1871 год. и подписъ Архирейски мястоблюстителъ: † Архимандр. Панаретъ“. Но пѣма съмнѣние, че изборътъ се е въртѣлъ главно около ония варненски граждани, чийто имена даваме по-долу по списъка отъ 1873 г., и то на първо врѣме, разбира се, сѣ служили по-старитѣ варненски граждани, а сетнѣ и приидавалитѣ по-млади.

Обществената дѣятелностъ на нашото учреждение се изказва главно 1) въ грижитѣ му за зинамиране срѣдства за поддържанье

1) Сега съществуващото женско дружество „Майка“ е основано на 18 декември 1888 год. До колкото можахме да разпитаемъ женско дружество, въ Варна прѣди освобождението не е имало. Прѣзъ 1879/80 год. се основало, подъ ръководство на учителката г-жа Чакалова, дѣвическо ученишко дружество, което просъществувало малко врѣме.

църковно-училищното дѣло, 2) въ самата негова уредба и разширение кръга за дѣятелностъ и 3) въ борбата по църковния въпросъ.

1) *Изпращане сръдства* Малкото българско общество, при всичкитѣ щедри доброволни пожертвувания, които си налагало, не било въ сила да понесе огромнитѣ разходи за църковно-училищното дѣло, като нѣмало никакви общи имоти, ни постоянни приходи. Църковната община трѣбало да прибѣгва до всички случайни приходи, които могла да събере. Тя проси помощи отъ случайни пѣтници, които минаватъ прѣзъ Варна. Поучителенъ и достоенъ за отбѣлѣжаване е примѣрътъ на такъвъ единъ случаенъ гостъ сърбинътъ Миша Анастасевичъ, майоръ въ оставка, който, като посетилъ училището, подарилъ му 50 лири турски. Въ 1868 г. дава се първи български балъ въ полза на сиромаситѣ ¹⁾. Въ 1869 г. теглена лотария отъ 3000 билета (по 10 гроша единътъ), разпратени за продаване въ разни български общини въ България и до видни българи въ Румѣния и Русия ²⁾, както се установява отъ дългата прѣписка, водена за тая лотария. Прѣзъ учебната 1868/69 г. се сръща и училищна плата, събирана по 5 гр. отъ ученикъ. Но какъ мощна струя, що пълнѣла по-чувствително общинския ковчегъ, биле помощитѣ, които общинитѣ изпращали на варненскитѣ си еднородци. Къмъ по-горѣ показанитѣ, нека отбѣлѣжимъ, напр., и тия по-значителни помощи, прѣзъ 1864 г.: отъ Тулчанската община 2980 гр. и отъ Цариградската 3186 гр. Последната твърдѣ блико до сръдце е вземала пробуждането на българщината въ Варна, за което най-много има да се благодари пакъ на П. Р. Славейковъ. Ние помнимъ, какъ той чрѣзъ органа си Македония пламенно зацѣпчаваше българското дѣло въ тоя заглѣхналъ край и какъ призоваваше и цариградската добродѣтелна дружина, и читалища, и общини, да принасятъ лептата си за подкрѣпа на немощнитѣ си варненски съотечественици. Въ счетоводнитѣ книги на общината сръснѣхмѣ партиди на П. Р. Славейковъ, отъ които виждаме, че последниятъ е изпращалъ въ кредитъ на общината и всички току-речи свои издания.

Въ 1873 г. общината изпратила гг. Х. Стаматъ Сидеревъ и Никола Живковъ, да събиратъ волни помощи отъ общини и панапри за съграждане храмъ и дѣвич. училище въ Варна. Намѣрихмѣ протоколното за това рѣшение и тевтеря, съ който пълпомощницитѣ сж събирали помощитѣ На чело на тевтеря стои едно възване, което ще съобщимъ въ извлечение, защото отъ него се виждатъ мѣнотинитѣ, съ които имала да се бори общината, и чувствата, които я въодушевявали. Спазваме точно и написана на документа. Ето го:

¹⁾ Имаме на рѣка единъ отъ билетитѣ на тоя балъ, печатани навѣрно въ Цариградъ, въ печатницата на „Македония“. Тѣ сж издадени отъ име на Настоятелството на Варн. Бълг. Училище и носѣтъ подписи: Бр. Георгиеви, Бр. Бърневи, Хр. Поповичъ, Анг. Георгиевичъ, и дата февруари 1868 г.

²⁾ Наприм., до Евлогия Георгиевъ въ Букурещъ, до В. Поповъ въ Измаилъ, до Тошковица въ Одеса, до Бр. Теодорови въ Тулча.

«Прѣсвятѣннѣйшии наши народни Пастыри, Почитаеми Сзочественници и прочии Благодѣтели!»

„На по-многого отъ Васъ е познато, че градъ-тъ Варна, този естественныйтъ ключъ на Дрѣвнѣхъ Миссїѣхъ, нынѣшнѣхъ съ-вернѣхъ Българїѣхъ, беззаконно обесѣбень отъ пристрастнѣхъ-тѣхъ хышническѣхъ ракѣхъ фанатїескѣхъ, бѣше до вчера плячка на искусно присаденѣхъ-тѣхъ туку Еленицинѣхъ.

„До прѣди малко врѣме бѣше заглѣхнало въ него венчко народно и българско, грабнато-усвоено-отъ желѣзнѣхъ-тѣхъ матерїицѣхъ на Кара-Казанъ, който сѣ мѣчи и сега да не допустны нито дума да ся продума въ тозы градъ — Варна — на Българскый нашъ языкъ.

„Сѣщо ви сѣ познаты такождѣ тѣжкы-тѣ матерїалны брѣмена на живуциѣ въ това намъ принадлежаще исторически и географически башинѣ огнище Българе, конто съ усилены борбы въспїрѣха да съживятъ потѣпканыѣ-тъ отъ грѣчолата нашъ Народъ, който бѣше заглѣхналъ и потѣпналъ въ тїяхъ-тѣхъ на Еленицинѣхъ-тѣхъ, съ цѣль за да екны изново славянското българско слово, което, както що е гърмѣло тука, и прославлявало Творецѣ изъ устата на наши-тѣ Дѣды и прѣдѣды въ оныя мѣли врѣмена, богато наши-тѣ праотци сѣ вардили тадева съ самопожертвованїе на животъ си, Българскый-тъ народъ и неговата честь отъ Византїйскый-тъ Папачь-сганъ.

„Както тогава Византїйцыѣ, така и днесъ, въ благо-тѣ дни на Милостиваго ни Царя Султанъ-Абдулъ-Азизъ Хана, който благоволїи да основе съ Ёсокославный Свой Ферманъ Дрѣвната ни отеческѣ църковна независимость; така и днесъ казвамы тѣхното фенерско нечїядїе изново ся спусна да отемїѣ отъ сърдцето на Българїѣхъ този крайморскы ключъ, и чрѣзъ него да попыне изъ отечеството ни, въ което и усїѣ съ неупристойно и непозволително лукавство да истрыгне изъ подъ нѣгѣты на народны-тѣхъ ни дѣйци рѣченный-тъ градъ Варна, като постигнахъ да (го) исклучи ЦАРСКЫЙ-ТЪ ФЕРМАНЪ изъ подъ вѣдомство-то на Българскый Екзархатъ, и ся ласкаятъ съ това: че жители-тѣхъ на рѣченный градъ ще останатъ въ тѣхнѣхъ-тѣхъ кошарѣ.

„Макаръ да съзнахмы напълно сичката неравномошность, слабыѣ си силы, за да ся впустимъ на открыто едноборство съ Великомошность-тѣхъ на Кара-Казанъ, на опашкѣхъ-тѣхъ на когото са напизали цѣла варволица силлогоси, съ всеѣкаквы непозволителны срѣдства се стараятъ да изгасѣтъ Българско-то име отъ лицѣто на земѣхъ-тѣхъ. Нѣка ны послужатъ за примѣръ тѣхны-тѣ огромны жертвы, конто виждамы ежедневно, да принасятъ за поддържанїе-то на Еленизмъ: въ Македонїя, Тракия, па даже и самѣхъ-тѣхъ Българїѣхъ. А не е ли жално да глѣдамы, че тозы градъ Варна, прѣдверїе-то и ключъ-тъ на тържището въ цѣлѣхъ Българїѣхъ да бѣдствува прѣдъ очи-тѣхъ ны и погине!

„Ный вѣдно съ най-отличны-тѣ Българскы Епархїи обдѣржахмы винаги Прѣдставитель въ Цареградъ до издаванїе-то на

Императерскыйтъ ферманъ, спомогнахмы всячески за благопріятно-то рѣшеніе на распрж-тъ ны съ Фенерь, и въ нищо не останахмы надиря.

„И така испълнихмы по възможности, като вѣрны чяда на праотеческ-тъ си Вѣрж всичко което записахме отъ насъ, като отъ Българе, съ цѣль: само и само да си отгървемъ онова, което ни бѣхж грабнали врьговеты. Сега обаче слѣдъ изданието на **Высокославный-тъ Императорскый ферманъ**, не ны остава друго срѣдство за напредъ да продължавамы борбата си спрямо грабители-тъ си и да запазимъ мыліи-тъ си народъ отъ явна-та опасность, освѣнъ съ съграждане-то на единъ Божій храмъ и училище ¹⁾ по языкъ-тъ ны. Но понеже пѣлмы нужды-тъ за това матеріалны срѣдства и смы твърдѣ малцина; то по общо рѣшеніе умолихмы и назначихмы двама отъ помѣжду малкото ны членове, да благоволижъ и приемжъ тѣжкый-тъ трудъ, който имъ възлагамы, за (да) обыколятъ някой и други търговскы сборовы и по-главны градове, въ които живѣятъ, и ся намиржътъ просвященны наши съотечественницы, отъ които да попросжъ доброволното имъ дѣнежно пожертвование и помогване за съзиждане на тѣя, колкото необходими, толкова и неизбѣжно нужды Богоугодны завѣдѣнія, въ които изново да зазвучи бациното ни слово, и които ще бжджъ цѣнтръ прѣтежаніе на около живущи-тъ Българскы населенія.

„Инакъ лишены отъ това матеріално съдѣйствіе и свята помощ на сънародници-тъ си, ный умаломощены ще са наведемъ да приклонимы глава прѣдъ гордый-тъ Фенерь, като указамы съ това бацино-то си имя и зачернимъ на вѣкы грядущето поколѣніе. . . .“ Въззваніето носи дата 20. априль 1873 год., 20 подписа и печата на Варненската бълг. църковна община (новъ печатъ, въ срѣдата по турски, срѣща се по общинскитѣ тевтери отъ 1866 год.) и е утвѣрдено отъ високопрѣосвещения варненско-прѣславски митрополитъ Симеона; а протоколното рѣшеніе за сжщата работа е подписано отъ 45 граждани. Тѣх-нитѣ имена, които ни даватъ списъка на по-стари и по-млади варненски дѣйци, сж: Савва Георгиевичъ, Янаки Жековъ, Г. Х. Ивановъ, Хр. Поповичъ, В. Христовъ, Я. К. Славчевъ, Ст. Николовъ, Х. Д. Василевъ, В. Стойковъ, Хр. Ивановъ, Юрданъ Тодоровъ, Недю Василевъ, Петко Радевъ, П. Д. Павловъ, Гани Тодоровъ, Петъръ Стояновъ, Вълчо Станковъ, Болю Василевъ, Георги Унджи, Ради Бакърджиевъ, Коста Димитровъ, Ради Трифоновъ, Стоянъ Николовъ, Стоянъ Василевъ, Недѣлко Абаджі, Анг. Георгиевичъ, Ст. Костадиновъ, Спасъ Димитровъ, х. Ив. Тодоровъ, Ян. Прагматаровъ, Злати Ат. Чорбадж. Киро Патриковъ, Анд. Недѣлковъ, Ради Унджи, Т. х. Паскаловъ, Н. Ангеловъ, Г. Х. Поповъ, А. Д. Астарджиевъ, П. Н. Меджедели, Ст. Ивановъ, Ив. Ив. Давидовъ, Райно Пенковъ, Георги Цвѣтковъ,

¹⁾ Съ особни писма до Н. Блаж. Българ. Екзархъ и до М. В. Прѣосвещ. г. Симеона се опредѣля, че помощта се събира за дѣвич. училище.

Кръстю Мановъ, Райко Николовъ. Българското общество се отзовало и тоя пътъ съчувствено къмъ гласа на черноморскитѣ си братя и навредъ, отдѣто минали пълномошницитѣ имъ, побързали да запишѣтъ помощи общини, читалища, женски и ученишки дружества, църковни и манастирски настоятелства. Отъ разни посѣтители на Джумайския панаиръ (тукъ между имената на пожертвувателитѣ личатъ нашитѣ заслужилъ книжаръ Хр. Г. Дановъ и Д. Цанковъ отъ Свищовъ) и отъ джумайски граждани записана помощъ 2399 $\frac{1}{2}$ гр., отъ Разградъ 1402, отъ Н. В. Прѣсвещ. Симеонъ 1000 гр., отъ Цариградъ 1067, Т.-Пазарджикъ 509 $\frac{1}{2}$, Панагюрище 777, Стрѣлча 57, Копривница 505, Пирдонъ 162, Клеура 254, Сопотъ 337 $\frac{1}{2}$, Карлово 923 $\frac{3}{8}$, Каллоферъ 782 $\frac{1}{2}$, Шипка 655 $\frac{3}{4}$, Казанлъкъ 1196 $\frac{1}{2}$, Узунджовския панаиръ 375 $\frac{1}{2}$, Нова-Загора 107 $\frac{3}{8}$, всичко 12511 $\frac{1}{2}$ гр. ¹⁾

Общината обаче сполучила да си създаде и постоянни приходи, както ще видимъ по-долу.

2) *По разширяване на кръга на общинската дѣятелность.* Въ 1866. г. Варненската бълг. община до толкова вече укрѣпва, че тя взема мѣрки да се организува възъ по-обширни основи, да развие въ по-широки прѣдѣли своята дѣятелность за пробуждане и подигане на българщината, да стане центъръ, който да групира и ръководи народо-църковнитѣ работи на българското население въ Варненско. Това тя постига благодарение на благоразумнитѣ си дѣйствия и прѣкрасни „домашни законоположения“, които и сега могатъ да правятъ честь на авторитѣ си. Така, на чело въ църковната кондика отъ 1866 г. намираме единъ „Привременный Законникъ съставенъ отъ Варненското Българско Общество за управленіе на Епархіалното Духовенство“, отъ който добръ се вижда, възъ какви основи тя полага уредбата си и колко много страни отъ българския общественъ животъ засѣга нейната дѣятелность. „Ние всички духовны и мірскы лица“, четемъ тукъ, „които подписваме настоящій Законникъ, като гледаме, че ся продължи рѣшеніе-то на църковный ни въпросъ и, останали безъ духовенъ пастиръ въ духовно безначаліе ся боимъ, че отъ това безначалтвенно положеніе между нашия народъ може да послѣдватъ нѣкаквы противозаконности въ църковны-ты ни дѣла, за да дадемъ прѣдварително прѣдупредения на подобны случки, днесъ съгласно и единодушно ся събрахме, размыслихме и нарѣдихме настоящия Законникъ, който съдържава 16 членове, по които ще ся водимъ и управляваме до рѣшеніето на църковныя ни въпросъ“. Ето какъсо и постановленіята на „Законника“: 1) всички епархіални свещеници, които принадлежатъ на българското въ Варна общество, се задължаватъ да се събиратъ 2 пѣти прѣзъ годината (4—8 май и 16—20 септ.) на общи засѣдания,

¹⁾ Подпискитѣ навсѣкъждъ сѣ скрѣпавани сѣ печатитѣ, единъ отъ другъ по-интересни и по-хубави, на дружества, общини, настоятелства, които (печати) на да ли сега сѣ спасени навредъ. Отъ книгата виждаме, че ученишко дружество имало въ с. Шипка още въ 1873 год

въ които ще разгледватъ и рѣшаватъ въпроси, що се отнасятъ до свещенпчески грѣшки; 2) никой свещеникъ не може да свещенодѣйствува въ градъ или село безъ знанието и одобрението на Варн. бѣлг. общество; 3) никой свещеникъ не бива да вѣнчава безъ вѣда отъ обществото; 4) всѣки свещеникъ е длѣженъ да държи — метрика, въ която да записва всички кръстени дѣца и всички вѣнчани лица; 5) года (годежъ) да не става безъ знанието на свещеникъ, който грѣба да разпита добръ, да ли нѣма сродство между годяванитѣ; 6) даватъ се упѣтвания, какъ да се разглеждатъ бракоразводни дѣла; 7) (чл. 11): „Въобще всички-тъ свѣщенници сѣ длѣжни да имѣтъ добро отношение къмъ християны-ты, да бѣждѣтъ внимателни въ поведението си, да живѣѣтъ съ народа и помежду си въ духовнѣ любови и братско съгласие и да бѣждѣтъ подбудителіе и прѣдводителіе камъ всяко общенодѣлно народно добро както ся изисква отъ тѣхъ за украсеніе-то на святѣ-тъ нашѣ църквѣ“; 8) за издържанье на общината всѣки свещеникъ се задѣлжава да плаща, „вмѣсто свещенъ данѣкъ“, по 60 пари на вѣнчило, и всички селени по 6 гр. на вѣнчило; 9) учитель селенитѣ ще си хващатъ, като по-напрѣдъ изпратѣтъ кандидата си въ Варна, за да го изпитатъ и оцѣнятъ способноститѣ му въ общината; 10) всѣка година ще се свиква въ Варна епархиялно събрание отъ прѣдставители изъ всички общини, въ което „главното Варненско общество“ ще дава отчетъ за извършеното си и смѣтки за прихода и разносѣтитѣ си. Този правилникъ билъ приетъ и отъ градоветѣ Балчикъ, Хаджигюлу — Пазарджикъ (Добричъ) и Провадия, които съ подписи и печати удостовериши, че ще се подчиняватъ на неговитѣ разпоредби. На 13. януари 1870 г. станѣла прибавка къмъ законника, изработена съ участие на прѣдставители отъ реченитѣ градове и съ която се отварятъ, като клонове на главната варненска община, отдѣлни общини въ всѣки отъ тия градове. Така се дава оная широка и крѣпка оргнизация на варненската община, благодарение на която последната се издига до положението на единъ пълноправенъ епархияленъ съвѣтъ за бѣлгарското население въ Варненско, който черпѣлъ силата си за животь единствено въ добрата воля и патриотизма на общинитѣ, които влизали въ тоя съюзъ за самозащита, толкова необходимъ особно за борбата по църковния въпросъ, и той, дѣйствително, се крѣпѣлъ силно отъ самитѣ общини. Отъ кореспонденцията на общината узнахме, че въ 1868. год. добричката община била проявила нѣкакъвъ стремежъ за сепаратизмъ; ала варненската община съ едно дълго писмо ѝ разкрива по единъ благоразуменъ и внушителенъ начинъ гибелността за народното дѣло отъ такова попълзновение, и случката била закрыта.

Поставена така общината, тя залѣга съ всичка сила да отговори на туй си значение. Отъ кореспонденцията ѝ пакъ виждаме, че тя води сношения съ градскитѣ общини и съ селата;

тукъ настанява учители, тамъ изпраща свещеници, на трето мѣсто издава прѣпорѣчителни и панахузи на селата, да събиратъ помощи за съграждане храмове или училища и т. н. Вспѣшко това е имало благотворно влияние върху потъпканата на онуй врѣме българщина въ Варненско, и примѣрътъ на главния градъ на санджака служилъ за подражане дори въ селата. Въ едно прѣпорѣчително писмо отъ 23 септ. 1866 до Бълг. Настоятелство въ Одеса, съ което пълномощници отъ с. Тестеджи (Провадийско) се изпращали да събиратъ помощи за съзиждане храмъ въ селото, се казва, че послѣдното прѣди 6 г. (= 1860) си отворило вече бълг. училище; значи въ сѣщата година, когато се отворило и въ Варна бълг. училище.¹⁾

И селата отъ своя страна, като цѣнѣли грижитѣ, полагани отъ общината за народното добро, не ѝ отказвали материалната си поддрѣжка. Тѣ внасятъ наложеного имъ дажде по 6 гр. на вѣничло, внасятъ и свещеницитѣ своето, както се вижда отъ кореспонденцията и счетоводнитѣ книги на общината.

Довѣрието, съ което се ползувала общината, било толкова голѣмо, че до тоя институтъ гражданитѣ се отнасяли и за дѣла отъ сѣдебенъ характеръ. Общината прави тъмежи (сногодби) по граждански тѣжби между частни лица и търговски съдружества, ходатайствува прѣдъ влиятелни въ правителството българи (напр., Илиичо Ефенди въ Видинъ и прѣдъ общината въ Русе за пуцанье българи затворници по углавни дѣла, вземала подъ своя закрила и разубѣждавала български дѣвойки, които принудително или доброволно искали да се турчѣтъ и т. н.

3) *По борбата за църковния въпросъ* Имали сѣ пълно право варненскитѣ българи, дѣто въ горѣприведеното въззвание

1) За любопитство на четеца ще приведемъ тукъ една отъ горнитѣ панахузи:

„Благоговѣйни свещеници, почитаеми старци, чорбаджии, честни епитропи църковни и училищни и всички православни христѣане, що живеете въ градове-ты Тулча, Баба-Дагъ и въ всичкитѣ имъ окръжни села, да имате молитвъ и благословеніе отъ общето наше въ Варна. Българско духовенство!

„Приносящитѣ това наше обществено писмо на нми Лазаръ и Велико сѣ отъ Провадийскитѣ окръжности отъ селото Дерекюю. Жителитѣ на това село, като пожелали и захватили да си направятъ отъ ново еднѣ църква, а, спорядъ малочисленность-та си не могли да устоятъ ерѣщу огромнитѣ разноски, които сѣ нуждны за таквостъ едно здание, възнамерили да притичатъ за помощъ къмъ своитѣ однородни брати Българи; дойдохъ тука и поискахъ отъ насъ поверително писмо за да додѣтъ до насъ и попросятъ волянтѣ ви братскѣ помощъ. Зато и ние съ настоящето си, като ви ги прѣпорѣчваме за сѣщи жители отъ рѣченото село и вѣрни чловѣци, свѣрѣмени въ съвѣтъ-наме да ги прѣемите братолюбивно и ги подарите богатодрно отъ богодарованното ваше имение, кой щото благопроизволи. И, за стѣрѣнтѣ ви помощъ, всеблагый Богъ ще ви награди тысящекратно, въ нынѣшній вѣкъ, съ споръ и берекетъ Авраамовъ, Исааковъ и Иакововъ; а въ бѣдѣщия да ви даде животь вѣчный. Аминъ.

Варна, 5 окт. 1866.

Варненско общество.

прогласявали, че тѣ наравно съ най-отличнитѣ български общини сѣ работили и спомогнали за благополучното разрѣшеніе на църковния въпросъ. И наистина тѣ и тукъ изпълняватъ достойно отечествения си дългъ. Борбата се подкачила доста рано (още въ 1860) и била тежка, ожесточена, при съвсѣмъ неравни сили. Шепата български борци имали всичко противъ себе, а надъ и съ себе само Бога и правотата на своето дѣло. Тѣ трѣбало да отблъскаатъ ударитѣ на гърци, особно на грубитѣ гагаузи, които разпирвали твърдѣ диви сцени за оскърбление на народното българско име въ Варна и околнитѣ ѝ градове.¹⁾ Наклеветаваніе прѣдъ правителството, влачене и затваряне българци, прѣсѣдванія дѣйци не правили и тукъ изключение. И колкото ударитѣ били по-тежки, толкова съ по-голѣми сили българитѣ ги отблъскали, толкова по-енергична ставала самозащитата имъ.

Тѣ водихъ систематично и рѣшително борбата. Още въ 1861. год. отъ Варненско имало въ Цариградъ прѣдставителъ по църковния въпросъ, Атанасъ Георгиевъ отъ с. Хадържа (сега Николаевка). Въ 1871 за такъвъ прѣдставителъ отъ Варна изпратенъ въ Цариградъ Господинъ Х. Ивановъ, а съ пълномощно отъ 1. априлъ 1872 год. варненската община, вмѣсто послѣдния, назначава П. Р. Славейковъ, понеже не могла да поддържа особень прѣдставителъ по нѣмание сръдства.

Съ какъвъ тактъ и умѣнене водѣла общината и тукъ работата си вижда се отъ спазенитѣ книжа за избора на прѣдставителъ прѣзъ 1871. Прѣзъ януари тази година се избиратъ отъ Варна и отъ другитѣ градски и селски общини отъ Варненско подгласни или избиратели, които на 21 сѣция мѣсець се събиратъ на общо събрание въ Варна и избиратъ прѣдставителя отъ Варнен. епархия — поменжия Г. Х. Ивановъ; за издържката му въ Цариградъ, по 30 л. т. мѣсечно, провадийската община се задължава да внесе по 20, добричката — 8, балчишката 6 и варненската 4 л. т.²⁾ На избраника, който се изпраща да участвува въ Народния Съборъ за разглеждане и одобрение устава на Бълг. Екзархия, се даватъ писмено най-изрични наставления. Ето ги на кѣсо: 1) прѣдставителятъ се задължава, касателно устава да работи „подъ ръководството на достоночитаемого г-на Петка Р. Славейкова“, което показва, съ какво неограничено довѣрие прѣдъ варненци се ползувалъ маститиятъ народенъ труженикъ и нѣкогашенъ тѣхнъ учител³⁾; 2) иска се, въ интересъ на бълг. население въ цѣлия мюхесарифликъ, гр. Варна непрѣмънно да бѣде сѣдалище на български

¹⁾ Гл. за тѣхъ въ кн. „Княжество България“ I ч., стр. 242—3.

²⁾ Защо по размѣтанъето излизатъ 8 лири повече и за какво се прѣд-назначавали тѣ, отъ книжата не се вижда.

³⁾ Г-нъ Славейковъ учителствувалъ въ Варна прѣзъ 64/65 год., за жалостъ, само 2 мѣсеца; гл. *Бълг. Притчи* ч. II, стр. X, и по-нататѣкъ въ нашия прѣгледъ

епископъ; 3) изказва се народното желание, какъ да става избирането на свещеници, епископи и екзархъ; 4) иска се, училищата да бждатъ подъ прѣвия надзоръ на екзарха, но вътрѣшната организация да принадлежи изключително на мѣстнитѣ общини; 5) въ Цариградъ да се създаде висше учебно българско заведение; 6) прѣдлага се, какъ да се събира владинината, какъ да се ограничѣтъ и прѣдварѣтъ злоупотребленията отъ кого и да било; 7) да се настоя за включване и Варна въ Бълг. Екзархатъ, иначе да се оттегли варненския прѣдставителъ; 8) горнитѣ точки прѣдставителятъ е длъженъ да напишѣ точно и да не измѣнява въ нищо, освѣнъ ако ипакъ рѣши вишегласието на другитѣ прѣдставители.¹⁾ Отъ прѣдставителя се взема задължително, че той ще изпълнява напълно даденитѣ му наставления, че ще слуша всекога повеленията на главното църковно настоятелство въ Варна, че ще го държи редовно въ течението на работитѣ и че, ако наруши въ нѣщо инструкциитѣ, опълномоштитѣ му иматъ право да му отнематъ мандата, безъ да има прѣдставителятъ право да ги тегли на съдъ. За още по-голяма здравина, изпраща се Славейкову писмо, съ което му се явява, че прѣдставителятъ е длъженъ да работи подъ негово ръководство; изпраща му се и прѣписъ отъ наставленията, за да ги обнародва въ „Македония“. И прѣдставителятъ устоява на задължението си. Отъ 16. февруари 71 г. той подкача и продължава нагагъкъ общинитѣ си писма, въ които дава отчетъ на общината за всичко, що се върши въ народния съборъ. Какъвъ поучителенъ примѣръ за общественитѣ дѣйци и на наше врѣме!

Варненската община отъ своя страна държала въ течение на работитѣ по въпроса общинитѣ въ епархията. Тя снемала прѣписи отъ писмата на прѣдставителя и ги разпращала не само въ Провадия, Балчикъ и Добричъ, но по нѣкога и въ Османъ-Пазаръ, Разградъ, а така сжщо и до по-главни села въ Варненско. Ако имала да рѣшава върху нѣкои важни въпроси, тя се пакъ допитвала до другитѣ общини. Понеже Варна прѣдставяла твърдѣ чувствително мѣсто въ борбата за църковни правдини, то и общината една отъ първитѣ се отзовава при всеко по-блѣжито събитие, при всека нова, благоприятна или неблагоприятна, посока на въпроса. Така, за Никуденъ 1868 г. тя свиква прѣдставители, свещеници и първенци отъ селскитѣ общини, да дойдѣтъ въ Варна, за да вземѣтъ участие въ голѣмото тържество, което щѣло да стане въ речения день навредъ по Българско за дѣто владицитѣ за пръвъ пѣтъ щѣли да служѣтъ въ Цариградъ за църковното ни освобождение. Този день, казва се въ поканата, ще бѣде народенъ празникъ, който ще остане за вѣченъ споменъ въ българската история. Разпращатъ се писма и до съседнитѣ градеки общини, да направѣтъ сжщото, като подадѣтъ отъ име на каазитѣ „*теше-*

¹⁾ Не е мѣчно да се досѣтимъ, че горнитѣ наставления прокарватъ ясно началата, поддържани въ колонитѣ на Славейковата „Македония“.

кюнкаме“ (благодарителен адресъ) до Високата Порта. На 16 декември 1868 г. минаватъ прѣзъ Варна за Цариградъ ТТ. ПП. Доротей Софийски и Иларионъ Ловчански, които варненци посрѣщали и изпратили най-тържествено. Иларионъ съ диякона си посѣщава българската църква, дѣто, облченъ въ мантия, отъ владичкия тронъ произнася твърдъ трогателно слово, което разилакало всички народъ. Общината сподѣля тая си радостъ чрѣзъ писма съ съседни общини, покрай други, и съ русенската, като моли последната, да подбъствува прѣдъ Н. Пр. Антима Видински, щомъ пристигне въ Русе, да дойде въ Варна и за Рождество да служи въ бълг. църква, понеже градътъ билъ жеденъ да види и чуе български владика. Още по-живо се изказва укрѣпнѣлото народно чувство въ това, че варненската община слѣдѣла съ будно око разнитъ фази, прѣзъ които минавалъ въпросътъ, четѣла грѣцкитъ вѣстници и при всѣко грѣцко буйствуване или посѣгане на народнитъ интереси, тя една отъ първитъ се затичала да протестира прѣдъ В. Порта и да даде нѣравствена подкрѣпка на народнитъ дѣйци въ Цариградъ. Въ писмо отъ януари 1869 г. до народнитъ пастири въ Ортакой общината, като съобщава, че варненската епархия ще постоянствува до край за извоюване народнитъ правдини, прибавя да каже: „Пастирие! Вие стѣ днескѣ народни-ты поборници, Вие стѣ които ще въздигнати и устроити Българскѣ-тѣ независимѣ Иерархїѣ, Вие ще окичи съ вѣнци народнѣ-тѣ ни църковнѣ исторїѣ. Заради туй Ви покорно и смиренно молимъ дѣтвоятъ постоянно, недѣйти пропушѣ днешний случай и обстоятелство“. Въ сѣщата година, когато се чуло, че смѣсената комсия изработила новъ проектъ, който, въпрѣки издаденитъ прѣди 11 мѣсеца два правителствени проекта, уврѣждадъ нѣкои епархии, като ги изключаватъ отъ бждещия екзархатъ, общината изпраща чрѣзъ приврѣмения Бълг. съборъ въ Ортакой протестъ до Великия Везиръ, на бърза да прати рѣшението отъ него за обнародване въ в. „Македония“, съ молба и редакцията да прибави нѣщо отъ себе, за да подбуди другитъ общини, да не пропушатъ „златната минута“. Въ първитъ редове намираме нашата община и при други рѣшителни моменти въ борбата (Богоявленската служба въ 1872, при подигане въпроса отъ грѣцката патриаршия за промѣнение облѣклото на бълг. духовенство, за измѣнение фермана и пр.).

Особна симпатия заслужава отстояването на общината правото на Варна, да си има особенъ архiereй. Когато прѣдставителятъ ѝ съобщилъ, че нѣма възможность да се изпълни туй народно желание, и пита, дали къмъ Прѣславъ или Силистра желае Варна да се присѣдини, общината съ писмо отъ 27. мартъ 1871 отговаря, че, като попитала населението въ епархията, подписало се навредъ скръбъ, възненіе и негодуване, цѣлото население искало да си остане Варненската епархия особно; тя дава наставления на прѣдставителя си и самъ да постоянствува, и народния съборъ да убѣди, да дѣйствува за удовлетворение на

туй пламенно народно желание; „защото, каже, ако съществува епархията ни, Бълг. църква и училище въ градъ-тъ Варна, непожтхити, можемъ да ся надѣемъ, че *ще дойде единъ день да ся обсъди нацѣло градъ-тъ Варна*“. Инакъ прѣдставителятъ е дѣлженъ да напусне събора. При минаването на Н. Блаж Антима, първия бълг. екзархъ, поднася му се на 7. мартъ 1872 г. причувствень адресъ, покритъ съ 800 подписи отъ Варна и епархията, съ който, като му се честити високитъ чинъ, на който го призовава народното довѣрие, моли се най-убѣдително да работи за включване и Варненската епархия въ прѣдѣлитъ на Екзархата, защото и бълг. население отъ тази епархия „отъ 12 год. и више“ се борѣло за църковни правдини.

Гласътъ на варненци билъ чутъ, патриотичното имъ желание и енергично настояване за свой народенъ архиепископъ — уважено и удовлетворено въ границитъ на възможността. Съ синодално послание отъ 4. юли 1872, подписано отъ Н. Бл. Антима I. и отъ синодалнитъ старци, като се показватъ на варненската община мъжнотитѣ, които прѣжитъ за създаване отдѣлна Варненска епархия, съобщава ѝ се, че за сега се наредило, да се привърже Варна приврѣменно къмъ Прѣславска епархия, която „избрала вече за бѣдѣщия свой митрополитъ Н. Высокопрѣподобіе Архимандрита Симеона, мъжъ снабденъ съ високо учение, съ примѣрна нравственностъ и строгостъ въ живота, съ рѣшително самоотверженіе и съ горѣщо желание за нравственото възвишеніе на наството му“. Общината оцѣнила положението и, съзнаваща че пълното удовлетворение на желанието ѝ е само въпросъ на врѣме, приела прѣдложения *modus vivendi*, като настояла само, архиепископъ да се именува и „Варненски“ и да пда да живѣе и въ Варна. Съ синодално писмо отъ 13. октомври се извѣстява за назначението на високопрѣосвещенний г-на Симеона за варненско-прѣславски митрополитъ. За епископъ съобщава съ първото си пастирско послание отъ епископата дата и Н. В. Прѣосвещенство новопрѣдѣленитъ архиепископъ, като казва на варненци и тѣзи напълно заслужни отъ тѣхъ думи: „знае горѣщото родолюбіе на Варненското народонаселение, което исторіята на нашето църковно възраждане съ хвалби ще споменува за неговото постоянство въ борбата ни за грабнатитъ наши черковни правдини“.

На 2. декември 1872 год. ¹⁾ варненци се прѣтискатъ на своето хубаво прѣстанище, обхващатъ съ погледъ морското пространство додѣто имъ стига око и чакатъ да посрѣдничатъ първия си народенъ архиепископъ. — вѣнца на толкова годишна борба,

¹⁾ Мин. година първиятъ варненски български митрополитъ навърши 25-годишнината на своята просвѣтена и ползотворна архиепископска дѣятелностъ и, по скромността, която отличава народнитъ ни труженици отъ по старата епоха, навърши я съвѣтъ незабѣлъжено. А тукъ е цѣлъ периодъ на достойно служение прѣдъ олтаря на църквата и отечеството, въ което бѣдѣщиятъ историкъ не веднакъ ще има да отбѣлжава примѣри на доблестъ, истински патриотизмъ и идеално въодушевление!

жертви и мъки. Пушкътъ на задания се параходъ, който посѣлъ въ себе побѣдата на светото българско дѣло, разтупкалъ тѣхнитѣ сърдца, и скоро градътъ посрѣщналъ въ свонтѣ обятия новия български свещеноначалникъ, съ сполучливия изборъ на когото и Провидението искало да възнагради доблестеннитѣ варненци.

Н. В. Прѣосвещенство е въ епархията сп. Той се настанява въ първата ѝ столица Шуменъ и поема управленнето на работитѣ ѝ. Първо писмо отъ Шуменъ, съ подписа отъ любимия и до нинѣ благополучно възсѣдаващъ на митрополитската катедра народенъ архiereй, Варненската община приема на 12. февруари 1873. год. Нова епоха настая и за църква, и за училища, и за дѣлния общественъ животъ на народа. Варна е спечелена за винаги за българската народност!

И така дѣлото на първитѣ народни труженици въ Варна се увѣнчава съ блѣсково, небивало тържество. Намѣсто нѣкогашвата гръцко-гагаузка Варна, въ която прѣзъ 1860 год. тукътамъ се мѣркали нѣкакви 35—40 отъ всички отригнати и прѣзирани български кѣщи, днесъ стои младата *българска Варна*, въ която българскиятъ елементъ брои 18241 д. и държи надмощие надъ всички други народности, взети скупомъ. Намѣсто скромната оная кѣщица, която служила за училище на 40 български дѣца, днесъ Варна красиѣтъ 18 хубави общински училища, съ 20 учители и 30 учителки и съ 49 отдѣления, посѣщавани отъ 2057 дѣца¹⁾ (1054 момчета и 1003 момичета); 6 забавчаници съ 6 учителки и 310 дѣца (153 момч. и 157 момич.), 2 стопански училища съ 70—80 ученици; 1 жельзарско училище съ 2 учители и 19 ученика, поддържано отъ окръжната постоянна комисиия; 2 пълни държавни гимназии — мъжка съ классически и реаленъ отдѣлъ, 31 учителъ и 771 учен., и дѣвическа съ 28 учители и учителки и 587 ученички. Има си Варна и своя библиотека — първата отъ общинскитѣ библиотеки въ княжеството, която брои ок 8000 тома книги и списания. Покрай старата църква — първата българска въ града — издига се величественъ катедраленъ храмъ, до който се гради и здание за митрополия. Отъ друга страна българската рѣка е придала на физиономията на града огненатѣкъ на европейска култура до толкова, че посѣтителятъ на сегашна Варна мъчно познава въ нея неотколѣшната Варна отъ турското владичество: великолѣпни здания на заведения и учреждения, прѣкрасни градини и морски бани, строящиятъ се кей на пристанището, разширочени улици, нови по планъ кѣщи една отъ друга по-хубави, които като глѣби никнатъ изъ подъ рѣката на зидаря и архитекта по всичкия просторъ на града, идатъ да увеличатъ естественитѣ хубости на Варна и да я направятъ пръвъ, слѣдъ столицата, градъ въ отечеството.

1) Отъ тѣхъ българчета 1819, гърчета 138 арменчета 28, еврейчета 52 отъ други народности 20.

Повтаряме: всичко това е исполински прогресъ, който може да прави честъ и на най напредъжлия народъ.

Слава на шената първи труженици на българщината въ Варна!

По-нататъкъ за хода на учебното дѣло въ Варна прѣзъ занимаващата ни епоха ще отетжнимъ думата на изложеннето на г. Церовъ. Ето го изцѣло:

„Споредъ писмото Ви отъ 14 мнѣжли януари подъ № 270, съ което ме натоварвахте да съберж отъ Варненската митрополия нѣкои свѣдѣния за историята на учебното дѣло въ г. Варна, азъ употребихъ всички възможни отъ моя страна усилня да изцѣлнѣ прѣдложението Ви, важноста на което твърдѣ високо цѣнѣ, и съ настоящето си писмо имамъ честь да Ви прѣдета-вижъ, Господине Директоре, скжднитѣ материяли, що можахъ да съберж за историческия развой на българското учебно дѣло въ Варна, начинайки отъ откриването на първото българско въ тоя градъ училище.

На 4 февруари азъ отидохъ въ митрополията и дадохъ писмото Ви подъ № 267 на Негово Високопрѣосвященство митрополита Симеона. Дѣдо Симеонъ ме прие съ свойствената нему доброта и внимание и се отзова твърдѣ съчувствено къмъ поканата да извлѣкж изъ архива на митрополията каевито вѣсти се тамъ намѣрватъ за първоначалнитѣ скжбини на варненскитѣ български училища. Той ми каза, че въ митрополията, до колкото помни, никакъвъ другъ архивъ за варненскитѣ училища не се намѣрва, освѣнъ два тефтера, отъ които можтъ се почерпи нѣкои свѣдѣния само за материалната страна на училищата. Послѣ размѣната на нѣколко думи върху скжбината на българщината и българското училище въ Варна до освободителната война, дѣдо Симеонъ ми каза, че той ще поржча да се намѣрижтъ тия тефтери, а скжщо да се подири—дали не скжществуватъ и други нѣкои училищни материяли въ канцеларията на митрополията и, когато тѣ бждѣтъ готови, ще ми съобщи да изж. Слѣдъ два дни дѣдо Симеонъ ми извѣсти, че тефтеритѣ биле намѣрени и, ако имамъ свободно врѣме, да отидж въ митрополията да ги прѣгледамъ. Отидохъ. Вмѣсто двѣ — намѣрили се шесть счетоводни книги (тефтери) на българската община въ Варна въ турско врѣме. Скжщеврѣменно узнахъ, че нѣкакъвъ училищенъ архивъ се намѣрвалъ и въ черковната кжща при съборната черква, който се пазѣлъ отъ дякона Стефана П. Поповъ.

Като прѣгледахъ счетоводнитѣ книги, които дѣдо Симеонъ имѣ добрината да ми отетжи за нѣколко дни удома, азъ ходихъ на 9 февруари да прѣгледамъ архива и въ черковната кжща. Отъ тия счетоводни книги и отъ черковния архивъ, между друго, разбрахъ, и кои скж биле главнитѣ дѣатели и участници за от-

варяннето и поддържането на българското училище въ Варна, та да се обърнѣ къмъ ония отъ тѣхъ, които сѣ още живи, и по този начинъ да можѣ що-годѣ да допълни липсата на много необходими и цѣни за варненското учебно дѣло свѣдѣния. Така узнахъ, че между първоначалнитѣ и главни ревнители за българска наука въ Варна сѣ били и днешнитѣ варненски граждани, г-да: *Сава Георгиевичъ* (търговецъ, родомъ отъ Търново), *Христо Поповичъ* (управителъ на Варненската митница, родомъ отъ Търново), *Ангелъ Георгиевъ* (родомъ отъ колибитѣ Бѣлица, Тръвненско — търговецъ едно врѣме въ Варна съ мануфактура), *свещеникъ Костадинъ Дановски*, а сѣщо и дошлитѣ по-късно въ Варна: *Янко Славковъ* (търговецъ, родомъ отъ Търново — дошелъ въ Варна въ 1865 г.) и *Величко Христовъ* (родомъ отъ Разградъ, дошелъ въ Варна въ 1868 г.) Съ тия лица азъ се срѣщнахъ и посредствомъ разни въпроси, що имъ задавахъ, взехъ си бѣдѣжки за онова, щото тѣ помнятъ. Повечко свѣдѣния можа да ми даде г-нъ Сава Георгиевичъ, който е и най-главниятъ дѣецъ за българското училище въ Варна; а дѣдо Величко Христовъ, който сѣ готовность се отзовава на всеко общеполезно дѣло, ме придружи почти при всички лица, при които ходихъ, та по този начинъ ставаше единъ видъ провѣрка на свѣдѣнията, що разни лица давахъ върху единъ и сѣщъ въпросъ. Взехъ нѣкои свѣдѣния и отъ бившия учителъ въ Варна, Димитра Стапчевъ. Синътъ пъкъ на Андона Недѣлковъ Карабатакъ — Георги Недѣлковъ, ми даде нѣколко разписки на учители и учителки въ Варна прѣзъ 1878 79 и 1882 83 учебни години срѣщу получаванитѣ отъ тѣхъ заплати отъ баща му, въ качеството му на училищень настоятелъ въ Варна прѣзъ реченитѣ години. рѣшихъ се и съ нѣкои лица, които въ турско врѣме сѣ се учили въ Варненското българско училище, като Тодоръ Фесчепевъ и Аврамъ Величковъ. При всичко туй, липсватъ много необходими свѣдѣния, особено за вътрѣшната уредба на училището, за прѣподаванитѣ въ него прѣдмети и за числото на ученицитѣ и отдѣленіята.

Шеститѣ счетоводни книги, които се намѣрватъ въ митрополния, сѣ слѣднитѣ:

Първата книга съдържа пожертвованията за българското училище отъ 1860 до 1866 г. Тя носи този насловъ: *Книга съдържаща помощъ за поддържаніето на Българското общо народно училище Варненско и смѣтки колкото ся отнасятъ за него. Варна 19-го Августъ 1860.* Слѣдъ този надписъ е ударенъ печата на българското училище. Азъ прѣсненъ този печатъ и снимката прилагамъ тукъ.

Втората книга съдържа приходоразхода на училището отъ 1866 до 1873 год

Третата — приходорасхода отъ 1873 до 1877 г.

Четвъртата: смѣтки на епархиялния съвѣтъ отъ 1874 до 1877 г. и какво тоя съвѣтъ отпуща за Варненското училище.

Петата: волни помощи за Варненското българско читалище „Возрождение“.

Шестата книга съдържа списъкът на вѣнчилата въ Варненската епархия прѣзъ 1875 г. Написани сѣ само 24 имена на граждани отъ Варна, съ което и книгата се прѣкъсва.

За тѣзи шестъ счетоводни книги на Варненската българска община азъ намѣрихъ за необходимо да спомена прѣдварително каква е всѣка отъ тѣхъ, та да се избѣгнатъ повторения въ честитѣ ми по-нататъшни позиви къмъ тѣхъ.

Пристъпвамъ къмъ излагане вѣстиятъ за учебното дѣло въ Варна.

Мисълта за откриванъето на първото българско училище въ Варна се поражда прѣзъ пролѣтѣта на 1860 година. Тя съвпада съ бѣлѣжититѣ велиденски случки въ Цариградъ, когато тържествено се прогласи раздѣлата на българската църква отъ грцкката патриаршия, или по-право, тя е прѣка и бърза послѣдица отъ това достопамятно за нашия народъ събитие. Малцина-та българи по онова врѣме въ Варна, на брой около 35 — 40 къщи, наченѣли по-често да се събиратъ и обсъждатъ въпроса за отваряне на българско училище и въ удавената въ грццизмъ и гагаузищина Варна. Въ едно отъ тия събрания днешниятъ управител на Варненската митница, г-нъ Христо Поповичъ, който тогава билъ писаръ въ комисонерската кантора на братия Никола и Сава Георгиевичъ, прочелъ едно приготвено отъ него писмо до Славейкова въ Търново, съ което отъ страна на българитѣ въ Варна послѣдниятъ се молѣлъ да имъ изпрати лице за български учител, което да познава донѣидѣ и грцки езикъ. Събранието одобрило прѣдложението на Поповича, слѣдъ което се наченѣло и диренъето къща за българско училище. Въ скоро врѣме и Славейковъ изпратилъ учителъ, именно Костадина Тодоровъ Арабаджиевъ, и първото българско училище въ Варна се отворило на 19 августа 1860 година въ къщата на Балтаджи Пейка, взета подъ наемъ за 1200 гроша. Таа къща съществува и днесъ. Тя се намѣрва сръщу помѣщението на II Варненски полицейски участъкъ, на реда съ кюркчи Митевата къща, носи N 180 и има два етажа. Горниятъ етажъ, който състои отъ три стаи, служелъ собствено за училищно помѣщение: дѣтѣта стаи биле класни—едната за ученици, другата за ученички, а третата стая служела за турание на училищни потребности. Не ще бжде, мислѣхъ, зѣ да се покани Варненското градско общинско управление да натовари едного отъ своитѣ инженери да сиеме плаца на Балтаджи Пейковата къща, дѣто сѣ забѣлицикали първитѣ лѣчи на уметвенъ български животъ въ Варна, които лѣчи постѣпенно сѣ отваряли очитѣ на много българи да се отърсѣтъ отъ гагаузищината и да съзнайтъ своята народност, поради което и числото на българскитѣ къщи въ скоро врѣме бърже нараства: отъ 35—40 къщи прѣзъ 1860 г. тѣ достигатъ около 120 прѣзъ 1868 и около 160 прѣзъ 1870 г.

Колко ученици и ученички сж посѣщавали първото българско училище въ Варна, нѣма писмени вѣсти. Споредъ г-на Сава Георгиевичъ, числото на ученицитѣ приблизително било 25 момчета и 15 момичета. Учителитѣ Костадинъ Т. Арабаджиевъ водѣлъ обучението по ланкастерската метода и въ края на учебната година, кждѣ Петровъ-денъ, произвелъ изпитъ на ученицитѣ си. Той билъ родомъ отъ Горня-Орѣховица и, прѣди да дойде въ Варна, живѣселъ въ Търново, дѣто и днесъ живѣе като пензионеръ. Въ Варна Арабаджиевъ билъ условенъ за 2200 гроша годишно. Но дали е учителствувалъ другадѣ прѣди да дойде тукъ, и какво образование е ималъ — г-нъ Георгиевичъ не можн да ми даде никакви свѣдѣния. Той ми каза само толкова, че Арабаджиевъ се билъ училъ при Никола Златарски въ Търново и че билъ на възраст около 25 години, когато дошелъ тукъ.

Разходътъ за издържката на българското училище въ Варна прѣзъ 1860—61 учебна година, споредъ II счетоводна книга, е 7700 гр. Прѣзъ тази година се купило за 13690 гр. и едно мѣсто, върху което да се построи общинско българско училище. Мѣстото се купило на името на Сава Георгиевичъ и Коста Михайловъ Тюлевъ, и крѣпостниятъ актъ, съ денословие 6 юли 1861 г., се намѣрва и днесъ у г-на Георгиевичъ. Така цѣлиятъ училищенъ разходъ за тая учебна година възлѣзва на 21360 гр.

Приходи училището не е имало никакви. Наскоро обаче слѣдъ откриване на училището се отваря между българетѣ въ Варна подписка за доброволни помощи. Подписката се начева на 2 септември и имената на пожертвователитѣ и пожертвованата сума сж записани въ I счетоводна книга. Пожертвователитѣ вървятъ по слѣдния редъ: 1) Р. Х. Мавридовъ (шумленецъ) 500 гр., 2) Стоянчо Д. Ивановъ Джумалъ 500 гр., 3) Братия Георгиевичъ (търговци) 500 гр., 4) Казанли Стойко Влазовъ за школо 500, 5) Хр. Т. Груевъ 250 гр., 6) Хаджи Стаматъ Желѣзковъ Сидеревъ (сарафинъ) 500 гр. и т. н. По този начинъ прѣзъ мѣсецъ септември се събира една сума отъ 4700 гр. До 1 юли 1861 год. се събиратъ доброволни помощи отъ Варна и другадѣ на сума 13593 гр. -- Годината сключена съ недостигъ 7767 гр.

Прѣзъ Учебната 1861/62 година за учителъ останалъ пакъ Костадинъ Арабаджиевъ съ заплатата 2700 гр., и училището се помѣщавало все въ къщата на Балтаджи Нейка, взета подъ наемъ за 2872 гр. годишно. Купило се още едно мѣсто за 15772 гр. до купеното прѣди година, слѣдъ което върху тия мѣста се почнало и построяване на двуетажно училищно здание (днешната стара българска черкова), та разходътъ на българската община отъ началото на юлия 1861 до юлия 1862 възлѣзва на 93447 гр.

За покриване на тоя разходъ продължавало се събиране на помощи. Г-нъ Хр. Поновичъ билъ изпратенъ съ прѣпоръчителни писма отъ българската Варн. община до познати български търговски къщи въ Ромъния и Русия да събира помощи за

Варненското училище. За същата цѣль биле отправени писма и до нѣкои градски общини въ България; а свещеникъ Костадинъ Дановски и свещеникъ Христо Стефчевъ отъ Габрово събирали помощи въ храна въ селата на Варненския и Шумненския санджаци.

По-значителнитѣ външни помощи, забѣлзани въ кн. I, съ слѣднитѣ: на 30 май 1862 г. *П. Беронъ* внесълъ чръзъ Бакал-оглу въ Букурещъ 1140 гр., на 1 мартъ внесени отъ Котелъ чръзъ руския консулъ въ Варна Рачински 706 гр., на 7 май отъ Джумая 521 гр., на 27 юни — отъ Хаджиоглу-Пазарджикъ (Добричъ) 920 гр., а на 3 априли е записано: *добры люде: двѣсти девятьдесетъ едно бѣло меджидіе, става грошей 6402*. Тая помощъ, споредъ г-на Сава Георгиевичъ, е внесена лично отъ руския консулъ Рачински. Най-голяма помощъ обаче прѣзъ 1861 г. за Варненското българско училище е далъ покойникътъ варненски гражданинъ пламененъ родолюбецъ Хаджи Стаматъ Сидеревъ, който, подозрѣнъ отъ турскитѣ власти въ издаване нѣкакви тайни на навѣзлитѣ въ Добруджа руски войски прѣзъ послѣдната руско-турска война, билъ отъкаранъ отъ турцитѣ въ Добричъ и тамъ обѣсенъ. Въ първата счетоводна книга е записано на 30 юли 1861 г. тъй: *Втори даръ на родолюбивиятъ г-нъ Хаджи Стаматъ Сидеревъ, родомъ отъ Ряховица—13750 гроша*. — Така пожертвованията отъ 13593 гр. на 1 юли 1861 — възлѣзватъ на 55631 на 1 септември 1862 г. Недостигъ 59137 гр. срѣщу разхода до сѣщото врѣме.

Обаче, освѣнъ прѣпятствията, които българетѣ въ Варна срѣщали въ изнамѣрване сръдетва за направа на училищното си здание, тѣ срѣщали силни и твърдѣ голѣми противодѣйствиия отъ страна на гагаузетѣ за доискарването му. Когато приближавало да се почне покриваньето на зданието, варненскитѣ гагаузи захванали да заплашватъ работниците и да нападнатъ върху нѣкои отъ тѣхъ, а особено вечерно врѣме. Като забѣлзили, че по този начинъ мѣчно ще свържѣ работата, тѣ на тѣлни се сбиратъ единъ день прѣдъ Варненския копакъ и настоятелно изпекватъ отъ мюесарифина да запрѣти стрѣснението на училището. Послѣдниятъ обѣщава, че ще изпѣли молбата имъ, и тутакси изпраща нѣколко стражари да кажѣтъ на работниците да напуснатъ зданието. Българетѣ подаватъ писмено оплакване до Портата чръзъ Атанаса Георгиевъ отъ с. Хадържа, Варненска околия (сега Николаетка), който, въ качеството си на български прѣдставител отъ Варненско по дърковния въпросъ въ Цариградъ, издѣйствувалъ султански ферманъ за направата на училището. Прѣди обаче да пристигне ферманътъ, Сава Георгиевичъ изпросилъ позволително за доискарване на зданието отъ Варненския мюесарифинъ Аширъ бей, комуто той тъкмо по онова врѣме често услужвалъ съ издѣлжение на нѣкои негови полици въ Цариградъ. Това позволително съ денословие 7 декември 1861 год., отъ който день се почва пакъ работата на училището, и днесъ се пази у г-на Георгиевичъ. Така зданието, слѣдъ като стояло цѣли

9 мѣсеца разкрито, било съградено и тържествено осветено на 25 юли 1862 год. въ прикѣтственото на Варненския мюхесарифинъ Аширъ бѣа, руския консулъ Рачински и на венчки живѣщи въ Варна българе и българи, и става то сръднице на българщината въ Варна до освобождението. Водосветътъ билъ извършенъ лично отъ тогавашния Варненски гръцки митрополитъ Порфирія.

Прѣзъ 1862/63 учебна година за учителъ билъ условенъ съ заплатата 5000 гр. Сава Илчевъ Доброплодни, родомъ отъ Сливенъ. Той най-първо почналъ да прѣподава въ новото училище, горнияятъ етажъ на което служелъ за ученички, а долниятъ за ученици. Числото на ученицитъ, споредъ г-на С. Георгиевичъ, било около 45 момчета и 25 момичета. Какви прѣдмети обаче Доброплодни е прѣподавалъ на ученицитъ си и по какъвъ методъ е работѣлъ — липсватъ вѣсти. Сжщо нѣма положителни свѣдѣния и каква сума е разходвана за издържане на училището прѣзъ тая учебна година. Въ книга II има едно копие отъ общия балансъ на училищнитъ приходи и разходи отъ 1860 до 1865 г., дѣто се споменува само, че разноситъ за училището отъ 10 юни 1862 до 3 мартъ 1865 г. биле 58559 гр.; ала каква именно частъ отъ тая сума се нада за 1862 63 учебна година остава неизвѣстно.

Събираньето на помощи за училището се продължавало. Тия помощи отъ 55631 гр. въ септември 1862 — възлѣзли на 67041 гр. до септември 1863 год.

Прѣзъ 1863/64 учебна година останѣлъ за учителъ пакъ Доброплодни съ сжщата заплата 5000 гр. Тая година той отворилъ и I класъ. Данни обаче за ученицитъ и програмата на училището липсватъ.

Доброволнитъ помощи отъ 55631 гр. въ септември 1863 възлѣзватъ на 93769 до септември 1864 г. Отъ внесенитъ прѣзъ това врѣме помощи по-значителни сж: помощта отъ българската община въ Тулча въ размѣръ 2980, пратена на 31 януари 1864 г., помощта отъ Цариградската бълг. община на 10 юли 1864 г. — 3186 гр. и внесенитъ на 17 мартъ сжщата година 50 турски лири отъ майоръ Миша Анастасевичъ чрѣзъ М. Ково въ Русе и чрѣзъ Братия Георгиевичъ въ Варна. Споредъ дадени отъ г. С. Георгиевичъ свѣдѣния, майоръ Мишо Анастасевичъ билъ по народностъ сърбинъ, живѣлъ въ Ромѣния, дѣто се и занимавалъ съ прѣкупуване на каменна сол и прѣпродаването ѝ въ България. Прѣзъ 1863 г. той отивалъ за Цариградъ прѣзъ Варна и, по причина че морето било силно развълнувано, останѣлъ нѣколко дни въ Варна. Г-нъ Георгиевичъ го завежда въ бълг. училище и му расправилъ за нищожити сръдства по издържката му. Майоръ Анастасевичъ се общалъ, че като се върне въ Ромѣния, ще прати нѣкаква помощъ за училището, което и извършилъ.

Прѣзъ 1864/65 уч. годиѣа учитель билъ пакъ Доброплодни съ 5400 гр. Той отворилъ и II кл. Въ началото на тая година билъ повиканъ изъ Ески-Джумая за учителъ и Славейковъ. Той дошелъ и учителствувалъ въ Варна около два мѣсеца, слѣдъ което заминалъ за Цариградъ за редактиранье българскиѣ прѣводъ на библията. А къмъ края на годината се явява като втори учитель съ Доброплодни и нѣкой си Руско, за когото обаче колкого и да разпитвахъ, не можихъ да съберъ никакви свѣдѣния. За него се споменува въ II книга само толкова, че на 31 мартъ 1865 г. му се платило за учителствуване 760 гр.

Прѣзъ тая учебна година се взела подъ наемъ за училищно помѣщение и клѣтата на Балтаджи Пейка, понеже прѣзъ 1863 г. долниятъ етажъ на бълг. училище билъ прѣвърнатъ тайно въ черква, като за тая цѣль се донесли нощемъ отъ Варненското село Николаевка нѣколко икони.

Вѣсти за уредбата на училището, за числото на ученицитѣ въ основното и двукласно училище и за расхода на училището липсватъ.

За да може да се състави обаче едно какво-годѣ понятие за расхода на училището, ще приведемъ тукъ цѣлата расходвана сума за него отъ 1860 год. до 20 юли 1865 г. споредъ общия балансъ, отбѣлзанъ въ II кн.

Ето сумитѣ, що сѣ расходвани:

1)	Събраната помощъ, споредъ кн. I	—	93769 гр.
2)	Взети отъ Добря Войниковъ съ лихва	—	20000
3)	" " Терзи Тодоръ " "	—	8000
4)	" " Д. Д. Павловъ безъ " "	—	3000
5)	" " Господ. х. Ивановъ " "	(100 т. л.)	10200
6)	" " Бр. Георгиевичъ " "	(60 ")	6120
7)	" " " Бърневи " "	(25 ")	2550
8)	" " " Х. Попови " "	(50 ")	5100
9)	" " Вел. Христовъ " "	(30 ")	3060
10)	" " Р. Х. П. Мавридовъ " "	(20 ")	2040
11)	" " Х. Стам. Сидеровъ " "	(51 ")	5381
12)	" " К. Димитровъ " "	(20 ")	2040
13)	" " К. Муханловъ " "	(50 ")	5100
14)	" " Писфа Стояновъ " "	(30 ")	3060
15)	" " Стояна абаджи " "	(10 ")	1020
16)	" " В. П. Поповъ, Разгр. " "	(10 ")	1020
17)	" " Христа Поповичъ " "	(50 ")	5000
18)	" " Кресси съ лихва	(59 ")	6018
19)	" " сирашки пари съ лихва		900
Всичко			183378 гр.

Срѣщу цѣлия този расходъ единственъ приходъ е само събраната помощъ по кн. I въ размѣръ 93769 гр.: слѣдва, че училището отъ 1860 до 20 юли 1865 е имало дългъ 89609 гр. Споредъ кн. II, дългътъ къмъ външнитѣ заемачи и къмъ Кресси

и сирачетата е издълженъ прѣзъ слѣдващитѣ години, ала къмъ повечето отъ мѣстнитѣ заемачи тоя дългъ и до днѣ днешня стои отворенъ. Обаче, споредъ думитѣ на нѣкои отъ мѣстнитѣ заемачи, тѣ наскоро приѣстанѣли да го дирѣжтъ, като видѣли, че нѣма отъ да имъ се изплати.

Прѣзъ 1865/66 уч. година учителъ билъ Георги Живковъ. Свѣдѣния обаче за заплатата му, колко класа е имало училището, за числото на ученицитѣ и за това дали самъ е билъ учителъ или е имало и втори учителъ — липсватъ. Въ I кн. се намѣрва забѣлѣзано само това, че прѣзъ тази година се събрало всичко помощъ 2501 гр.

Прѣзъ 1866/67 година учители биле Никола Ив. Бацаровъ съ заплата 3065 гр. и иѣкой си Тодораки съ 3000 гр. Разходѣтъ, споредъ кн. II, е 28947 гр. Въ тая сума обаче снадатъ и черковни разноси. Приходѣтъ, който състои отъ помощи въ пари, отъ събиране жито изъ селата въ Варненско и отъ черковата, е много неопрѣдѣленъ.

Прѣзъ 1867/68 уч. година учители биле Никола Ив. Бацаровъ съ заплата 3065 гр. и Петъръ П. Димовъ съ Търново съ заплата 3550 гр. Последниятъ билъ и иѣвецъ въ черковата. — Приходорасходѣтъ неопрѣдѣленъ.

Прѣзъ тази учебна година, именно прѣзъ мѣсецъ февруари 1868 г., се далъ отъ страна на училищното настоятелство, въ съставъ: Братия Георгиевичъ, Бр. Бърневи, Хр. Поповичъ и Анг. Георгиевичъ и първиятъ български багъ въ Варна. Багътъ, даденъ въ полза на бѣднитѣ, станжлъ въ зданието, дѣто днесъ се помѣщаватъ горнитѣ класове на дѣвическата гимназия. Г-нъ С. Георгиевичъ имѣ добрината да ми даде два екземпляра отъ записанитѣ у него печатни покани за тоя багъ. Единътъ екземпляръ прилагамъ тукъ.

Прѣзъ 1868/69 уч. година останѣли пакъ сѣщитѣ учители. Тая учебна година се отворило за първъ пѣтъ и *отдѣлно българско дѣвическо училище* въ Варна. То се помѣщавало въ къщата на Хаджи Катинка, която къща и днесъ сѣществува. Тя е двуетажно здание и се намира въ II участъкъ, надъ новата къща на Д. Правадалиевъ, сѣрѣзу къщата на С. Георгиевичъ. Тая къща била взета подъ наемъ за 1767 гр. годишно.

Първата учителка била . . . Бацарова, съпруга на учителя Бацаровъ. За нейното образование и личностъ не можихъ да ми се дадѣтъ никакви свѣдѣния. Свещеникъ Костадинъ Дановски ми съобщи само толкова, че тя била отпървенъ монахиня въ единъ отъ Карловскитѣ или Калоферскитѣ манастири. Монахъ въ другъ единъ близкъ манастиръ билъ и учителътъ Н. Бацаровъ. Единъ денъ тѣ двамата се споразумѣли, напушатъ манастиритѣ и избѣгватъ въ Ромѣния, дѣто и постѣпили въ съпружество. Наскоро обаче пакъ се завръщатъ въ България. Въ Варна тѣдошле отъ Шуменъ, дѣто Бацаровъ учителствувалъ. Кога дошле въ Варна, Бацаровъ билъ около 40 години, а Бацарова около 35. Тя днесъ

живѣла въ София. — Разходътъ за дѣвическото училище е 8662 гр., отъ които за заплатата на учителката се платило 3000 гр.

Прѣзъ тази година училищното настоятелство разиграло и лотария въ полза на училището. Издадени биле 3000 лот. билета, по 10 гр. единътъ. Отъ тѣзи билети обаче, както се вижда отъ II книга, четвъртината биле повържати и неразпродадени. Повържати сж повече ония билети, що биле пратени за разпродаване до нѣкои българе въ Ромъния.

Писмени вѣсти нѣма ни за числото на ученичкитъ въ първото отдѣлно дѣвическо училище въ Варна, ни за числото на отдѣленията и уредбата на училището. Споредъ г-на С. Георгиевичъ, числото на ученичкитъ било около 35 — 40. Сжщо липсватъ такива вѣсти и за мъжкото училище. За послѣдното се намѣрва на една страница въ I книга само единъ поимененъ списъкъ на ученицитъ при едного отъ учителитъ (неизвѣстно обаче при кого). Въ него сж написани имената на 33 ученици, и списъкътъ е държанъ за отбѣлзване кой ученикъ е платилъ училищна такса. Такава такса всѣмъ ученикъ е плащалъ по 5 гроша. Не е означено обаче, тая такса дали годишно или мѣсечно е по 5 гр.,

Прѣзъ 1869/70 учебна година учители биле Н. Бацаровъ и Стефанъ Б. Дербеевъ, а учителка Бацарова. Бацаровъ и Бацарова биле условени двамата за 7500 гр., а Дербеевъ за 4500. Главенъ учителъ билъ Дербеевъ, който прѣподавалъ въ I и II кл. I въ I кл. той прѣподавалъ бълг. граматика, аритметика, география и свещена история, а въ II кл. — граматика, аритметика, катехизисъ, всеобща и българска история. Дѣвическото училище имало разходъ 7612 гр. То се помѣщавало тази година въ една арменска къща, която се нахождала близо къмъ сегашното арменско училище на улица „Царъ Борисъ.“⁴ Тая къща била ветхо здание, което и наскоро се съборило.

Въ втората половина на учебната година Бацаровъ и Бацарова неизвѣстно по какви причини напуцатъ длъжността си, и вмѣсто тѣхъ се явява учителъ Пв. Кателневъ, условенъ за 787 гр. за три мѣсеца.

На послѣдния листъ отъ I книга се намѣрватъ слѣднитъ четире стиха отъ учителя Бацаровъ, писани съ доста хубавъ и четливъ почеркъ:

Боже, на помощъ намъ бѣди,

Съгласіе и любовъ упаци:

Да напръднемъ вси въ наукъ

Да имаме въ всичко сполукъ

Разходътъ на училището и тази година е доста неопръдленъ. Такива сж и приходитъ. Отъ доброволнитъ помощи прѣзъ тази година, отбѣлзани въ I кн., по-значителни сж слѣднитъ: Ангелъ Георгиевъ внесълъ 2000 гр., Величко Хр. Домузчоглу — 1000 гр., Братия Бърневи — 500 гр. и Янаки Жековъ 160 гр. Тия помощи сж внесени на 20 октомври 1869 год.

Прѣзъ 1870/71 уч. година учители биле Димитръ Станчевъ отъ Шумепъ съ заплата 5000 гр. и Стеф. Дербеевъ съ 4500 гр., а учителка била Иванка Стаматова отъ Варна, на която рускиятъ консулъ Рачински по-рано билъ изработилъ руска стипендия, та свършила гимназия въ Киевъ. Тя получавала заплата 3000 гр.

Споредъ дадени отъ Д. Станчевъ свѣдѣния, числото на ученицитѣ въ основното мъжко училище било около 60, а въ двукласното мъжко училище по 7—8 въ всѣки класъ. Програмата въ класното училище била сѣщата като прѣзъ 1869—70 год. съ исключение, че се изучавали тази година и френски и турски езици, които прѣподавалъ Д. Станчевъ. Последниятъ се училъ при Войникова.

За дѣвчешкото училище Станчевъ не може да ми даде никакви свѣдѣния

По подбуждение на г-на Янка Славчовъ, на 25 юли 1870 година се основало въ Варна българско читалище „Возрождение“, което се помѣщавало въ горния етажъ на старата българска черква, разширенъ нарочно тогава за тая цѣль.

Въ книга V сж отбѣлѣзани доброволнитѣ помощи за читалището. Помощитѣ се захващатъ съ слѣднитѣ лица: Хр. Василевъ 21 гр., Никола Златевъ 42 гр., Величко Христовъ 105 гр., В. Нягепъ 530, Д. Станчовъ (учителъ) 105, П. Д. Павловъ 105, Аврамъ Величковъ 105, Хр. Поповичъ 85 и т. н. Така се събира една сума до януари 1871 год. отъ 5182 гроша, съ която се набавили за читалищната библиотека, освѣтъ вѣстници и списания, и всѣчки почти излѣзли дотогава по-добри български книги.

Читалището е съществувало до 7 януари 1873 година, когато по пѣманье срѣдства за наемъ на училищно помѣщение, читалищниятъ салонъ се употребилъ за училище. До това време (7 януари 1873 г.) сж събрани помощи за поддържанье на читалището въ размѣръ 12770 гр. Помощитѣ сж събирания не само между българетѣ въ Варна но и отъ всѣки българинъ, който по прилука минувалъ прѣзъ Варна. Заслужва да се спомене тукъ, че на 14 септември 1871 г. варненскиятъ гражданинъ Сотиръ Даскаловъ завѣщалъ на читалището 3000 гр.

По потикъ нѣкъ на учителитѣ Дербеевъ и Станчовъ се основало въ началото на 1871 година въ Варна и българско ученическо дружество „Просвѣщение“. Въ архива, що се нахожда въ черковната къща, се намѣрва една книга съ насловъ: *Расписъ на книгитѣ и вещицѣ на библиотеката на ученическото дружество „Просвѣщение“*. въ която се изброяватъ книгитѣ и другитѣ вещи на дружеството. Отъ речената книга се вижда, че дружеството, между друго, е доставяло и учебници за ученицитѣ, и книги за прочитъ на ученици и други четци. На нѣколко мѣста тамъ се виждатъ смѣткитѣ му за тая цѣль съ Дановата книжарница въ Русе.

Въ библиотеката си дружеството е имало слѣднитѣ списания и книги:

1) *Списания*: Читалище, Училище (Блъсковъ), Лѣтооструитѣ за 1869 и 1870 г. на Данова, Братски Трудъ, издаванъ въ Москва прѣзъ 1860 г. отъ българскитѣ тамъ студенти (Кинизифовъ, Л. Каравеловъ, К. Миладиновъ и В. Поповичъ), Общъ Трудъ отъ Теодосия Икономовъ, Ружница отъ Славейкова и Периодическото (писаніе на Българското книжовно дружество.

2) *Книги*: Исторически прѣгледъ на бълг. църква отъ Дринова, Погледъ върху произхождението на бълг. народъ отъ ежния, Село Златарица, Школка Педагогъ отъ Носифа Ковачевъ, Българска история Душановъ, Френско-български рѣчникъ Богоровъ, Всеобща история Пловайски, Химия Енчевъ, Очерки по всеобщата история отъ Михайловски, Цариградски тайности Славейковъ, Логика отъ В. Беронъ, Цуй философъ, Робинзонъ (прѣв. Славейковъ), драмитѣ: Лукреция Боржия, Геновеза, Крумъ страшний, Дѣтска библиотека Л. Каравеловъ и разни граматики и читанки.

Прѣзъ 1871/72 уч. година учители биле Д. Станчевъ съ 5250 гр. и Янко А. Коларовъ съ 3300 гр. По нѣкакво сирѣчкване обаче съ училищното настоятелство и двамата напуснали длъжността си въ срѣдата на учебната година. Замѣстватъ ги трима нови учители, а именно: Георги Замфировъ, който днесъ живѣе въ Добричъ, Спирдонъ Петровъ отъ Търново и Сава Николовъ. Споредъ кн. II, Спирдонъ Петровъ начева да учителствува отъ 14 февруари съ мѣсечна заплата 525 гр., Замфировъ отъ началото на априлия съ мѣсечна заплата 366 гр. и Сава Николовъ отъ мартъ по 150 гр. мѣсечно. — Дѣвическото училище прѣзъ тая година пакъ се слѣло съ мъжкото. Цѣлнитѣ училищенъ расходъ е 22443 гр. Други свѣдѣния за училището, освѣнъ това че то било двукласно, липсватъ.

Прѣзъ 1872/73 учебна година учители биле Георги Замфировъ съ заплата 3670 гр. и Спирдонъ Петровъ съ заплата 6000 гр., а учителка била Виктория Живкова отъ Търново съ заплата 3000 гр. За помѣщение на дѣвическото училище била наета голѣмата къща на арменецъ Капрель Драгелъ, нахоща се въ улица „Царъ Борисъ“ днесъ. Разходътъ за училището е 27093 гр. Други свѣдѣния не можихъ да съберажъ.

Прѣзъ 1873/74 уч. год на е имало трима учители и една учителка. Учителитѣ сж биле Христо Самсаровъ съ годишна заплата 7560 гр., Георги Замфировъ съ заплата 3350 гр. и Цвѣтко Неновъ Свиначовъ съ 4280 гр. Последниятъ билъ и иѣвецъ въ черковата. Учителка била Киня Попъ Иванова отъ Стара-Загора, свършила Старозагорското класно училище и получаваща заплата 3200 гр.

Прѣзъ тая учебна година, както и прѣзъ слѣдващитѣ слѣдъ нея, българскитѣ училища въ Варна сж биле вече по-осигурени въ материално отношение, понеже пристигналъ българскитѣ

Варно-Прѣславски митрополитъ, Негово Високопрѣосвещенство дѣдо Симеонъ, та се внасяла значителна помощъ за българскитѣ училища въ Варна отъ епархиялно право. Прѣзъ тая година се внесла такава помощъ отъ 16260 гр.

За съжалѣние, и за тази година не можихъ да събера никакви други свѣдѣния за училищата. Разпитвахъ даскалъ Цвѣтка Неновъ, който е учителствувалъ прѣзъ тая година въ Варна и днѣ ѣ живѣе въ сѣция градъ, ала той ми каза, че нищо не помнѣлъ.

Прѣзъ 1874/75 уч. година оставатъ за учители пакъ Христо Самсаровъ, Цвѣтко Неновъ и Кица Попъ Иванова: първитѣ двама съ сѣщата заплата, а втората съ заплата 3500 гр. Въ черковния архивъ намѣрихъ единъ дневникъ на учителя Цвѣтка за отсъствията на ученицитѣ му прѣзъ 1874 75 година, отъдѣто се вижда, че числото на ученицитѣ въ основното училище е било 65 до ноемврия, 72 до януария и 77 до мартъ. Последното число е останало и до края на учебната година. Отъ тоя дневникъ може да се заключи, че ученици сѣ се приемали въ всеко врѣме на годината. Въ дневника обаче не е отбѣлзано тия ученици отъ едно и сѣщо отдѣление ли сѣ или сѣ отъ разни отдѣления. Азъ прѣдполагамъ, че тѣ сѣ отъ разни отдѣления.

Въ сѣция архивъ се намѣрва и другъ единъ дневникъ на учителя Самсаровъ. Отъ този дневникъ се вижда, че прѣзъ 1874 75 учебна година Варненското българско мъжко училище е имало три класа. Въ I класъ е имало 26 ученици, които сѣ слѣдвали: география, български езикъ, аритметика и свещена история; въ II кл. — 8 ученици, които слѣдвали: български езикъ, аритметика, свещена история, българска история, френски езикъ, славянска граматика, политическа география и физическа география; въ III кл. имало само двама ученика, Велизари Величковъ и Кирякъ Антоновъ, които слѣдвали: всеобща история, математическа география, естествена история, алгебра, геометрия, физика, реторика и френски езикъ.

Въ речения архивъ се намѣрва и единъ изпитенъ списъкъ на ученицитѣ при учителката Кица Попъ Иванова, отъдѣто се вижда, че дѣвическото училище прѣзъ тази година се състояло отъ три отдѣления и два класа. Въ I отдѣление имало 8 ученички, въ II 19, въ III—11, въ I класъ 5 и въ II кл. 5. Всичко 48 ученички: 38 въ първоначалното училище и 10 въ класното. Изпитътъ се произвелъ на 13 юли 1875 г. Ученичките отъ отдѣленията се изпитвали по четене и смѣтане, отъ I кл. по български езикъ, география, аритметика и свещена история, а отъ II кл. — по български езикъ свещена история, аритметика, география и българска история. Оттукъ може да се сѣди какви прѣдмети сѣ се изучавали въ класното дѣвическо училище. Спорѣ ѣ този списъкъ, всички ученички отъ класовѣтъ сѣ получили на изпита бѣлѣжка 5, освѣнъ една, която получила 4. На ученичките отъ отдѣленията не сѣ поставени бѣлѣжки.

Прѣзъ 1875/76 учебна година останали сѣщитѣ учители и съ сѣщната заплата.

Въ казанія по-горѣ дневникъ на учителя Цвѣтко Неновъ се съдържа списъкъ на ученицитѣ му и прѣзъ мѣсець септември 1875/76 година, раздѣлени тая година вече на три отдѣления: въ I отд. 24, въ 2 — 27 и въ III — 17; слѣдователно, всичко 68 ученика сѣ постѣпили въ основното училище въ началото на учебната година. Дневникътъ съ това се и прѣкъсва.

Въ дневника за тази година на учителя Самсаровъ, нахощенъ се пакъ въ церковния архивъ, сѣ записани въ I кл. 22 ученика, въ II — 15 и въ III — 7. Всичко 44 ученици; слѣдва, че ученицитѣ въ класното мѣжко училище сѣ 8 повече отъ прѣдидещата година. — Прѣподавани сѣ сѣщитѣ прѣдмети, каквито и прѣзъ 1874—75 година.

За дѣвическото училище така сѣщо се намѣрва въ церковния архивъ другъ единъ изпитенъ списъкъ за тази година, споредъ който числото на ученичкитѣ е 39 въ I отд., 21 въ II отд., 11 въ III отд., 11 въ I кл. и 5 въ II кл. Всичко 71 ученички въ отдѣленията и 16 въ класовѣтъ; ще каже, числото на ученичкитѣ прѣзъ тази година, сравнено съ онова прѣзъ по-първата, е нараснало съ 33 въ основното училище и съ 6 въ класното. Изпитътъ за тази година е станалъ на 29 юни 1876 г. Всички ученици сѣ издържали изпитъ, освѣнъ 2 отъ I кл. и 1 отъ III отдѣление. Стъ списѣка се вижда и това, че изпитътъ е произвежданъ чрѣзъ билети, понеже срѣщу името на всѣка ученичка е отбѣлзано и какъвъ номеръ билетъ е изтегляла.

Прѣзъ 1876/77 уч. година сѣ останали пакъ сѣщитѣ учители и съ сѣщитѣ заплати, освѣнъ оная на Самсарова, която се намалява на 6000 гр. Други писмени свѣдѣния за тая година е намѣрихъ.

Прѣзъ 1877/78 уч. година, по причина на настаналитѣ важни политически събития въ България, училищата въ Варна сѣ били затворени.

Между другитѣ книжа въ церковния архивъ, се намѣрва и една книга подъ насловъ: *Книга за журналнитѣ постановления на Варненския окръженъ училищенъ съвѣтъ за 1878—79 година*, отъ която книга, а сѣщо и отъ приложенитѣ къмъ нея нѣколко писма, извличамъ слѣднитѣ свѣдѣния за българскитѣ училища въ Варна прѣзъ 1878—79 учебна година.

I. Окрѣжниятъ училищенъ съвѣтъ, въ съставъ: прѣдсѣдатель митрополитъ Симсонъ и членове Симсонъ Енчевъ, Георги Поповъ и Д. Икономовъ, въ засѣданието си на 12 ноември 1878 г., протоколъ № 1, рѣшилъ:

а) Училищиятъ съвѣтъ да посѣти на 14 сѣщи мѣсець дѣвическото училище въ Варна съ цѣль да види дали ще могатъ се отдѣли отъ основното дѣвическо училище по-силни ученички, за да се състави двукласно дѣвическо училище;

б) Ако не се намѣрижтъ такива ученички, да се условѣжтъ само още двѣ вмѣсто три учителки;

в) Да се отдѣлижтъ мѣжкото и дѣвическото училище въ отдѣлни здания.

II. Съ протоколъ № 3 отъ 27 ноември 1878 г. окр. училищентъ свѣтъ рѣшава да се услови за основна учителка въ Варна Новка Димитрова съ 1000 франка годишна заплата.

III. Съ протоколъ № 7 отъ 13 декември същата година, окр. училищентъ свѣтъ назначава Димитра Станчевъ за старши учителъ на мѣжкото училище въ Варна.

IV. Съ протоколъ № 6 отъ 7 декември 1878 свѣтътъ рѣшава да се услови за класна учителка Стефана Н. Икономова отъ Разградъ.

V. Въ едно писмо отъ училищния инспекторъ на Варненската губерния, подъ № 53 отъ 29 януари 1879 год., се съобщава на окр. училищентъ свѣтъ, че князь Дондуковъ отнелъ 4000 франка помощъ за българскитъ училища въ Варна прѣзъ учебната 1878—79 година.

Отъ казаното дотукъ, а така също и отъ запазени разписки отъ учители и учителки въ книгата на Андона Недѣлковъ Карабатакъ, училищентъ настоятел-касперъ прѣзъ 1878—79 година, и отъ дадени ми лично отъ учителя Д. Станчевъ свѣдѣния — се установява, че прѣзъ 1878—79 учебна година въ Варна е имало четирма учители: Димитъръ Станчевъ съ годишна заплата 1300 лева, Стефанъ Георгиевъ (днесъ професоръ по ботаника въ висшето училище) съ 1800 л., Димитъръ Мумджиевъ (родомъ отъ Болградъ, днесъ нотариусъ при Русенския окр. съдъ) съ 1800 л. и Цвѣтко Неновъ Свинаровъ съ 1200 лева. Учителки е имало така също четире, а именно: Стефана Н. Икономова (днесъ г-жа К. Мирска) съ заплата 1600 лева, Новка Димитрова Мамарчева съ заплата 1000 лева, Елена Н. Икономова съ 600 лева и Кника Кръстева съ 480 лева.

Мѣжкото училище се състояло отъ три отдѣления и два класа, а дѣвическото — отъ три отдѣления и I класъ. Класни учители биле Д. Станчевъ и Ст. Георгиевъ, а първоначални — Д. Мумджиевъ и Цвѣтко Н. Свинаровъ. Учителката Стефана Н. Икономова била прѣподавателка на I класъ. Другитъ три учителки биле основни.

Мѣжкото и дѣвическото училища се помѣщавали въ отдѣлни здания: единственото тогава общинско училище — старата българска черква, останало за дѣвическо училище, а за мѣжкото училище — класно и първоначално, се взело подъ наемъ зданието, извѣстно днесъ подъ името „Старата гимназия“. Училищни настоятели биле: прѣдседателъ икономъ попъ Енчо Димитровъ, касперъ Ивановъ, членове Андонъ Недѣлковъ, Стефанъ Кабакчиевъ, Хараламби Лефтеровъ и Бошковъ.

За 1879/80 учебна година, когато мѣжкото класно училище се обвържало въ държавно, не можахъ да намѣриж никакви вѣсти

въ черковния архивъ. Споредъ събрани обаче свѣдѣния отъ учителя въ Варненската дѣв. гимназия, г-на Л. Поповъ, дѣвическото училище въ Варна прѣзъ тази година се състояло отъ два класа, помѣщавало се въ горния етажъ на старата българска черква и учителки въ него биле Мария Г. Попова и Мария К. Чакалова.

Прѣзъ тази година, по дадени отъ учителя въ гимназията г-на В. Тодоровъ свѣдѣния, ученичките отъ класното дѣвическо училище основали свое дружество, което събирало помощи отъ разни лица по именни дни; събраната сума дружеството дало на училищнитѣ настоятели Г. Кабакчиевъ и Я. Славчовъ, които относелъ я прѣдали въ дирекцията на дѣвическата гимназия, а последната я вложила за фондъ на дружеството за подпомагане бѣдни ученички при гимназията.

За 1880—81 учебна година се намѣрва въ черковния архивъ единъ прѣписъ отъ училищния бюджетъ на народнитѣ училища въ Варна. Отъ този бюджетъ се вижда, че главното дѣвическо училище прѣзъ речената година се състояло отъ три класа. Вписани сж суми въ бюджета за три учителки въ I, II, и III кл. по 1560 л. годишно — 4680 л. и за една учителка — възпитателка — 2400 л. Освѣнъ за главно дѣвическо училище, прѣдвидѣни сж въ бюджета суми и за слѣднитѣ училища:

- 1) мъжко училище въ новата махала
- 2) дѣвическо " " " "
- 3) мъжко " " мусалата
- 4) дѣвическо " " българската махала
- 5) мъжко " " гръцката "

Цѣлиятъ прѣдвидѣнъ училищенъ разходъ е 37400 лева. Приходътъ състои отъ единъ параграфъ — помощъ отъ градския съветъ 37400 л.

По събрани свѣдѣния пакъ отъ учителитѣ въ гимназията, г-да Л. Поповъ и В. Тодоровъ — учителки въ трикласното дѣвическо училище прѣзъ тази година биле: Юрдана Бѣлова (родомъ отъ Русе), Велика Начева (родомъ отъ Горня-Орѣховица), Зойка Обрѣшкова (днесъ г-жа Ст. Шонтова, родомъ отъ Горня-Орѣховица) и Мария Либрихтъ. Тѣзи учителки получавали слѣднитѣ мѣсечни заплати: Юрд. Бѣлова 150 л., В. Начева 150 л., З. Обрѣшкова 130 л. и Мария Либрихтъ 200 л. — Числото на ученичките било: 10 въ I кл., 5 въ II кл. и 2 въ III кл. Всичко 17 ученички.

Прѣзъ 1881/82 учебна година дѣвическото главно училище се състояло отъ четири класа, и учителки биле Велика Начева, Юрдана Бѣлова, Зойка Обрѣшкова и Екатерина Шонтова (днесъ г-жа Л. Попова). Училището се помѣщавало въ къщата на Варненския мюфтия (двуетажно здание въ улица „Гургулята“), а училищния настоятели биле: В. Христовъ, Я. Славчовъ и Статъ Паница. Други свѣдѣния липсватъ.

За 1882/83 учебна година се намѣрва сжко пакъ въ черковния архивъ единъ прѣписъ отъ бюджета на общинскитѣ

училища въ Варна, отдѣто се вижда, че Варненското главно дѣвическо училище прѣзъ тази година е било четирекласно. Бюджетътъ на това училище е:

а) четире учителки по	1680 л.	6720 л.
б) наемъ за помѣщеніе		900 "
в) за отопление		650 "
г) за учебни пособия		300 "
д) за прислуга		720 "
Всичко		9290 л.

Цѣлиятъ разходъ за общинскитѣ училища е 44696 л. Прѣдвидѣни сѫ суми, освѣтъ за главното дѣв. училище, и за слѣднитѣ основни народни училища:

- 1) мѣжко училище въ новата махала
- 2) дѣвическо " " " "
- 3) " " " мусалата
- 4) " " " гръцката махала
- 5) мѣжко " при бѣлг. черква
- 6) " " въ гръцката махала

Въ бюджета сѫ вписани тѣзи приходи: отъ общинското управление 15000 л., отъ черковата 2000 л., отъ училищентъ налогъ 2000 л. и помощъ отъ Министерството на Просвѣщеніето 25696 лева.

Класни учителки биле: В. Начова, З. Обрѣшкова, Ек. Шонтова и Юрдана Бѣлова.

Тѣзи сѫ, Господине Директоре, малкото и скѣдни вѣсти що можахъ да съберѣ за *историята на учебното дѣло въ Варна* изъ архива, що имахъ нѣрѣжки, и отъ разпитъ на живи още стари пристойници за българското училище въ Варна, открито прѣзъ 1860 година и крѣпено съ най-нищожни срѣдства, докато мѣжкото и дѣвическото класни училища се прѣобръщатъ въ държавни — мѣжкото прѣзъ 1879, 80 учебна година, а дѣвическото — прѣзъ 1883/84 год.

Ето и единъ по-пълненъ списъкъ на варненскитѣ училищни дѣйци и ревнители до освобожденіето ни: Никола Георгиевичъ, Сава Георгиевичъ, Ангелъ Георгиевъ, Хр. Поповичъ, Хаджи Стаматъ Сидеровъ, Р. Х. П. Мавридовъ, Д. Х. Тюлевъ, Стоянъ Д. Ивановъ, Стойко Влаевъ, Хр. Т. Груевъ, Бою Недевъ, Киро Ивановъ, Иванчо Петровъ, Хаджи Иванъ Ивановъ, Петъръ Георгиевъ. Спасъ Димитровъ, Ив. Хр. Поповъ, Хаджи Стефанъ Хаджи Василевъ, Вичо Пановъ (докторъ), свещеникъ Костадинъ Дановски, Янко Славчовъ, Велпчко Христовъ, Братия Хаджи Попови, Братия Бърнеси, Ст. Джумалоглу, Хаджи попъ Теодоси, архимандритъ Панаретъ, Коста Михайловъ, Стоянъ абаджи, Тодоръ П. Шоптовъ, П. Д. Павловъ, Хаджи Ст. Хаджи Вълковъ, Янаки Жековъ, Андонъ Недѣлковъ, Юрданъ Ивановъ и Стефанъ Ивановъ“.

Отъ горния прѣгледъ се вижда че основно училище „общо за момчета и момичета, въ Варна се отворило въ 1860 г. Това училище, което въ нѣкои години се ерѣща само съ 3 отдѣлення, прѣзъ 1863—64 год. открива I кл., прѣзъ 64—5 — II кл.; но дали откритиѣтѣ класове сж било накъ общи за момчета и момичета — това свѣдѣнията не ни обаждаѣтѣ. За пръвъ пѣтъ *отдѣлно дѣвическо училище* се отвара въ 1868—69 г.¹⁾ Това послѣдното обаче прѣзъ 1871 — 72 се слѣло съ мѣжкото а прѣзъ 72—73 накъ се отдѣлило. Въ 74—75 г. него намираме съ 3 отдѣлення и 2 класа, който съставъ запазва и прѣзъ 75—76 год.; отъ тукъ слѣдва че то е открито I кл. въ 73—74 год. Така се обяснява работата и по други данни. Въ кондиката на общинната ерѣщичкѣме, че на 1 августъ 1872 г. варненскитѣ граждани, като взели прѣдъ видъ нуждата отъ едно дѣвическо училище за възпитание на дѣвойскитѣ си, а итъкъ нѣмали ерѣдства за издържката му, рѣшили, подписанитѣ въ държания за това протоколъ да внасятъ до 5 години доброволна помощъ, всѣки споредъ състоянието си, отъ която $\frac{1}{5}$ частъ брoшили още тогава на отреденото настоятелство, а за другитѣ $\frac{4}{5}$ дали записъ. А на другата година, когато е прѣдстояло да се отвори вече и I кл., се изпращаѣтѣ, както се каза по-горѣ, особни пълномощници, да събиратъ доброволни пожертвувания за дѣвическо училище отъ разни мѣста на България.

Както и да е, класно дѣвическо училище въ Варна имало въ неустановенъ видъ и то слабо впрѣяло до освободителната война. Поради туй и окрѣжниятъ училищенъ съвѣтъ още прѣзъ 78—79 год. ходи да посѣщава дѣвическото училище, съ цѣлъ да види, дали могатъ се отдѣли отъ основното училище по-силни ученички, за да се отвори 2-класно дѣвич. училище и да се отдѣлиѣтъ мѣжкото и дѣвическо училище въ отдѣлни здания. Въ тая година дѣйствиетелно се отвара I кл. и се захваща систематичното развитие на класното дѣвическо училище, което прѣзъ 1879—80 г. отвара II кл., прѣзъ 1880 — 81—III кл., прѣзъ 81—2—IV кл., въ който съставъ остава и прѣзъ 82—3, а въ 1883—84 год. се обрѣща въ държавна дѣвическа гимназия.

Ето свѣдѣнията за по-нататѣшния ходъ на гимназията, които можихме да почерпимъ изъ гимназиялния архивъ:

Прѣзъ 1883/84 учебна година училището, обрѣриѣто въ държавна гимназия, брояло 4 класа съ 73 ученички въ началото. Учителското тѣло, при и. д. Директоръ Георги Живковъ, имало слѣдния съставъ: Ан. Пипулакъ, Д. Станчевъ, Деша Ряскова, Мария Ферадова, Милици Предпѣтъ, Катина Шонтова, и А. М.

1) По други свѣдѣния, на 11 май 1868 г. при изпитъ на дѣвическото училище присѣтствуваѣли 35 души свещеници изъ Варненско и рѣшили, тѣ сами да поддържатъ дѣвическото училище, като помагатъ годишно всѣки единъ не по-малко отъ една лира; още въ сѣщото събрание прѣдсѣдателъ на общината архим. Панаретъ п-дарилъ 5 лири и другитѣ свещеници 43 [Димитровъ, Княж. България 241—2]. Но годината трѣба да е погрѣшена.

Астепидовъ, който, като прикомандиrowанъ, прѣподавалъ прѣзъ цѣлата учебна година даромъ французски езикъ. — На изпитъ се явили 65 ученички. — По приходо-разходната частъ за тази година не се намиратъ други документи, освѣнъ нарично исkanie: за канц. 766 л., за пощж. 500 л. и за съдържаише учит. персонала за 5 мѣсеци 6774 л. 99 ст.

Прѣзъ 1884/85 уч. година се отворилъ и V класъ; имало 80 ученички, отъ които 5 държавни стипендиатки. Учителското тѣло въ началото на годината, при директоръ Ст. Запмовъ, назначенъ на 22/III намѣсто Георги Живковъ (последния избранъ за учил. инспекторъ), състояло отъ сжщитѣ лански учители и учители и учителя Хр. Цаневъ, прѣмѣстенъ отъ Търнов. Дѣв. Гимназия. Въ края на годината, на 15 VI, Ст. Запмовъ назначенъ за инспекторъ въ г. Шуменъ; директорската длъжностъ изпълнявалъ Хр. Цаневъ. На изпитъ се явили 71 ученички. 5 отъ тѣхъ държали зрѣлостенъ изпитъ. — Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 29474 лева 91 стотинки.

Прѣзъ 1885/86 уч. год. гимназията се обѣрижала въ III-класно Държ. училище. Въ началото на годината имало 64 ученички. Учителското тѣло състояло отъ: и. д. директоръ, В. Тодоровъ, Д. Ряскова, Ив. Ив. Момчиловъ, Паулина Димитрова, Анастасия Бакарджиева. — На изпитъ се явили 33 ученички. Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 16444.68 л. само заплати; за другитѣ разходи нѣма данни.

Прѣзъ 1886/87 уч. год. училището, пакъ III-класно, брояло 63 ученички. Учителското тѣло състояло отъ: директоръ Л. Поповъ, учители: В. Тодоровъ, Д. Ряскова, Д. Станчевъ, Олга Крушевъ, Ив. Ив. Момчиловъ, който на 1/X билъ прѣмѣстенъ въ Варнен. мжж. V-класно училище и учит. Ан., Бакарджиева, която на 15/IX била прѣмѣстена въ Търнов. Дѣв. Гимназия. — На изпитъ се явили 41 ученички. — Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 20076 л. 99 ст.

Прѣзъ 1887/88 уч. год. училището — III-класно, съ 65 ученички. Учителското тѣло състояло отъ: П. Д. директоръ Хр. П. Стефановъ, учители: В. Тодоровъ, Д. Станчевъ, Д. Ряскова Ст. Илиева, З. Руссовичъ и Р. Калиновичъ (последния прикомандиrowанъ отъ мъжката гимназия за рисуване). — На изпитъ се явили 54 ученички — Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 22695 лева 21 стотинки.

Прѣзъ 1888/89 уч. год. училището — III-класно; имало 93 редовни и 2 извънредни ученички. Учителското тѣло състояло отъ сжщия и. д. директоръ Хр. Стефановъ, учители: Д. Ряскова, В. Тодоровъ, З. Руссовичъ, Г. Мутафовъ, Ст. Илиева, Р. Кѣнева, Тодора Стефанова и Р. Калиновичъ (последния прикомандиrowанъ отъ мъжката гимназия за рисуване). На изпитъ се явили 83 ученички. Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 30299 лева 50 стотинки.

Прѣзъ 1889/90 уч. год. училището — III-класно; брояло 108 редовни и 10 извънредни ученички. Учителското тѣло състояло отъ: директоръ Ив. П. Вакъвичевъ, учители: Д. Ряскова, З. Руссовичъ, Г. Мутафовъ, Р. Кънева, Емилиа Стефанова, Нед. М. Бѣлчева, Ген. Шинкова и В. Атанасовъ (последния прикомандируванъ отъ мъжската гимназия да преподава Физика и Химия). — На изпитъ се явили 88 ученички. Училищния бюджетъ възлѣзал на 27117 лева 30 стотинки.

Въ 1890/91 уч. год. училището се обръща пакъ въ гимназия, отваря се IV кл.; ученици 143 редовни и 16 извънредни. Учителско тѣло: директоръ Ив. П. Вакъвичевъ, учители: Д. Ряскова, З. Руссовичъ, Г. Мутафовъ, Р. Кънева, Н. Бѣлчева, Н. Кулева, Ив. Ивановъ, Ив. Гюлмезовъ, А. Митовъ (последните трима прикомандирувани отъ мъжската гимназия първия за български, втория за Физика и Химия и третия за рисуване, и Ем. Стефанова, която прѣзъ ноември се прѣмѣства за надзирателка на Ст.-Загорския дѣв. Пансионъ. — Годишенъ изпитъ държали 130 ученички. Училищния бюджетъ възлѣзал на 24886 лева 30 ст.

Прѣзъ 1891/92 уч. год. отворенъ и V класъ; имало 200 редовни и 19 извънредни ученички. Учителското тѣло, при директоръ Начо А. Начовъ, състояло отъ слѣдните учители и учители: Т. Някшевъ, П. Д. Вълговъ, Ив. Вакъвичевъ, Д. Ряскова, З. Руссовичъ, Г. Мутафовъ, Р. Кънева, Н. М. Бѣлчева, Лучезара Синеаревска, Кр. Атанасова, А. Сарджева. — На изпитъ се явили 182 ученички. — Училищния бюджетъ възлѣзал на 40514 лева 95 ст. На 28-й септември с. г. се отваря за първъ пътъ държавенъ дѣв. пансионъ при гимназията, въ който въ началото постѣпватъ 15 възпитаници (13 стипендиятки и 2 самоподдръжници; прѣзъ течението на годината постѣпили още 5 стипендиятки и 2 самоподдръжници, та годината пансионътъ сключилъ съ 22 възпитаници (18 стипендиятки и 4 самоподдръжници) — Надзирателка била Олга Стоенчева.

Въ 1892/93 уч. год. гимназията открива VI кл. и достига пълното си развитие; та брояло 253 редовни и 18 извънредни ученички. Учителското тѣло, при директора Н. А. Начевъ, състояло отъ слѣдните учители и учители: Т. Някшевъ, Ив. Вакъвичевъ, Т. Ганчевъ, Г. Мутафовъ, Д. Ряскова, З. Руссовичъ, Кр. Атанасова, Л. Синеаревска, Ан. Сарджева, М. П. Попова, В. Талимова и д. надзирателка, Р. Райманъ и Ел. Канчева (последната назначена на 15 III). — На изпитъ се явили 236 ученички, отъ които 26 държали зрѣлостенъ изпитъ. Заведението изпуща I извадъ възпитаници съ завършенъ гимназиаленъ курсъ. Училищния бюджетъ възлѣзал на 52132 лева 55 стот. Пансионътъ, управляванъ отъ З. Ив. Талимова, броялъ 55 възпитаници (23 самоподдръжници и 32 стипендиятки.)

На 11-й май прѣзъ тая година става тържественото полагане основния камѣкъ на новоотроената се дѣвическа гимна-

зия, за която цѣль е съставенъ и вложенъ въ камѣка слѣднѣятъ актъ:

Въ славното царствование на Негово Царско Височество **ФЕРДИНАНДЪ I**, Князь на България въ седмата година отъ възлизанieto Му на Прѣстола, и при Августейшата Му Смыруга Нейно Царско Височество **МАРИЯ ЛУИЗА**, първата Българска Княгиня, въ дванадесетий день отъ стѣпанieto ѝ на българска земя; въ святителствуванieto на Негово Блаженство Иосифа I, Български Екзархъ и Архиепископствование на Високопрѣосвященный Г-на Симеонъ Варненско-Прѣславски Български Митрополитъ; при Министерскій Съвѣтъ на Княжество България: г-да Ст. Стамболовъ, Министръ-Прѣсѣдатель и Министръ на Вжтрѣшнитѣ Работи, Георги Живковъ — Министръ на Народното Просвѣщение, Ив. Салабашевъ — на Финансите, Д. Грековъ — на Външнитѣ Работи и Исповѣданията, П. Славковъ — на Правосъдието и подполковника М. Саввовъ — на войната, Д. Петковъ, прѣсѣдателя на Народното Събрание; Въ врѣмето на г-да Ивана Т. Драсовъ — Варненски Окрѣженъ Управителъ, Р. Матѣевъ — Варненски Общинско-градски Кметъ, Х. Василъ Холевичъ — Прѣсѣдатель на Варненския Окрѣженъ Съвѣтъ, Н. Щеревъ — прѣсѣдатель на Окрѣжната Постоянна Комисия, Н. А. Начовъ — Директоръ на Варненската Държавна Дѣвическа Гимназия, М. Бѣлчевъ — Директоръ на Варненската Реална Гимназия „Фердинандъ I“, Ив. Церовъ, П. Боевъ и М. П. Клеусурски — Окрѣжни училищни Инспектори; при квартируванieto въ гр. Варна на 8-й пѣши на Нейно Ц. Височество Мария Луиза Полкъ, командуванъ отъ подполковникъ Ив. Поповъ, на 20-й пѣши Добруджански Полкъ, командуванъ отъ подполковникъ Милкова и на 13-й пѣши Резервенъ Полкъ, командуванъ отъ подполковника Д. Обръшковъ; при г-да П. Каракулаковъ — Варненскій Окрѣженъ Инженеръ, Петко Момчиловъ — държавенъ Архитектъ и при прѣдприемача по постройката — Шуменскогo Търговско Акционерно Дружество, прѣдставлявано отъ агента му Ив. Поповъ; шестнадесетата година отъ освобождението на България и въ първата година, въ която Варненската държавна дѣвическа гимназия, достигнала пълното си развитие на сръднеучебно заведение, испуца възпитаници свършивши курса ѝ съ зрѣлостенъ испитъ: — днесъ, единадесетий май отъ хиляда осемстотинъ деветдесетъ и третa година по Р. Х, въ деня на всенародниятъ празникъ на славяно-българскитѣ просвѣтителѣ Св. Кирила и Методия, слѣдъ тържественъ молебенъ извършенъ въ присѣдствieto на цѣлото българско духовенство, на гражданскитѣ и военни чиновници и на всичкитѣ квартирующѣ въ града войски, се положи основния камѣкъ на това здание на Варненската Държавна Дѣвическа Гимназия — за образование и възпитание въ него на граждански и дѣщери на татковината България во вѣки вѣковъ: Нека Богъ го винаги закриля!

Въ сѣщата година се прѣменува гимназията на Августейшето име на Нейно Ц. Височество Княгиня — „Мария Луиза“.

Прѣзъ 1893/94 уч. год. въ 6-тъ класа на гимназията имало 268 редовни и 2 извънредни ученички. Учителското тѣло, при директоръ Н. А. Начовъ, състояло отъ слѣдните учители и учителки: Т. Някшевъ, Л. Поповъ, Пв. Вакъвичевъ, Т. Ганчевъ, Г. Мутафовъ, Хр. Митровъ, Д. Ряскова, З. Руссовичъ, Ст. Илиева, Кр. Атанасова, А. Сарджева, М. Н. Попова, Р. Райманъ, Ел. Канчева, Ан. Овчарова, Ад. Хердиесъ и Юл. Годдинъ, (последните двѣ назначени отъ 1 априлъ с. г.) — На изпитъ се явили 255 ученички; отъ тѣхъ 27 държали зрѣлостенъ изпитъ. Училището пуца II извадъ възпитаници съ зрѣлостни свидѣтелства. — Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 63781 лева и 7 стотинки. — Пансионътъ управляванъ отъ Ст. Илиева, броятъ 42 възпитаници (21 стипенд. и 21 самопод.).

Прѣзъ 1894/95 уч. год. въ 6-тъ класа на завѣдението имало 344 редовни ученички. Учит. тѣло, при директоръ Н. А. Начовъ, състояло отъ слѣдните учители и учителки: Л. Поповъ, Пв. Вакъвичевъ, Т. Ганчевъ, Хр. Цаневъ, В. Антоновъ, Хр. Митровъ, З. Руссовичъ, Ст. Илиева, Ан. Сарджева, Ел. Серезлиева, Р. Кънева, Ол. Стоенчева, М. Н. Попова, М. Иванова, В. Димитрова, Ад. Хердиесъ, Юл. Годдинъ и Р. Самуель (последната назначена прѣзъ м. ноември). — На изпитъ се явили 319 ученички, отъ които 26 полагали зрѣлостенъ изпитъ. (III извадъ).

Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 75576 лева 95 стотин. — Пансионътъ, управляванъ прѣзъ I полугод. отъ надзират. З. К. Руссовичъ и помощница М. Видинлиева, прѣзъ II пол. надз. М. Видинлиева и помощ. Ан. Куртева, броятъ 41 възпитаници (23 своекошени и 18 стип.).

Въ 1895/96 уч. год. числото на учен. възлиза на 462 редовни и 8 извънредни. Учит. тѣло, при сѣщия директоръ Н. А. Начовъ, състояло отъ слѣдните учители и учителки: Пв. Вакъвичевъ, Л. Поповъ, Хр. Цаневъ, Т. Ганчевъ, Хр. Митровъ, Ст. Илиева (Бойчева), Р. Кънева (Стойкова), М. Нед. Попова, Сарджева, М. Иванова, Ю. Годдинъ, А. Хердиесъ, Е. Серезлиева, В. Димитрова, Р. Самуель, Пв. Церовъ, Д. Ряскова, О. Попова, Н. Гължбарова, Кина Николова, Ек. Лилова, Б. Хитева, М. Видинлиева и учителя В. Антоновъ, който отъ 1 февруари се командирова за усъвършенствување по специалността си (живоисъство) въ Мюнхенъ, поради което и прѣдмета му — рисување — остава вакантенъ до края на годината. — На изпитъ се явили 447 ученички, отъ които 28 държали зрѣлостенъ изпитъ (IV извадъ.) — Училищния бюджетъ възлѣзалъ на 80951 лева и 30 стот. — Пансионътъ, управляванъ прѣзъ I пол. отъ надзират. М. Видинлиева и помощница А. Георгева, прѣзъ II п. надзират. А. Георгева, помощ. Ел. Ангелова, броятъ 39 възпитаници (29 своекошени и 14 стипенд.).

За учебната 1896/97 год. гл. печатания отчетъ на гимназията, първа годишнина.

Приложение: 1) таблица за числото на държалитъ годишенъ изпитъ и получили свидетелства и 2) сравнителна таблица за числото на ученицитъ и срѣдния годишенъ успѣхъ отъ 1883/84 до 1896/97 уч. год. включително.

Н. А. Н,

ТАБЛИЦА I.

За числото на учениците отъ 1883/84 до 1896/97 включително учебна година, които сѣ държали
годишенъ изпитъ и сѣ получили свидѣтелства.

1883/84	1884/85	1885/86	1886/87	1887/88	1888/89	1889/90	1890/91	1891/92	1892/93	1893/94	1894/95	1895/96	1896/97
<u>65</u> I—24 II—21 III—13 IV—7	<u>71</u> I—21 II—22 III—14 IV—9 V—5	<u>33</u> I—17 II—9 III—7	<u>41</u> I—22 II—10 III—9	<u>54</u> I—26 II—21 III—7	<u>83</u> I—42 II—22 III—19	<u>88</u> I—37 II—28 III—23	<u>130</u> I—53 II—28 III—24 IV—25	<u>182</u> I—61 II—49 III—22 IV—25 V—25	<u>236</u> I—57 II—9 III—38 IV—33 V—29 VI—30	<u>225</u> I—49 II—61 III—52 IV—37 V—27 VI—29	<u>319</u> I—57 II—65 III—71 IV—65 V—35 VI—26	<u>447</u> I—97 II—95 III—75 IV—89 V—53 VI—38	<u>514</u> I—113 II—98 III—89 IV—100 V—72 VI—42

ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ.

ОТЧЕТЪ

за учебната 1897—98 година.

I. Общъ погледъ върху хода на учебнитѣ занятия.

Гимназията, която броеше 6 класа съ паралелки въ I—5, въ II—4, въ III и IV по 3 и въ V и VI по 2, всичко 19 паралелки (мин. година 18), се отвори на 25 августъ и отъ сѣщия день се почна записването на ученицитѣ.

Повторителнитѣ и приемни изпити се произвеждахъ отъ 25 до 31 августъ. Обаче имаше случаи, дѣто учителскитѣ съвѣти разрѣшаваше приемъ изпитъ по никакъ неучени прѣдмети (френски езикъ) и слѣдъ речения срокъ.

Редовнитѣ занятия се захваняхъ отъ 1 септември, слѣдъ водосвета, въ всички класове освѣнъ I д, дѣто прѣподаванята се подкачихъ отъ 6 октомври, когато се откри тая нова паралелка. Пълни часове по прѣдметитѣ имаше още отъ 2 септември, освѣнъ по ржкодѣлие въ II и VI кл., дѣто се захваняхъ отъ 22 септември, по български езикъ въ IV кл. и българска история IV аб, дѣто се почнахъ отъ 22 септември, и пѣние въ I—III кл., въ които тоя прѣдметъ се подкачи отъ 11 септември.

Прѣзъ цѣлата учебна година прѣподаванята си слѣдвахъ редовно и непрѣкъснато. Тѣ се прѣкратихъ въ VI кл. на 16 май, въ IV и V кл. на 1 юни, а въ другитѣ класове на 3 юни.

Полугодишнитѣ изпити траяхъ отъ 20 до 30 януари. Годишнитѣ изпити се захваняхъ отъ 4 юни и се свършихъ на 23 юни. Изпититѣ за свършенъ курсъ се произведоха, както ще се каже по-нататъкъ, между 1 и 25 юни.

Свидѣтелствата годишни и за свършенъ курсъ се раздадохъ на 29 юни, послѣднитѣ още въ врѣме на тържествения годишенъ актъ отъ директора на заведението, и първитѣ — слѣдъ обѣдъ отъ класнитѣ наставници.

II. Ученици.

Наблюденето върху врѣмето на записването и постѣпването на ученицитѣ въ гимназията тая година прѣдставя слѣдния резултатъ:

ТАБЛИЦА II.

Сравнительная таблица за числото на учениците и средния годишенъ успѣхъ въ проценти отъ 1883/84 до 1896/97 учебна година включително.

Г о д и н и	I классъ					II классъ					III классъ					IV классъ					V классъ					VI классъ					Общъ успѣхъ				
	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ	Число на ученицѣ	% отъ I редъ съ отличие	% отъ I редъ	% отъ II редъ	% съ повторителей изпитъ
1883/84	24	8.33	79.17	4.17	8.33	21	4.76	57.14	23.81	14.29	13	15.38	53.86	15.38	15.38	7	14.29	85.71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	9.09	67.71	12.42	10.78
1884/85	21	33.33	33.33	28.58	4.76	22	18.18	63.64	4.55	13.63	14	7.14	57.15	28.57	7.14	9	11.12	66.66	22.22	—	5	20	80	—	—	—	—	—	—	—	71	21.13	53.52	18.31	7.04
1885/86	17	17.65	52.94	23.53	5.88	9	11.12	55.55	11.11	22.22	7	—	85.71	14.29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	12.12	60.61	18.18	9.09
1886/87	22	13.64	72.72	4.55	9.09	10	20.00	60.00	10.00	10.00	9	11.11	55.55	22.22	11.12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41	14.63	65.85	9.76	9.76
1887/88	26	3.85	69.23	19.23	7.69	21	—	76.19	14.29	9.52	7	14.29	85.71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	3.71	74.07	9.26	12.96
1888/89	42	9.50	50.00	9.50	31.00	22	13.64	54.55	13.64	18.17	19	5.26	68.42	15.79	10.53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	9.64	55.42	12.05	22.89
1889/90	37	13.51	37.84	37.84	10.81	28	3.57	46.43	25.00	25.00	23	13.04	73.92	—	13.04	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88	10.23	50.00	23.86	15.91
1890/91	53	—	62.25	17.00	20.75	28	3.57	67.86	21.43	7.14	24	4.17	41.67	20.83	33.33	25	20.00	64.00	4.00	12.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	5.38	60.00	16.16	18.46
1891/92	61	4.92	62.29	13.12	19.67	49	6.12	46.94	12.25	34.69	22	4.55	72.72	4.55	18.18	25	8.00	60.00	12.00	20.00	25	12.00	56.00	—	32.00	—	—	—	—	—	182	6.59	58.25	9.89	25.27
1892/93	57	8.78	42.10	22.80	26.32	49	4.08	34.69	10.21	51.02	38	5.26	39.48	15.79	39.47	33	3.04	48.48	9.09	39.39	29	17.24	44.83	3.45	34.48	30	16.66	83.34	—	—	236	8.47	46.61	11.87	33.05
1893/94	49	8.17	53.06	18.37	20.40	61	4.92	50.82	13.11	31.15	52	1.93	40.38	17.31	40.38	37	2.70	51.36	2.70	43.24	27	14.81	62.97	—	22.22	29	31.03	68.97	—	—	255	8.62	52.55	10.59	28.24
1894/95	57	5.26	68.42	8.78	17.54	65	6.15	47.69	13.85	32.31	71	5.69	66.20	5.60	22.51	65	13.84	53.85	4.62	27.69	35	22.86	62.86	2.86	11.42	26	50.00	50.00	—	—	319	12.85	58.62	6.89	21.64
1895/96	97	7.22	67.01	11.34	14.43	95	4.21	64.21	12.63	18.95	75	10.67	76.00	2.66	10.67	89	16.85	51.69	15.73	15.73	53	15.09	60.38	11.32	13.21	38	21.05	52.63	10.43	15.89	447	11.19	62.86	10.97	14.99
1896/97	113	6.19	53.98	16.82	23.01	98	5.10	39.80	25.50	29.60	89	6.75	41.57	20.22	31.46	100	1.00	53.00	14.00	32.00	72	8.34	52.78	13.89	25.00	42	21.43	47.61	23.81	7.15	514	6.62	48.25	18.67	26.46

Дата на запис- ването	Число на записаните уче- ници въ							Бѣлѣжка
	I	II	III	IV	V	VI	Всич.	
25 августъ	18	21	10	7	9	2	67	За новата I д парал. 20- тъ ученички се явихъ за записване до 1 септ., но се прибрахъ въ уч. лице- то на 6 октом., когато се отвори паралел. за тяхъ.
26 "	24	19	7	5	7	7	69	
27 "	35	19	14	13	5	6	92	
28 "	29	11	10	13	10	—	73	
29 "	2	12	4	10	8	11	47	
30 "	6	12	24	24	8	14	88	
31 "	7	4	13	9	19	5	57	
въ I д парал.	29	—	—	—	—	—	29	
Отъ 1 до 15 септ.	150	98	82	81	66	45	522	
" 15 до 30 септ.	—	6	4	18	12	7	47	
Всичко	150	104	87	102	79	52	574	

Отъ тая таблица се вижда, че отъ 574 ученици, 522 сж се записали и постъпили въ училището до 1 септ. и само 52 сж се явили по-късно отъ речената дата; съ други думи, учениш-
книятъ съставъ е билъ току-речи напълно сформированъ още на 1 септември.

Числото на ученицитъ, които се явихъ да държатъ попра-
вителенъ изпитъ, се разпрѣдѣля по класове, както слѣдва:

Класъ	Явили се на изпитъ	Издър- жали	Неиздър- жали	% на из- държалитъ
I	11	10	4	71.43
II	28	19	9	67.86
III	22	18	4	81.82
IV	29	17	12	58.62
V	14	8	6	57.14
VI	2	—	2	—
Всичко	109	72	37	66.06

Отъ явилитъ се на приемнъ изпитъ 24 ученици, 20 из-
държали, 1 неиздържала и 3 прѣкратили изпита си.

Броятъ на всички записани прѣзъ годината ученици въз-
лѣзе на 587. Увеличение, въ сравнение съ миналата учебна
година, има съ 23 ученички, или съ 4 %.

Свѣдѣния за разпрѣдѣлението на ученицитѣ по класове, за мѣсторожденнето, народността, възрастта, въроизповѣданieto, домашното положение, успѣхитѣ и поведението имъ, се излагатъ по-нататѣкъ въ етатистическата за тѣхъ таблица.

III. Учителски съставъ.

Въ състава на учителското тѣло сѣ станали слѣдните промѣни:

1) *Богдана Хитева*, III-степенна учителка, и *Стойна Илиева Бойчева*, II-степ., уволнени съ приказъ № 901 отъ 13 септември въ интереса на службата.

2) Врѣменната учителка *Върба Димитрова* и волнонаемницѣ *Мария Иванова* и *Адела Хердиевъ* уволнени, първата съ приказъ № 859, втората съ приказъ № 779 и третата съ приказъ № 730, отъ 1 септември по собствено желание.

3) *Христо Митровъ*, III-степен. учителъ, и *Екатерина Лилова*, врѣменна учителка, прѣмѣстени първия съ приказъ № 902 въ Вратчанското VI - кл. училище и втората съ приказъ № 808 въ Софийската Държ. Дѣвич. Гимназия, отъ 1 септември.

4) *Христо Стояновъ*, врѣмененъ учителъ и *Димитръ Цилевъ* врѣменно новоназначенъ, прѣмѣстени отъ Варнен. Държ. Мжж. Гимназия, първия съ приказъ № 901 отъ 14 IX и втория съ приказъ № 980 отъ 28 IX.

5) *Стефанъ П. Калевъ*, врѣменно новоназначенъ учителъ, назначенъ съ приказъ № 808 отъ 1 септември.

6) *Надежда Аснева*, волнонаемна учителка, прѣмѣстена отъ Русенската Градска Дѣвич. гимназия съ приказъ № 901 отъ 1 септември; *Елена Добрева*, волнонаемна учителка, прѣмѣстена отъ Пловдивската Дѣвич. гимназия съ приказъ № 807 отъ 1 IX.

7) Невоназначени за волнонаемни учителки: *Евгения Стаматова* отъ 15 септември съ приказъ № 901, *Бояна Вилепска* отъ 10 октомври, съ приказъ № 1084; *Екатерина Желябова*, волнонаемна учителка—писарка, отъ 1 септември съ приказъ № 872 и *Юрдана Прѣславска*, основна прикомандирана учителка отъ 3 октомври, съ приказъ № 980.

8) *Юрданъ Икономовъ*, второстепененъ учителъ, назначенъ съ приказъ № 730 отъ 1 септ.

Така учителското тѣло е състояло отъ 12 учители (заедно съ директора) и 16 учителки. Учителъ-писаря, *Н. Даракчиевъ*, е изключавалъ изключително писарека длъжностъ.

Къмъ гимназията се е числилъ и отъ нея получавалъ заплатата си и II—степ. учителъ *Вълчо Антоновъ*, командированъ въ Мюнхенъ за усъвършенствуване по живописното и съ приказъ № 118 прѣмѣстенъ отъ I/P въ Софийската мжж. гимназия.

IV Прѣгледъ на изучения материялъ прѣзъ учебната година.

1. ЗАКОНЪ БОЖИИ.

Кл. I. Свещена исторія. (1 часъ седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени по 2 частични писмени работи въ всѣка паралелка.

П. Асиева.

Кл. II. Св. исторія. (2 часа седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени по 2 частични писмени работи.

Е. Стаматова.

Кл. III (2 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени по 2 частични писмени работи.

Н. Челебиева.

Кл. IV. Църковна исторія. (1 ч. седмично) Материялътъ минѣтъ.

Дадена 1 частична писмена работа,

Ив. Церовъ.

Кл. V. Българска църковна исторія. (1 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ. Обучението водено по същия методъ, както и лани.

Дадена 1 частична писмена работа.

Н. А. Начовъ.

2. БЪЛГАРСКИ ЕЗИКЪ.

Кл. I. (5 ч. седмично.) Материялътъ минѣтъ.

Въ I а, б, в, г, сж изработени 8 домашни и 8 класни (4 частични) писмени упражнения; отъ тяхъ за самостоятелно съчинение сж дадени въ I а б, а въ I б в г 3; другитѣ 10 въ I а и 12 въ I б, в, г сж зададени върху материяла; въ I д 7 класни (2 частични) и 5 домашни упражнения върху материяла. Освѣтъ горнитѣ писмени работи, задавани сж при всѣки урокъ и писмени упражнения, поправяни въ класъ.

Хр. Стояновъ,

Е. Серезлиева.

Юр. Прѣславски.

Кл. II. (4 ч. седмично). Прѣдвидения въ програмата учебенъ материялъ е минѣтъ, съ изключение на отдѣла „кратко учение за сложнитѣ изречения“, тъй като седмичнитѣ часове не бѣхъ достатъчни.

При всѣки урокъ сж давани писмени упражнения, поправяни въ класъ. Прѣзъ годината сж изработени по 9 домашни и по 7 класни (3 частични) писмени работи въ въ всѣка паралелка, съ изключение само на 5 домашни работи (за всѣка паралелка отдѣлно), дадени за самостоятелно галганье мислитѣ.

Г. Н. Мутафовъ.

Кл. III. (4 ч. седмично). Материялът минялът.

Паработени 8 домашни и 9 класни (3 частични) писмени работи; отъ тѣхъ 11 сж дадени за самостоятелно излагане на мислитъ, а 6 върху материяла. Освѣнъ тѣзи писмени работи, давани сж при всѣки урокъ и други упражненія, поправяни въ класъ.

Е. Серезлиева.

Кл. IV (5 ч. седмично). Материялът минялът.

Дадени се (2 домашни, 3 класни и 2 частични писмени упражненія.

Д. Паневъ.

Кл. V. *Теория на поезията.* (4 ч. седмично). Учебниятъ материялъ е изученъ напълно. Голямо внимание, покрай друго, е обръщано и върху четенъето: изисквало се е отъ ученицитъ да четатъ правилно, естествено и хубаво. При диалогични съчинения отъ време на време се е прибѣгвало и къмъ двойно, дори и къмъ трайно четене отъ ученицитъ, та по този начинъ да могатъ тѣ да вникнатъ по-добрѣ въ особеноститъ на рѣчта, интонацията на всѣко отдѣлно лице.

При изучаване на разнитъ видове епически, лирически и драматически произведения никога не сж давани готови дефиниции, а прѣдварително се е чело въ класъ (понѣкога — и домашно отъ ученицитъ) извѣстно поетично произведение, правилъ се е литературенъ разборъ: посочвали сж се поосрѣдствомъ нагледни въпроси стилигъ особености, диспозицията, стремежътъ и характеристикъ на дѣйстващитъ лица, условията при които тѣзи характери сж могли да се развижатъ, идеята и характерътъ на произведението, — съ една дума, вървѣло се е по индуктивенъ пътъ. Така, при епическата поезия се разгледахъ доста пѣсни отъ простионародния епосъ (митически, юношки, исторически, хайдушки), а също и приказки; отъ класичния епосъ се четохъ и разгледахъ I и VI пѣсенъ отъ Илиада, IX пѣсенъ отъ Одисея, II пѣсенъ отъ Енеида, I и XXXIII пѣсенъ отъ Божествената комедия на Данте, а при псевдокласичния епосъ — IV пѣсенъ отъ Освободения Ерусалимъ на Тасо и III пѣсенъ отъ Изгубения Рай на Милтона. Като образецъ за нова поема се разгледа едно отъ произведенията на основателя на тая поема, дорда Байрона — „Шилонския Затворникъ“ и поемата „Грамада“ отъ Вазова. При романа и повѣстъта се разгледахъ романитъ „Донъ-Кихотъ“ отъ Сервантеса и „Подъ Игото“ отъ Вазова, повѣститъ „Надвечерие“ отъ Тургенева, „Не мили, не драги“ отъ Вазова и разказитъ „Свѣстъта се загубила“ отъ Щедрина, „Главчо“ отъ Л. Каравелова и „Чичовци“ отъ Вазова. Отъ останалитъ видове на епоса — басня, балада и идилія, се разгледахъ баснитъ: Оселъ и Славей, Дѣбъ и Тръстъ, Щурець и Мрави, Орелъ и Охлювъ, — баладитъ „Кулата“ отъ Вазова, и „Старозогорски бой“ отъ Пенча П. Славейковъ и идиліята „Изворътъ на Бѣлоногата“ отъ Славейкова. — При лириката разгледахи: 1) *одитъ*: „На Раковски“ отъ Л. Каравеловъ, „Той“ отъ В. Хюго, „Живъ е той“ отъ Ботевъ, „Полѣтъ“ отъ Вазова и „Богъ“ отъ Ст.

Михайловски; 2) *елегии*: „Просекъ и „Хубава си моя горо!“ отъ Л. Каравеловъ, „Не пѣй ми се“ отъ Славейкова, „Остави тази пѣсенъ любовна“ отъ Ботева, „Самъ излѣзохъ на поле широко“ отъ Лермонтова и „Новото гробище на Сливница“ отъ Вазова; 3) *сатири*: „Древни Римъ“ отъ Ювепала, „Въ механиката“ и „Патриотъ“ отъ Ботева, „Срѣдство да нѣмаши врагове“ отъ Вазова и нѣкои епиграми. — При драматичната поезия се разглеждаха изцѣло слѣдните пиеси: „Антигонъ“ отъ Софокла, „Хамлетъ“ отъ Шекспира, „Сжлпниятъ Ринаръ“ отъ Пушкина, „Ревизоръ“ отъ Гоголя и „Иванку“ отъ Друмева.

Изработени 2 класни, 3 домашни и 2 частични писмени работи,

Ив. Церовъ.

Класъ VI. (Българска литература) — (3 ч. седмично). Прѣдвидениятъ въ програмата учебенъ материялъ е изученъ. Минжта сжщо и устната българска словесностъ.

При изучаване на българската словѣсностъ, устна и писмена, сж употребявани сжщиятъ методъ и срѣдства, каквито и въ V кл., сирѣчь сжжденията и заключенията за разнитѣ видове устни и писмени произведения сж ставали въз основа на прѣдварително разгледани факти — правилъ се е литературно-критиченъ разборъ, работило се е индуктивно — доколкуто, разумѣва се, това е било възможно.

При устната наша словѣсностъ разгледани: 1) *митическитѣ пѣсни* (самовилски, злѣйски и др.); 2) *обрѣднитѣ пѣсни* (коледни, покладни, лазарски, великденски, гергьовски, спасовски, еневски и переругарски); 3) *битовитѣ пѣсни* (сватбенъ, хороводни, по сѣдѣнки, тѣпки, тѣжни, овчарски, жетварски, смѣшни и др.); 4) *юнашки пѣсни* (пѣсни за Крали-Марко, за Секула — дѣца юпащи, Янкула, Дойчлина, Момчила и Стояна; 5) *Исторически пѣсни* (за Ив. Шишмана, за Данъ войвода, за царь Костадина, за пропадането на българското царство, за Мара и др.); 6) *приказки* (митическа, фантастична приказка; легенди; битова и животинска приказка); 7) *пословици, поговорки, гатанки и бляния*.

При старобългарската и срѣднобългарската книжнина се е вървѣло повече дедуктивно, по причина на липсване образци за много отъ писменитѣ наши произведения прѣзъ тѣзи двѣ епохи. Четени и разгледвани сж въ класъ само слѣднитѣ образци отъ тѣзи епохи: стихотворната молитва на епископа Константина, прѣдговорътъ и частъ отъ шестото слово изъ Шестоднева на Иоана Екзарха, статията „О писменыхъ“ отъ черноризеца храбра, Синодикътъ на царя Борила, кжсове изъ Манасевата хроника, троянската прица, Кукленскитѣ псалтирь и нѣкои дребни кжсове съ историческо или апокрифно съдържание. — Отъ книжнината прѣзъ робската епоха до възраждането ни сж четени въ класъ кжсове изъ Любянския и Троянския дамаскини, като се е обърнѣло вниманието на ученицитѣ върху значението, което тѣзи паметници (дамаскинитѣ) иматъ за историята на бълг-

гарския езикъ. При новата българска литература сж четени и разгледвани повечето цѣли произведения. Така, напримѣръ, сж четени: историята на отца Панея, автобиографията на Софрония Врачански, букварьтъ на Беровича (V-то издание) и пр. По-обстойно и систематично сж разгледани произведенията на писателитѣ ни Славейковъ, Раковски, Л. Каравеловъ, Ботевъ и Вазовъ.

Нарботени 3 класни, 3 домашни и 2 частични писмени работи.

Лв. Церовъ.

3. ФРЕНСКИ ЕЗИКЪ.

Кл. I (4 ч. седмично) Материялътъ минжтъ.

Дадени домашни писмени работи 25 въ всѣка паралелка, класни I абс по 9, I в 13, I д 8, частични 3.

Б. Виланска.

Ю. Икономовъ.

Кл. II (5 ч. седмично). Материялътъ минжтъ.

Дадени 2 частични, 4 класни и 10 домашни писмени работи,

Б. Начева

Кл. III (4 ч. седмично). Материялътъ минжтъ.

Дадени частични писмени работи: въ III а 1, III б 2, III в 3; класни: въ III а 6, III б 4, III в 3; домашни: въ III а 17, III б 6, III в 9.

М. Недѣлкова-Попова.

Н. Галжбарова.

Р. Самуелъ.

Кл. IV (3 ч. седмично). Материялътъ минжтъ.

Дадени домашни писмени работи 4, класни 3, частични 3.

Р. Самуелъ.

Кл. V (3 ч. седмично). Материялътъ минжтъ.

Домашни писмени работи 4, класни 3, частични 3.

Р. Самуелъ.

Кл. VI (3 ч. седмично). Прѣдвидений въ програмата материялъ е прѣминжтъ съ изключение на ед а часть отъ Синтаксиса, тъй като се достигна само до *Съгласованието на глаголитѣ*. Причина а за това недовършване се отдава на недобрата подготовка на ученицитѣ прѣзъ по първитѣ години, и отъ друга страна, даде се $\frac{1}{3}$ часть отъ врѣмето въ изучаване изоставенъ материялъ отъ Етимологията, вмѣсто да се посвети цѣлата година въ повторение на изучений материялъ и практически обучения.

Дадени 2 частични, 7 домашни, 6 класни,

Ю. Икономовъ.

4. НѢМСКИ ЕЗИКЪ.

Кл. I и II (5 часа седмично). Отъ материяла за първи и втори класъ не минжто само: а) склонението на неопрѣдѣли-

тедни членъ, показателното мѣстоимение и прилагателното, като опредѣление, б) нарѣчието, по причина краткостта на врѣмето.

Дадени 15 класни, 3 частични и 8 домашни писмени работи.

М. Кабакчиева.

5. РУСКИ ЕЗИКЪ.

Кл. IV (2 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Домашни писмени работи дадени по уроци; класни 4, частични 2.

Кл. V (2 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени домашни писмени работи 2, класни 3, частична 1.

Кл. I I (1 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени домашни писмени работи 1, класни 3, частични 1.

Н. Челебиева

6. МАТЕМАТИКА.

Класъ I Аритметика (3 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ, съ изключение въ I д кл., където, поради късното отваряне на паралелката, останѣ неминѣто: „общъ най-голямъ дѣлителъ“ и „общо най-малко кратно“.

Дадени домашни писмени работи 4 (I д 7), частични 2, класни 4.

Е. Стоматова.

М. Видинлиева.

Кл. II Аритметика, (3 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени домашни писмени работи: П а 5, П б, в, П в 7, класни 3 (П а 4), частични 2.

В. Тодоровъ.

М. Видинлиева.

Кл. III Аритметика. (3 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени домашни писмени работи 8 [III а 7,] класни 6 [III б 5], частични 2.

В. Тодоровъ

Кл. IV Алгебра. (2 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени домашни писмени работи 22, класни и частични 5.

Геометрия (1 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ, съ изключение: „измѣрване жлитъ“ и „пропорционални линии въ кръга“.

Кл. V Алгебра и Геометрия. (3 ч. седмично). Материялътъ минѣтъ.

Дадени по *Алгебра* 23 домашни, 6 класни и частични а по *Геометрия* 11 домашни и 3 частични и класни писмени работи.

Ив. Вакъчиевъ

7 ЕСТЕСТВЕНА ИСТОРИЯ.

Кл. I. (2 ч. седмично). *Зоология и Ботаника*. Материялътъ по Зоология е минѣтъ, а по Ботаника остава да се мине: „сѣмей-

ствата на леперудоцвѣтнитѣ, барабойнитѣ и тиквенитѣ растения. Причината е, че отъ началото на учебната година до 11 Октомври, Зоологията се изучаваше споредъ старата програма — материятъ, който, споредъ новата програма, се изучава въ II кл., а отъ 14 с. м., като влѣзе въ сила новата програмата за Дѣвич. Гимназия, материята почна да се изучава споредъ нея.

Дадени частични писмени работи 2.

С. П. Калевъ.

Кл. II Зоология и Ботаника. (2 ч. седмично). Материятъ минѣтъ.

Дадени 2 частични писмени работи

Кл. III. Анатомия и физиология на човѣка. Минералогия и геология. (2 ч. седмично). Материятъ минѣтъ.

Дадени 2 частични писмени работи.

Н. Гълъбарова.

8. АНТРОПОЛОГИЯ.

Кл. V. (1 ч. седмично). Материятъ минѣтъ.

Дадени частични писмени работи 2.

С. П. Калевъ.

9. ХИГИЕНА.

Кл. VI (2 ч. седмично) Материятъ минѣтъ.

Дадени частични писмени работи 2.

Т. Ганчевъ.

10. ИСТОРИЯ.

Кл. I (1 ч. седмично). Материятъ не минѣтъ само отъ управлението на Августа до края на старата история, понеже до сръдата на мѣсецъ октомври 1897 год се слѣдваше по старата програма и бѣ свършенъ материята за цѣлъ срокъ, когато се въведе новата и трѣбваше да се почне минжлогодишния и то само съ 1 часъ седмично.

Дадени 2 частични писмени работи.

Кл. II. Сръдня история (1 ч. седмично). Материятъ минѣтъ.

Дадени 2 частични писмени работи.

Кл. IV. Българска история. (2 ч. седмично). Материятъ минѣтъ.

Дадени 2 частични писмени работи.

М. Недѣлкова Попова.

11. ГЕОГРАФИЯ.

Кл. I. Математическа, физическа и политически география. Краткъ прѣгледъ на княжество България. (2 ч. седмично). Материятъ минѣтъ.

Дадени 2 частични писмени работи.

М. Кабакчиева, Б. Виленска, Юр. Прѣславска.

Кл. II. Австралия, Америка, Африка, Азия. (2 ч. седмично). Материялът минжът.

Дадени 2 частични писмени работи.

М. Кабакчиева.

Кл. III. Европа. (2 ч. седмично). Материялът минжът.

Дадени 2 частични писмени работи.

Н. Асиева.

Кл. IV. Отечествена География. (1 ч. седмично). Отъ материялът не минжто: Европейска Турция, Сърбия и Ромъния по причина, че прѣподаванъето на прѣдмета се почнѣ едвамъ въ края на м. септември.

Дадени частични писмени работи 2

С. П. Калевъ.

12. ФИЗИКА.

Кл. IV. (2 ч. седмично). Материялът минжът.

Дадена 1 частична писмена работа,

Кл. V. (2 ч. седмично). Материялът отъ оптическитѣ лещи, до края на свѣтлината и звукътъ не минжът.

Дадена 1 частична писмена работа.

13. ХИМИЯ.

Кл. IV (2 ч. седмично). Материялът отъ неорганическа химия: металоиди и метали минжът. Не минжта органическата химия.

Дадена 1 частична писмена работа.

Причинитѣ за неминжтия материалъ по Физика и Химия сѣ същитѣ изложени въ минжлогодишния отчетъ.

Л. Поповъ.

14. СТОПАНСТВО.

Кл. V. (2 ч. седмично). Материялът минжът.

Дадена 1 частична писмена работа.

Кл. VI. (2 ч. седмично). Материялът минжът.

Дадени 2 частични писмени работи.

Олга Попова.

15. ПЕДАГОГИКА.

Кл. V. (3 ч. седмично). Отъ прѣдвидениятъ въ програмата материялъ не минжто: възпитателни фактори, училища за слѣпи и глухонѣми, възпитателни принципи, по причина слабата подготовка на ученичкитѣ.

Дадени частични писмени работи 2.

Кл. V. Хоспитиране. (2 ч. седмично). Ученичкитѣ сѣ слушали 49 лекции, отъ които 15 въ I отдѣл, въ II 12, въ III и IV по 11,

Хр. Цаневъ.

Кл. УІ. *Дидактика, методика и история на педагогиката.* (8 ч. седмично). Материялът минятъ.

Дадени частични писмени работи 12.

Кл. УІІ. *Практика въ отдѣленията.* (2 ч. седмично). Държани отъ ученичките 67 лекции, отъ които 23 въ І отдѣление, 13 въ ІІ, 13 въ ІІІ и 18 въ ІV.

Т. Ганчевъ.

16. ФРЕБЕЛОВА МЕТОДА.

Кл. УІ (4 ч. седмично). Материялът минятъ.

Дадени частични писмени работи 2.

Поради негодитѣ на помѣщенията за забавачници, практическите занятия сѣ ставали въ класа.

17. РИСУВАННЕ.

Кл. І (2 ч. седмично.) Материята минятъ, съ изключение на І д. кл. гдѣто останѣ неминятъ: „звѣзди и кръстообразни форми“, рисуване по диктовка“ и „елинска“. Причината е, че тѣзи паралелка се откри много късно.

С. П. Калевъ.

Е. Стаматова.

М. Видинлиева.

Кл. ІІ. (2 ч. седмично.) Материялът минятъ.

Е. Стаматова.

О. Попова.

Кл. ІІІ, ІV, V и VI. (2 ч. седмично.) Материялът минятъ. Ученичките изработили отъ 5—8 рисунки.

Ур. Папазова.

18. ПѢНИЕ.

Кл. І, ІІ и ІІІ. (по 2 ч. седмично.) Прѣдвидения въ програмата учебенъ материялъ минятъ.

Юр. Прѣславска.

Б. Виленска.

19. РЪКОДѢЛІЕ.

Кл. І, ІІ, ІІІ IV, V, VI. (по 2 ч. седмично). Материялът минятъ.

Н. Асиева.

Ел. Добрева.

Ек. Желябова.

20. КРАСНОПИСАНИЕ.

Кл. І. (1 ч. седмично). Материялът минятъ.

Ив. Вакъчиевъ.

Хр. Стояновъ.

Д. Поповъ.

Кл. II (1 ч. седмично). Материялът минхтъ въ II а б кл.; въ II в г не минхто отвѣстната азбука и ронда поради краткостъ на врѣмето и защото ученичкитѣ трѣбваше да се упражняватъ повече съ латинската азбука, която въ I кл. не бѣхъ учили да пишхтъ.

Хр. Цаневъ.
М. Кабакчиева.
Ек. Желябова.

Кл. III (1 ч. седмично). и кл. IV (2 ч. седмично). Материялът минхтъ.

Ур. Паназова.
Хр. Цаневъ.

V. Теми. ¹⁾

а) по Законъ Божи.

Кл. I. Полугодишенъ изпитъ. 1) Праведний Иовъ. 2) Синоветъ на Ноя. 3) Коя е V заповѣдъ?

Годишенъ изпитъ: I а. 1) Царуваннето на Давида. 2) Главната цѣль на Давида прѣзъ всичкото му царуване. 3) Колко книги написалъ Моисей. I б. 1) Пророкъ Иона. 2) Кои сж причинитѣ за гдѣто Израилтянитѣ не сж навлѣзли направо въ Ханаанъ. I в 1) Раздѣлението на Израилското царство. 2) Кои хора се наричали пророци? 3) На кое мѣсто Евреитѣ получили Божинтъ заповѣди? I г. Възврѣщанието на Евреитѣ отъ плѣнь. Защо Евреитѣ сж наричали израилтяне? I д. Царь Соломонъ. По какво познавали Евреитѣ близкото дохождание на Спасителя.

Кл. II. Полугодишенъ изпитъ. Що е притча? Кога е говорилъ Исусъ Христосъ съ притчи? Учение за милосърдието. Коя притча казалъ Исусъ Христосъ, за да направи това учение ясно? По каквъ случай Той казалъ тая притча и какво искалъ да каже съ нехъ.

Годишенъ изпитъ II в кл. 1) Исусъ на сждъ прѣдъ Пилата II. Кога и какъ е установилъ Исусъ Христосъ тайнството причащение? II а кл. Възнесение Христово. II Какво станхъ съ апостолитѣ, слѣдъ като Духъ Свети слѣзълъ надъ тѣхъ II б кл. Смъртта и погребението на Исуса. II. Какъ се нарича у насъ още празникътъ „Великъ-день“. III. Иматъ ли Евреитѣ таквъ празникъ и защо го празнуватъ II г. I. Молитвата на Исуса Христа въ Гетсиманската градина. II. Кой билъ Ноанъ Прѣдтеча и какво проповѣдвалъ той?

Кл. III. Полугодишенъ изпитъ: 1) Коя литургия се нарича преждеосвещена 2) Кога се служи преждеосвещената литургия и отъ какво се състои тя? 3) По какво се отличава преждео-

¹⁾ Темитѣ се печатхтъ така, както сж прѣдставени отъ прѣподавателитѣ.

свещената литургия отъ литургията на Иоанна Златоуста? 4) Принадлежноститъ на прѣстола?

Годишенъ изпитъ въ III а класъ: 1) V-та заповѣдъ Господня. 2) Кои трѣбва да се разбиратъ подъ думата: родители? 3) Въ какво се състои почитанието на родителитъ? 4) V-то прощение отъ молитвата Господня? 5) При какви условия Господъ ни прощава грѣховетъ? 6) Значение на думата; долги. 7) III-я членъ отъ Символа на Вѣрата. 8) Цѣльта за слизанието на Исуса Христа на земята 9) Съ каква си природа слѣзалъ Исусъ Христосъ на земята и отъ кого приелъ Той тази си природа. III б класъ. 1) Отъ кѣдъ добиваме ний познаването за Бога? 2, Какво се нарича св. Прѣдание и св. Писание? 3) Кой членъ отъ Символа на Вѣрата ни учи за познание на Едного Бога (напишете този членъ на Символа на Вѣрата). 4) Какъ ни учи С-ла Вѣрата, че Богъ е единъ? 5) Въ коя отъ заповѣдитъ Господни ни учи Богъ за Едного Бога напишете тази заповѣдъ. 6) Какви грѣхове се забраняватъ съ тази заповѣдъ? 7) Коя отъ заповѣдитъ за блаженството ни учи да бѣдемъ постоянни въ нашата вѣра (напишете и обяснете тази заповѣдъ. III в класъ: 1) За какво ни учи катихизисътъ? 2) Кѣдъ се съдържа ученieto за всѣка отъ тѣзи истини, за които ни учи катихизиса 3 11 чл. на С. на Вѣрата. 4 Кога ще стане въскресението на мъртвитъ? 5) За каква цѣль ще въскрѣснѣтъ мъртвитъ? 6) За какво ще сѣди Богъ въскрѣснѣлитъ хора? 7) Ако не бива да грѣшатъ хората, отъ кѣдъ познаватъ, какво е добро, какво е зло. 8) Ако чловѣкъ грѣши, не може ли да му помогне раскаянието? 9) Въ коя отъ заповѣдитъ за блаженствата ни учи за това Господъ? (Обяснете значението на тая заповѣдъ).

Кл. IV. (църковна история), *Полугодишенъ изпитъ*. а) Голение на Християнитъ въ царуванъето на Диоклетiana и б) причини за бързото разпространение на християнството.

Годишенъ изпитъ. IV а кл. а) Нравственото влияние на християнската църква върху обществото въ врѣмето на Константин Велики и б) втори вселенски съборъ. IV б кл. Заслугитъ на Константин Велики за християнската църква. IV в кл. а) Причини за свикване на вселенскитъ събори и б) история на първия вселенски съборъ.

Кл. V. *Полугодишенъ изпитъ*. Значение на Борисовитъ за услуги за духовното просвѣщение на народа, за църквата и перархията.

Годишенъ изпитъ. V а кл. Общъ погледъ върху историята на българската перархия отъ началото ѝ (870 г.) до днесъ.

V б кл. Общъ погледъ върху дѣятелността на католичката пропаганда въ България.

б) ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИКЪ.

Класъ I. Домашни и класни работи за самостоятелно съчинение. I б в г. 1) „Главата“—описание по зададенъ планъ. 2) Из-

лагане със свои думи на баснята „Мухитъ и пчелитъ“, разказана въ класъ 3) Излагане със свои думи на статията „Честност“, прочетена въ класъ и разказана отъ нѣколко ученички.

Полугодишенъ изпитъ: Опрѣдѣлете, какви сѣ должитъ изречения по състава си; покажете главнитъ и второстепенни части въ първото отъ тѣхъ; означете родътъ и числото на съществителнитъ, които се срѣщатъ въ тия изречения, и разложете подчертанитъ думи:

Пролѣтъ птиценцата оглашавахъ мѣнастирския дворъ съ радостни *църканія*.—*Марица* извира тамъ, дѣто се бѣлѣе *вѣрха* на *Рила*.—Человѣкъ има три душевни способности: *умъ*, *воля* и *чувство*.

Годишенъ изпитъ I а кл. 1) Диктовка: „Восѣкъ и тухла“ (8 печатни реда Христ. Мин. 1) Упражнение върху правописа и прѣпинат. знакове.—Да се опрѣдѣли съставътъ на изреченията:

Тукъ-тамъ надъ стѣнитъ се издигахъ малки кулички, въ които можехъ да се побержъ по двама или трима души“.

„Параходътъ порѣше тъмнозеленитъ води на Черно-море и ги пѣнѣше“.

„Първи пѣгли проѣли и малката дружина оставила пустото село“.

3) Синтаксн. разборъ на второто изречение. 4) Етимолог. разборъ на подчертанитъ думи.

I б кл. 1) Диктовка: „Кое обичаме повече“ (изъ читанката за I кл. на Д. Миневъ). Да се подчертаятъ прилагателнитъ, съществителнитъ и съюзитъ. 2) Да се опрѣдѣли какви сѣ даденитъ изречения по състава си:

Азъ се взрѣхъ внимателно въ него, нъ той мигновено се скри между гѣститъ дървеса.—Тя работи всичко: и шие, и преде, и пере, и копае.—Ржката, която извърши прѣстѣпленieto, трѣба да извърши и изкуплението.—Съ чужди пари евтино се купува.

3) Етимологически разборъ на изреченията:

Ржката, която извърши прѣстѣпленieto, трѣбва да извърши и изкуплението. Съ чужди пари евтино се купува.

I в кл. Диктовка (басня); „Муха самохвалка“ (изъ читанката за I кл. отъ Нв. Д. Ивановъ). Да се подчертаятъ прѣдлогитъ и съществителнитъ. 2) Да се напишѣтъ по отдѣлно, кои отъ даденитъ изречения сѣ прости и кои сложни:

Далечъ нѣкъдѣ засвири тѣжно кавалъ. — Който бърка въ меда, той си облизва прѣститъ.—Ученицитъ слушатъ съ внимание.—Луди правилн, а мѣдри развалили. — Той се качи да разгледа полето.—Злочестината дойде оттамъ, откъдѣто не се надѣвахме.

3) Етимологически разборъ на изреченията:

Който бърка въ меда, той си облизва прѣститъ. — Далечъ нѣкъдѣ засвири тѣжно кавалъ.

I г кл. 1) Диктовка (басня): „Кучето и сѣнката му“. (Изъ читанката за I кл. отъ Нв. Д. Ивановъ). Да се подчертаятъ

причастията и мѣстоименията. 2) Да се поставиждъ въ долнитѣ изречения, какдѣ какъвъ прѣпинателенъ знакъ трѣба и да се опрѣдѣлиждъ какви сж тѣ по състава си:

Единъ търговецъ, като се връщаль въ града си отъ печалба, изгубилъ по пжтя всичкитѣ си пари. — Мечки, тигри и леопарди скачахъ тамъ и невинно се боричкахъ. — Брате, какдѣ оставяхъ трудоветѣ ти?

3) Етимологически разборъ на изречението:

Единъ търговецъ, като се връщаль въ града си отъ печалба, изгубилъ по пжтя всичкитѣ си пари.

І д кл Диктовка отъ 6 изречения (упражнения върху правописа) и разборъ на едно отъ даденитѣ изречения

Кл. II. *Полугодишенъ изпитъ*. 1) Да се намѣрѣждъ коренитѣ, окончаніята, прѣдставкитѣ и основитѣ въ дадени нѣколко съществителни. 2) Да се направи граматически разборъ върху подчертанитѣ съществителни, прилагателни и мѣстоимения, които се срѣщатъ въ статията „Маймуна“, взета отъ чит. на Т. Влайковъ, състоеща се отъ 17 печатни реда.

Годишенъ изпитъ. Кл. II а. 1 Да се направи граматически разборъ върху подчертанитѣ десетъ части на рѣчьта, които се срѣщатъ въ статията „хитростѣта на магарето“, взета изъ читанката на П. Въллова, състоеща се отъ 15 печатни реда. 2) Да се спрегне глаголътъ *носж* въ условенъ начинъ мин. несовършено врѣме; страдателния глаголъ *почитанъ сжмъ* въ подчин. нач. бжд. опрѣдѣлено; безличния глаголъ *плаче ми се* въ изявит. нач. отдавнашно врѣме.

Кл II б. 1) Да се направи граматически разборъ върху подчертанитѣ десетъ части на рѣчьта, които се срѣщатъ въ статията „Мрѣжа топло не държи“, взета изъ читанката на П. Стойновъ, състоеща се отъ 12 печатни реда. 2 Да се спрегне глаголътъ *учж* въ повелителенъ нач. сегашно врѣме; страдат. глаг. *разбитъ сжмъ* въ подчин. нач. мин. одавнашно и безличния глаг. *скача ми се* въ услов. нач. бждѣще врѣме.

Кл. II в. 1) Да се направи граматически разборъ върху подчертанитѣ десетъ части на рѣчьта, които се срѣщатъ въ статията „църково глѣздо“, взета изъ читанката на Т. Влайковъ, състоеща се отъ 13 печатни реда; 2) Да се спрегне глаг. *четж* въ изявит. нач. бжд. прѣдположително; страдат. гл. *измѣченъ сжмъ* въ услов. нач. мин. неопрѣдѣлено и безличния глаг. *тропа ми се* въ подчин. нач. мин. прѣдварително.

Кл II г. 1) Да се направи граматически разборъ върху подчертанитѣ десетъ части на рѣчьта, които се срѣщатъ въ статията „Ангелъ Кънчевъ“, взета изъ читанката на Т. Влайковъ, състоеща се отъ 15 печатни реда; 2) Да се спрегне глаг. *знаж* въ изявит. нач. мин. прѣдварително и глаг. *събарямъ* въ подчин. нач. мин. неопрѣд. врѣме.

Кл. III. *Полугодишенъ изпитъ*. 1) Диктовка: „Майска вечеръ“ (13 печат. реда отъ кл. Христ. Упражнение върху правописа и

нѣкои прѣпни. знакове). — 2) Да се подчертаѣтъ приставенитѣ изречения въ диктовката. — 3) Синтакс. разборъ на изречението: „Чини ви се, че гледате нѣкое бойно поле покрито съ трупове, оставени да гниѣтъ на въздуха“. 4) Да се подчертаѣтъ прѣдлозитѣ въ долнитѣ изречения съ една чѣрта, а думитѣ, междо които показватъ отношение съ двѣ чѣрти: „Нашето село е расположено на едно ниско мѣсто край рѣката“. — „Грижете се за здравнето си: безъ него нищо не можете направи“.

Годишенъ изпитъ. Кл. III а. Да се състави послѣдователенъ периодъ съ тема: „Гдѣ е България“. Да се опрѣдѣли съставътъ на периода и да се направи синтакс. разборъ на единъ отъ членовѣтъ! — 2) Да се напишѣтъ фигури: *олицетворение, обращение и символъ*! 3) Да се опрѣдѣлѣтъ размѣрътъ на стихнитѣ и ритмитѣ на стиховѣтъ:

„Не мръщи се, гусларь мили,
Гуслата си скоро
Я оправи, на засвири
И направи хоро“.

Кл. III б. 1) Да се състави условенъ периодъ отъ нѣкои изречения изъ статията: „Св. Бернардско куче“; да се опрѣдѣли съставътъ на периода и да се направи синтакс. разборъ на единъ отъ членовѣтъ! — 2) Да се напишѣтъ фигури: *сравнение, хипербола и питание*! 3) Да се опрѣдѣлѣтъ размѣрътъ на стихнитѣ, ритмитѣ и цезурата на стиховѣтъ:

„Планината пуста. Дивота и сънъ е;
Вредъ пространства голи, бърда, урви, трънѣ;
В' пустинята влада нѣкой гробень духъ,
Небосвода гледа уплашенъ и глухъ“.

Кл. III в. 1) Да се състави причиненъ периодъ съ тема: „Обичамъ теменугата“; да се опрѣдѣли съставътъ на периода и да се направи синтакс. разборъ на единъ отъ членовѣтъ му: 2) Да се напишѣтъ фигури: *градиция, перифраза и елипса*! — 3) Да се опрѣдѣлѣтъ размѣрътъ на стихнитѣ и ритмитѣ въ стиховѣтъ:

„Луната свѣти
Тихо отгорѣ,
Корабътъ плува
По сине небе“.

Кл. IV. Полугодишенъ изпитъ. Три страни на съчинението. Да се опрѣдѣли какво нѣщо е съчинение, какви нѣща обема темата и кои нѣща най-добрѣ отговарятъ на цѣльта на писача.

Да се склонятъ съществителнитѣ имена отъ първо еклонение: ГРОБЪ и РАЙ.

Годишенъ изпитъ. IV а Кл. Простъ слогу Да се опрѣдѣлятъ качества, които правятъ слога понятия.

Да се склони притежателното мѣстоимение В А Ш Ъ и да се спрегне глагола въ минало несвършено врѣме І-Е Е М Ъ.

У 6 кл. Да се опрѣдѣлятъ условията, които се искатъ за периодическата, къса и смѣсна рѣчь.

Да се склони сложното мѣстоимение ПРЪ ВЪТЪИ и да се спрегне глагола на миналото несвършено врѣме отъ спомагателния глаголъ ДАМЪ.

У 8 кл. Да се опрѣдѣли кога слога може да бѣде чистъ и кога не.

Да се склони мѣстоимението САМЪ и да се спрегне глагола отъ трето спрежение ОУМЪЮ въ минало несвършено врѣме.

У 9 класъ. Думачно упражнение. Къщата и значението ѝ за човѣка, която имѣ за цѣль самостоятелното излагане на мислитѣ по правилата на граматиката и словесността.

Кл. У. Класни упражнения. V а кл. 1) Да се посочятъ митическитѣ чѣрти въ пѣсенъта „Марко, Секула и кралъ Латинина“; 2) Прѣдаване съдържанieto на романа Донъ-Кихотъ. У 6 кл. 1) Да се посочятъ фантастичнитѣ чѣрти и идеята въ епическото произведение „Удавникъ“ отъ Пушкина. 2) Прѣдаване съдържанieto на поемата Одисей.

Домашни упражнения. V а кл. 1) Споменитѣ ми отъ основното училище (разказъ по изработенъ планъ въ класъ). 2) Ликургъ и Солонъ (сравнение). 3) Есенъ и пролѣтъ въ Варна (по планъ). У 6 кл. 1) Описание на Варна (по планъ, изработенъ въ класъ). 2) Александъръ Македонски и Юли Цезаръ (сравнение). 3) Черно море въ тихо и въ бурно врѣме (по планъ).

Частични изпити. У а кл. 1) Цѣль на искусството. 2) а) Прѣдметъ и условия на лириката и б) разлика между сатирикъ и юмористъ. У 6 кл. 1) Разлика между прозаични и поетични произведения. 2) Видове и значение на сатирата.

Полугодишенъ изпитъ V аб. а) Историческо развитие на народния епосъ и б) Происхождение и видове на приказката. Годишенъ изпитъ. V а кл. а) Да се посочятъ главнитѣ характерни чѣрти на градоначалника въ комедията „Ревизоръ“ и б) опрѣдѣление и цѣль на комедията. У 6 кл. а) Разборъ на баладата „Въздушенъ корабъ“ отъ Зедлица и б) разлика между драма и трагедия.

Класни упражнения. VI а кл. 1) Разлика между устни и писмени словесни произведения. 2) Характеристика на пресвитера Константина. 3) Общъ характеръ на старобългарската книжнина. VI б кл. 1) Разборъ на пѣсенъта „Женитба на сѣгнцето“ (сравнение пѣсенъта на Раковски съ оная на Дринова). 2) Характеристика на Йоана Екзарха. 3) Причини за падането на България подъ турцитѣ.

Домашни упражнения. VI а кл. 1) Полезни и негодни страни на жельзницитѣ. 2) Историческо значение на Сръдиземно море. 3) Важность на горитѣ за човѣка. VI б кл. 1) Значение на рѣка Дунавъ за България. 2) Значението на растенията за човѣка 3) Влиянието на горитѣ върху характера на човѣка.

Частични изпити. VI а кл. а) Спасовски пѣсни и б) Разлика между пѣсень и приказка. 2) Значението на Неофита Рилски като учител и писател. VI б кл. Пѣсни и обреди на кумичене и б) разлика между пословица и поговорка. 2) Причини за написване историята на отца Паисия, нейниятъ съставъ и значение.

в) ПО ФРЕНСКИ ЕЗИКЪ.

I. Кл. Полугодишенъ изпитъ: 1) диктовка върху образуването на множествено число въ съществителнитъ и прилагателнитъ имена. 2) Прѣводъ отъ български на френски нѣколко изречения.

Годишенъ изпитъ I а класъ 1-во Диктовка, осемъ изречения изъ учебника: „Френски езикъ“ отъ Ив. П. Славейковъ; върху прилагателнитъ количествени и думи окончающи на сложни гласни съ простъ звукъ. 2-ро Прѣводъ. Точното прѣвеждане на глаголитъ: *parler*, *punir* и *aller* въ разнитъ имъ врѣмена. 3-то Спрѣжение на спомагателнитъ глаголи: *être* и *avoir* въ по главнитъ врѣмена на извително наклонение — I б: 1-во Диктовка, седемъ изречения изъ същия учебникъ, относительно ударенията на думитъ. — (*les accents*). 2-ро Прѣводъ отъ български на френски, за поставяние глаголи въ положителна, въпросителна и отрицателна форма. 3-то Спрѣжение на глагола *parler*. — I в, 1) Диктовка върху образуването на женския родъ въ прилагателнитъ качествени имена, които въ мжж. родъ окончаватъ на *f* и *er*. 2) Прѣводъ отъ български на френски нѣколко изречения. 3) *Passé défini* отъ гл. *donner* и *impératif* отъ гл. *punir* — I г 1-во Диктовка, отъ седемъ изречения, изъ същия учебникъ върху думи съ букви *g* и *j* и безъ звучно *h*. 2-ро Прѣводъ отъ български на френски върху употреблението на неопредѣлителний членъ: *un* и *une* въ един. и множ. число. 3-то Спрѣжение на глагола *punir*. — I д: 1) Диктовка върху образуването на множествено число въ съществителнитъ имена, които въ единствено число окончаватъ на *eau* и *eu* - 2 Прѣводъ отъ български на френски нѣколко изречения. 3) *Présent* отъ гл. *parler* и *futur* отъ гл. *finir*. *Кл. II. Полугодишенъ изпитъ.* Диктовка. Прѣводъ на диктовката отъ френски на български и отъ български на френски. Бъдеще и минало несвършено врѣме отъ гл. *punir* и сегашното врѣме отъ гл. *donner*. Прѣводъ на същиятъ врѣмена.

Годишенъ изпитъ II а кл. Диктовка. Прѣводъ на диктовката. Изречението „*Le cheval est un animal*“ обярнете въ множ. число. Направте грам. разборъ на изречението: *Cette semaine le domestique a apporté trois lettres pour notre maison et une pour la vôtre.* Спрегнете и прѣведете сегашното вр. отъ гл. *savoir*. II б. Диктовка. Прѣводъ на диктовката. Изречението „*L'oiseau vole*“ обярнете въ множ. число. Напишете притеж. мѣстим. Спрѣгнете и прѣведете сегаш. вр. отъ гл. *faire*. II в. Диктовка. Прѣводъ на диктовката. Наречете днитъ на седмицата. Спрегнете и

прѣведѣте сегашното врѣме отъ гл. *se lever*. II г. Диктовка. Прѣводъ на диктовката. Изречението „*L'enfant est dans son berceau*“ обърнете въ множ. число. Напишете прилагателнитѣ притеж. Спрегнете и прѣведѣте сегашното вр. отъ гл. *devoir*.

Кл. III аб. *Полугодишенъ испитъ*. Диктовка. Прѣводъ на диктовката. Броение отъ 1—10. Настояще минжло несвършено и бжджше на глагола *chanter*. Прѣводъ на сѣщитѣ врѣмена. Имената на седмицата.

Годитенъ испитъ III а кл. Произношението на *g* прѣдъ *n*; на *en* и *eux*; на *eau* и *eaux*; на *ai* и *aix* и на *oui*. Съ объяснения при всѣко правило. Диктовка върху произношението на буквата *x*. Прѣводъ на диктовката. Спрѣганне на глагола *chanter* въ всичкитѣ врѣмена и наклонения. Прѣводъ на сѣщитѣ врѣмена. III б кл. Диктовка върху произношението на буквата *c*. Прѣводъ на диктовката. Настояще отъ глагола *chercher*; минжло несвършено отъ глагола *choisir*; минжло отъ подчинително наклонение на глагола *concevoir* и бжджше отъ глагола *vendre*. Грамматически разборъ на прѣдложението: *voire frère est-il riche*.

III в кл. *Полугодишенъ испитъ* 1) Dictée: distinction entre *a* verbe et à préposition.

2) Traduction de la dictée.

3) Indicatif présent du verbe *avoir*, imparfait du verbe *être*, passé indéfini du verbe *parler*, futur du verbe *finir*, impératif du verbe *vendre*.

Traduction de l'indicatif présent du verbe *avoir* et de l'impératif du verbe *vendre*.

5) Gram. Enumérer tous les *adjectifs possessifs*.

6) Analyse grammaticale (nature de mots),

7) Exercice de style: *le cri des animaux*.

Годишенъ испитъ 1) Dictée sur le son *oïy*.

2) Traduction de quelques phrases soulignées de la dictée.

3) Analyse grammaticale (nature de mots).

4) Chercher les temps primitifs des verbes: *chanter*, *gémir*, *apercevoir*, *vendre*.

5) Gram. Pluriel des noms par *s*, *x*, *z*, application.

6) Traduction de bulgare en français de quelques phrases:

1-о. Стаята на майка ми е голѣма.

2-о. Родителитѣ ми заминяхъ за София.

7) Exercice de style: *le vêtement*.

Кл. IV. *Полугодишенъ испитъ* 1) Dictée sur les sons *an am*. 2) Traduction de la dictée. 3) Faites la distinction entre *le*, *la*, *les* articles et *le*, *la*, *les* pronoms personnels; application 4) Indicatif présent du verbe *gémir*, futur du verbe *recevoir*, impératif du verbe *parler*, 5) Exercice de style: description de la *table*.

Годишенъ испитъ. IV а: 1) Dictée sur les terminaisons: *eau*, *eaux*. 2) Traduction de quelques phrases soulignées de la dictée. 3) Indicatif présent et futur du verbe *aller* 4) Traduction de quelques phrases de bulgare en français 5) Exercice de style: *la maison pa-*

ternelle (description). IV 6—1) Dictée sur la finale *ien*. 2) Traduction de quelques phrases soulignées de la dictée. 3) Chercher les temps primitifs des verbes: *aller, venir, recevoir, vendre*. 4) Gram. pluriel des noms terminés au singulier par *eau, au, eu*; application. 5) Exercice de style: *la vache* (description) IV 6—1) Dictée sur la finale *ain*. 2) Traduction de quelques phrases soulignées de la dictée. 3) Analyse grammaticale (nature de mots). 4) Traduction de quelques phrases de bulgare en français. 5) Exercice de style: *le cheval* (description).

Кл. V. *Полугодишенъ ученикъ*: 1) Dictée sur *l'air*. 2) Indicatif présent du verbe *aller*, futur du verbe *voir*, impératif du verbe *venir*, passé défini du verbe *apprendre*. 3) Faites la distinction entre *ce* adjectif démonstratif et *ce* pronom démonstratif; application. 4) Soulignez dans la phrase suivant: Une mère sème des fruits sur la terre pour apprendre à marcher à son enfant d'un trait *les compléments directs*, de deux traits *les compléments indirects*, de trois traits *les compléments circonstanciels*. 5) Traduction de bulgar en français de quelques phrases types.

Годишенъ ученикъ. V 6.—1) Dictée: bonne compagnie. 2) Traduction de quelques phrases soulignées de la dictée. 3) Indicatif présent et futur de verbe *faire*, passé défini du verbe *s'instruire*. 4) Distinction entre *le, la, les* articles et *le, la, les* pronoms personnels; application. 5) Traduction de bulgare en français de quelques phrases types. 6) Développez la lettre suivante: votre mère veut vous faire confectionner un costume, priez la tailleur de se rendre chez vous avec quelques échantillons. V 6.—1) Dictée: le respect des vieillards. 2) Traduction de quelques phrases soulignées de la dictée. 3) Indicatif présent et subjonctif présent du verbe *apprendre*, futur de verbe *se souvenir*. 4) Application de la règle: *amours, délices et orgues*. 5) Traduction de bulgare en français de quelques phrases types. 6) Développez la lettre suivante: lettre d'une fille à sa mère à l'occasion de sa fête.

г. ПО НѢМСКИ ЕЗИКЪ.

I и II кл. *Полугодишенъ изпитъ*: Седемъ нѣмски изречения съставени отъ изученитѣ прѣзъ първото полугодие думи, да се прѣведатъ на български. 2) Двѣ български изречения да се прѣведатъ на нѣмски. 3) Минжло свършено и бѣдѣще врѣме отъ глагола *lernen*.

I и II кл. *Годишенъ изпитъ*: Диктовка - *Der Frühling* (пролѣтъта), описание взето отъ нѣмската читанка, състояще се отъ 7 печатни реда, да се прѣведе на български.

2) Бълг. изречения: 1) ученичката ходи на училище, 2) Кучето пази къщата, да се прѣведатъ на нѣмски, като всѣко изр. се искаже въ 3 форми, именно:

- 1) глагола да е въ настояще врѣме.
- 2) " " " " минжло свършено врѣме,
- 3) " " " " бѣдѣще врѣме.

3) Сжщствителното: *Die Rose* да се склони въ единствено и мн. число.

д. ПО РУСКИ ЕЗИКЪ.

Кл. IV Полугодишенъ изпитъ: 1) Диктовка и переводъ статьи: „Знахарь“. (Христоматия Аркадій Псайевъ 12 стран.) 2) Разборъ предложенія: одинъ кутецъ спросилъ храбраго матроса. 3) Склонять слова: одинъ, матросъ, храбрый. 4) Написать степени сравненія прилагат. *храбрый*.

Годишенъ изпитъ въ IV а кл. 1) Диктовка и переводъ семи фразъ, взятыхъ изъ выученныхъ статей 2) Разобрать предложеніе: Въ это время торопливо бѣжить съ господскаго двора слуга. 3) Спрягать глаголь — *разспрашивать*. 4) Склонять: *господскій дворъ* (ед. ч).

IV б 1). Диктовка и переводъ 8 фразъ, взятыхъ изъ выученныхъ статей. 2) Разобрать предложеніе: медвѣдь понюхалъ каждаго, ничего имъ не сдѣлалъ и спокойно пошелъ прочь. 3) склонять: седмой годъ. 4) Спрягать глаголь: *царствовать*.

IV в 1) Диктовка и переводъ 7 фразъ, взятыхъ изъ пройденныхъ статей. 2) Разобрать предложеніе: Теперь Моисей совершенно здоровъ и роетъ колодцы. 3) Склонять: *мирный ученикъ* Спрягать глаголь: *падать*.

Кл. V Полугодишенъ изпитъ: 1) Диктовка половины статьи: „Парижане“ (Христ. А. Псайевъ 44 стр.).

2) Переводъ съ русскаго на болгарскій слѣдующихъ фразъ: 1) Купи си една тетрадка и пиши урока си. 2) Учительтъ даде на ученицитъ си една твърдъ мячна задача. 3) Азъ пиша право. 4) Дайте тѣзи прачки на малкитъ си дѣца. 5) Ти винаги приказвашъ съ приятелката си. 6) Напиши на родителитъ си да ти пратятъ малко парн. 7) Помози учителя си да те прости. 8) Ний не обичаме да се расхождаме, когато врѣмето е лошо. 9) Вечерта татаритъ донесли своя убитъ приятель. 10) Пиши по-скоро своя урокъ.

3) Подчеркнуть одною чертою прямыя дополненія, а двумя — косвенныя.

Годишенъ изпитъ V а кл. 1) Диктовка и самостоятельный переводъ статьи: „Лиса и Журавль“ (Христоматия Поливановъ страница 4.)

2) Переводъ съ болгарскаго на русскій фразъ: 1) Той прѣписва писма, които вий писахте вчера. 2) Ти много лошо употребявашъ врѣмето си. 3 Азъ виждамъ, че ти не си рѣшилъ ни една задача. 4) Позволявате ли ми да отворя прозорецътъ, много е топло. 5) Виното, което пихме вчера, бѣше толкова добро, щото всѣки испи по едно шише.

V б кл. 1) Переводъ продиктованія въ класъ статьи: „Мужикъ и медвѣдь“ (Христоматия Поливанова 2 стран.) 2) Переводъ продиктованныхъ фразъ: 1) Виното, което пихме вчера, бѣше толкова добро, щото всѣки испи по едно шише. 2) Иванъ може

да занесе това писмо на пощата. 3) Азъ мислѣхъ, че е вече късно. 4) Когато бѣхме млади, ний живѣхме въ тази къща.

Кл. VI Полугодишенъ изпитъ: 1) Написатьъ биографію Крылова; 2) Написатьъ переложение басни: Мышь и крыса.

Годишенъ изпитъ: 1) Самостоятельный переводъ продиктованной въ класѣ статьи: „Непостоянство и привычка“;

2) Написатьъ биографію Пушкина и одно изъ его стихотвореній.

е). ПО МАТЕМАТИКА.

кл. 1. (Аритметика); Полугодишенъ изпитъ.

1) Бѣкалицъ ималъ три бѣчки съ вино; първата съдържа 1735 литри, втората — 1896 литри, а третата 156 литра по малко отъ втората. Всичко колко хл. вино е ималъ търговецътъ?

2) Търговецъ купилъ два тона вълна материя, въ първия тонъ имало 38⁵ метра, въ втория 41[·] 3 метра. Колко лева е заплатилъ за двата тона, когато метъра струвалъ 4⁵ лв

3) Една жена купила една дузина копирнени къринчки по 2[·] 15 лв. едната къринчка, двѣ дузини чорапи по 1[·]50 лв. една чивтъ и 6 ризи по 3[·]80 лв. едната. За заплащанне тя дала 5 книжни монети по 20 лв. едната. Колко лева ѝ върнали.

4) Да се напишатъ по римски и славянски числата: 896 и 648.

1 д кл. Колко метра правятъ: 1) 65 км. 34 х. м. и 17 дм
2) Колко литра се съдържатъ въ ддл. и х. л; 3) Да се обърнатъ въ кг. и послѣ да се събератъ: а) 20 кг. и 8 г., б) 7 хг. и 14 дг.; в) 6 кл и 526 грама.

4) Единъ човекъ взелъ пари на заемъ и се задължилъ да ги исплати въ три срока. Колко е билъ дългътъ му, когато на 1-ия срокъ той заплатилъ 549[·]7 лв., на 2-ия 246[·]85 лв. повече отколкото на 1-ия, а на 3-ия срокъ 389[·]6 лв. повече отколкото 2-ия?

5) Да се напишатъ по римски и по славянски числата: 567, 898 и 495.

1 а) кл. 1) Годишенъ изпитъ: Винаръ купилъ 67[·]5 ведра вино по 4[·]8 лв. ведрото 94[·]5 ведра по 5 лв. и 52[·]5 ведра по 6[·]4 лв. Той смѣсилъ това вино и го продалъ по 8 лв. ведрото. Колко лева е спечелилъ отъ всичкото вино?

2 Купено е по равно чело метра синьо и черно сукно и за всичкото е заплатено 112[·]5 лв. По колко е купено отъ всѣкой видъ, ако цѣната на метара отъ черното сукно е 2[·]80 лв. а на синьото по 3[·]45 лева.

3) На какво се дѣлими числата 384 8472.

4 Да намѣри общото най малко кратно на числата: 300; 450; 35; 70 и 100.

5) Напишете въ литри 528 сант. литри,

1 б кл. 1) Единъ търговецъ размѣсилъ 18 килограма кафе по 5[·]25 лв. килогр. съ 12 килограма друго кафе по 3[·]80 лв. к. гр. По колко е продавалъ килогр. на смѣста.

2) Въ единъ магазинъ имало за 1080 лв. столове. Колко стола има въ този магазинъ, ако една дузина столове струва 24 л.

3) Да се намѣри общото най малко кратно на числата 20, 60 и 100.

4) Колко литри иматъ 13½ хектолитри.

І в кл 1) Търговецъ купиъ за 803.25 лв. 25 метра сукно по 9.25 лв. метра, 36 метра шаякъ по 7.75 лв. и нѣколко метра тънка материя по 3.50 лв. метра. Колко метра е купиъ отъ тънката материя.

2) Едно буре събира 75 литри вино. Колко бурета сж потребни за наливание на 9 хектолитри вино.

3) Да се намѣри общия най голѣмъ дѣлителъ на числата 96, 56 и 88.

4) Да се намѣри общото най малко кратно на числата 12, 15 и 40.

5) Колко и какви части отъ килограма сж: 475 грама?

І г кл 1) Купено е 45 килограма стока отъ единъ видъ, 32 к. г. отъ други видъ и 15 к.-г. отъ трети видъ. За всичката стока е заплатено 560.80 лв. Колко е заплатилъ за единъ килограмъ отъ третия видъ, ако за първия е заплатено по 4.50 лв., а за втория видъ по 3.80 лв. килограмъ?

2) 25 души си раздѣлили 6015 лева по между си така: 15-тъхъ взели по 250 лв. всѣкой. По колко лева е вземалъ всѣкой отъ останалитѣ.

3) Намѣрете общото най малко кратно на числата: 25, 75 и 80.

4) На какво се дѣлятъ числата: 78 и 8931.

І д кл. 1) На пазаря могатъ да се купятъ 100 чивта мисирки по 3.75 лв.; въ селото може да се купи сжщото количество по 3.25 лв. чивта. Но до селото и обратно трѣбва да се похарчи 24 лв. за прѣвозъ. Пита се: гдѣ ще се взематъ по износно?

2) Търговецъ продалъ 650 м отъ единъ платъ и то: 150 м. за 140 лв., а остатъка по 5.50 лв. метра и печели по 2.50 лв. на м. по колко е купиъ метра?

3) Да се напише едно число, което да е дѣлимо на 3, 69.

4) Да се напише едно число, което да е дѣлимо на 2, 4, 8.

5) Да се разложи на проститѣ имъ производителни числата: 1260, 1200.

Кл. П. Полугодишеоз изпитъ. Въ единъ топъ шаякъ имало 54 м; отъ него отрѣзали единъ пѣтъ $12\frac{3}{4}$ м., втори пѣтъ — $9\frac{3}{6}$ м. и трети пѣтъ $23\frac{2}{3}$ м., а останялия платъ продали за $23\frac{2}{5}$ л. По колко лева е продаденъ 1 м. шаякъ?

2) Раздѣлѣтъ 125 кг. кафе между 3-ма души: І взелъ $\frac{1}{3}$ ч., II — $\frac{2}{5}$ ч., а III — остатъка. Колко лева ще заплати III за своето кафе, ако 1 кг. е струвалъ $1\frac{1}{2}$ л.?

3) $\frac{3}{40}$ части отъ годишната заплата на единъ чиновникъ се равняватъ на 57 $\frac{1}{2}$ лв. Колко лв. е годишната му заплата?

Годишенъ изпитъ. П а кл. 1) Селенинъ ималъ хамбаръ съ ржъжъ, като продалъ $\frac{3}{8}$ части отъ всичкото жито и $\frac{4}{9}$ отъ оста- така останали му още $58\frac{2}{3}$ кила. Колко килограма ржъжъ е съби- ралъ хамбаря?

2) $\frac{3}{4}$ метра платъ струва $8\frac{1}{4}$ лв. Колко лева ще струватъ $10\frac{3}{5}$ метра отъ сѣщия платъ?

3) Търговецъ купилъ 5 хект. литри и 8 литри зехтинъ по 16-5 лв. декалитара, а го продавалъ по 1-85 лв. литъра. Колко ще спечели отъ продаването на всичкия зехтинъ?

4) Отъ единъ топъ шакъ, който струва 61-25 лв. продали $\frac{2}{5}$ отъ цѣлия топъ. Колко лева трѣбва да се заплати за прода- деня шакъ?

П б кл. 1) Обема на единъ сѣдъ има 8-7 куб. м. Напъл- нени сѣ $\frac{5}{6}$ части отъ обема му съ вино по 35 лв. хл. Колко е цѣната на винотъ?

2) Единъ тренъ, който измивава по 32 км. въ часъ, трѣг- нѣлъ въ 5 ч. 15 м. сутринята. Колко км. пѣтъ ще измине той до $1\frac{1}{2}$ ч. слѣдъ обѣдъ?

3) Земледѣлецъ продалъ $\frac{3}{7}$ ч. отъ една нива и му оставатъ още 2 хк. 24 а. Колко ара е цѣлата му нива и колко струва тя, ако 1 аръ струва 4-5 лв.?

4) Съ 6-15 лв. се купуватъ 3-25 кг. кафе. Колко кг. кафе ще се купятъ съ 20-40 лв.?

П в. — Единъ работникъ работилъ отъ $5\frac{1}{3}$ ч. сутринята до $6\frac{1}{4}$ ч. вечерята; прѣзъ това врѣме той почивалъ $1\frac{3}{4}$ ч. Запла- тено му за тоя день 3-30 лв. По колко му се пада на всеки ра- ботенъ часъ?

2) Една нива отъ 6 ара 20 $\square$ м. купена по 7-5 лв. арѣтъ, а продадена по 0-09 лв. $\square$ м. Колко печала е получено и колко се пада на всеки аръ?

3) Бакалинъ печели отъ 5-85 кг. стока 1-35 лв. Колко ще спечели той отъ 29-5 кг.?

4) Единъ кг. захаръ се дава за 0-75 лв. Колко гр. ще ни дадатъ за 20 ст.?

П г. — 1) Продадени едно подиръ друго 0-2 ч., 0-25 ч., $\frac{1}{3}$ ч. отъ една нива и останали още 10 ара 67 $\square$ м. Колко ара е цѣлата нива и колко лв. е получено отъ първото продаване, ако 1 аръ струва 6-20 лв.?

2) Купено за 14-95 лв. една кола дърва, които сѣ стова- рени въ видъ на правоугълно тѣло, дълго 2-7 м., широко 0-82 м. и високо 0-45 м. Колко струва кубич. дм. на тѣзи дърва?

3) Когато 2-25 хл. вино се купуватъ за 139-50 лв., то колко литри ще дадатъ за 40-50 лв.?

4) Единъ слуга служилъ при единъ господаръ отъ 10 февр. до 19 май т. г. по 32-50 лв. на мѣсецъ. Колко лв. е получилъ?

Кл. III. Полугодишенъ изпитъ: 1) Първиятъ членъ въ една геометрическа пропорция е равенъ на сумата отъ дробитѣ $\frac{5}{6}$ и $\frac{3}{4}$; вториятъ членъ е равенъ на разликата отъ сѣщитѣ дробн;

четвърти членъ е равенъ на частното отъ 1 и $9\frac{1}{2}$. Да се намѣри III членъ въ тая пропорция.

2) Заплатено на 20 работника, които работили три дни по 9 часа на день 189 лева. По колко часа на день трѣбва да работятъ 14 работника, щото за 11 дни да получатъ 431.20 лв.?

3) Едно лице заело една сума по 4.5% и слѣдъ 14 мѣсеца получило капиталъ и лихва 25.30 лв. Какъвъ капиталъ е било заело това лице и колко лихва е получило?

Годишенъ изпитъ III а 1) Търговецъ купилъ 140.5 кубич. м. дърва по 6.40 лв. куб. м. Разноскитъ за прѣнасянето на тия дърва съ $\frac{3}{16}$ части отъ купежн. цѣна. По колко трѣбва да продава куб. метръ дърва за да спечели 15% ?

2) Една полица съ срокъ 2 м. 12 дни, продадена за 320 40 лв. съ отбивъ по 10.5% . Колко е била номиналната ѝ стойность?

3) Капиталитъ на двама души съ пропорционални съ числото 3 и 5. Капитала на втория е 405.50 лв. Тѣ търгували нѣколко врѣме и получили 64.80 л. печала. По колко се пада всѣкиму?

III б. кл 1) Длъжникъ далъ на кредитора си на 15 априлъ 2 записа: I-я отъ 600 лв. съ срокъ 1 май, II-я отъ 750 лв. на срокъ 14 юни. Тия записи се замѣстватъ съ единъ, на който номиналната стойность да е равна на номиналн. стойности съ двата записа. Да се намѣри срока на новия записъ.

2) Трима души продали една полица отъ 720 лв. съ срокъ 4.5 м. и съ отбивъ по 4.5% ; получената сума раздѣлили по между си на 3 части, пропорционални съ числата $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{5}$. По колко ще вземе всѣкой?

3) Единъ търговецъ смѣсилъ 35 л. вино по 0.45 лв. литъра съ 28.5 л. по 0.60 лв. литъра и 15 л. по 0.75 лв. литъра. Той искалъ да спечели 10.80 лв. отъ смѣсѣта. По колко трѣбва да продава литъра на смѣсѣта?

III в. кл. 1) Една гражданка внесла въ едно снестовно дружество на 4 януари т. г. 120 лв. съ лихва по 6% ; на 9 мартъ истеглила отъ тѣхъ 25.50 лв. Да се исчисли колко пари ще има тя въ това снестовно дружество на 20 май т. г.?

2) Да се раздѣлятъ 54.60 лв. между двама мъже, 3 жени 4 дѣца, така щото всѣка жена да получи 2 пати повече отъ колкото получава едно дѣте, а всѣки мъжъ— $2\frac{1}{2}$ пати повече отъ колкото една жена.

3) Търговецъ искалъ да смѣси вино отъ 3 качества за да продава лит. на смѣсѣта по 0.65 лв. Литърътъ на I-то качество струва 0.54 лв., на II-то—0.60 лв. и на III-то—0.72 лв. Въ каква пропорция трѣбва да направи смѣсѣта?

IV кл. (Алгебра). Полугодишенъ изпитъ. Задача. 1) Многочлена $1\frac{1}{2}a^2n^6 + 1\frac{5}{2}a^3n^4 + 6a^5 - 3a^4n^2$ да се умножи на многочлена $\frac{2}{3}n^4 - a^2 - 2an^2$, като прѣдварително членоветъ на многочленитъ се наредятъ, отъ произведението да се извади многочлена $0.04a^2n^{10} + \frac{2}{3}a^4n^2 - 5a^7$ и получения резултатъ. написанъ въ най-

простия си видъ, да се разбие на двѣ части, които, заключени въ скоби, да прѣдставляватъ различни.

2) Безъ да се извършва дѣйствието да се напише произведението на $(2a^2 - \frac{1}{4}ax^4)^2$

Геометрия. Отъ точка А, Взета извънъ правата MN да се спусне $\perp$ -ръ и на разстояние 1 и 2 см. отъ основата на $\perp$ -ра да се прѣкаратъ наклонени, за които да се докаже, че по-отдалечената е и по-голяма, а по-близката по-малка?

Кл. У (Алгебра). Полугодишенъ изпитъ Единъ търговецъ има двѣ качества кафе. Като продалъ отъ първото $15\frac{1}{2}$ килогр., а отъ второто $8\frac{1}{4}$, останалитѣ имъ части се отнасяли по между си както 8:3; послеъ отново като продалъ, останало му по половината отъ всѣко качество колкото ималъ първенъ. Като припишалъ сега и на двѣтъ качества по 10 килограма, намѣрилъ че се отнасятъ помежду си както 9:4. По колко килграма кафе отъ всѣко качество е ималъ търговеца?

Геометрия. Някой е продалъ дворно мѣсто, което имало видъ на трапеция и състояло отъ триъгълникъ ADE и паралелограмъ ГДСВ. Страната AB=60 м. DC=35 м. и дълбочината на мѣстото DE=40 м. За всѣки квадратенъ метръ отъ паралелограма искалъ по $5\frac{3}{4}$ л., а за квадрат. метръ отъ тригълника искалъ по $3\frac{1}{2}$ л. Колко квадрат. метра е било цѣлото му мѣсто, колко лева е искалъ за всѣка часть отдѣлно?

IV а (Алгебра). Годишенъ изпитъ Задачи: 1) Да се съкрати чрезъ най-големия общъ дѣлителъ на членоветѣ си съ дробьта:

$$\frac{60a^2b^2 - 138ab^3 + 72b^4}{72a^3b - 204a^2b^2 + 264ab^3 - 180b^4}$$

$$2) \text{ Отъ } 2a^2b^3 - 3b^3c \text{ да се извади } \frac{\frac{2}{3}a^4b^6 + 0.7amb^3 - 0.06b^6c^2}{2a^2b^3 + 3b^3c}$$

Геометрия. Задача: 1) Да се измѣри разстоянието между точкитѣ А и В, отъ които точката А е непристъпна (I група).

2) Да се докаже на какво се равнява квадрата на страната ВС, която лежи срѣщу тѣлния $\angle$ -лъ въ тѣлоугълния тригълникъ ABC и да се изчисли ако страната AB=5 м., основата AC=3 м. и височ. ВД=4 м. (II група).

3) Теорема Сумата на вътрѣшнитѣ $\angle$ -ли на тригълника е равна на 2d (обща).

IV б. (Алгебра. Задачи: 1) Да се намѣри частното на многоч.: $30c^5n^2 - 12cn^6 - 3c^3n^4 - c^2n^5 - 28c^4n^3 - 4n^7$ и $3cn^3 + 6c^3n - 2c^2n^2$.

$$2) \text{ многочлена } \frac{1}{2} - 0.3a^3 + \frac{2x+3}{3a^2-b} \text{ да се умножи на } \frac{2}{3}a^5 + 4x^3 - \frac{2x-3}{3a^2-b}$$

$$3) \text{ Да се съкрати дробьта } \frac{a^2+2ab-15b^2}{5ax^3-12bx^3}$$

Геометрия. 1) Кон тригълници се наричатъ подобни; еднoименни страни въ подоб. тригълници и знака на подобността,

2) Да се укажът по редъ условията за подобността на триъгълниците.

3) Да се докаже свойството на едноименитъ страни въ подоб. триъгълници.

4) Задача. Да се измѣри височината на пристѣжния прѣдметъ АВ.

IV в. *Алгебра*. Задачи: 1) Да се съкрати чрѣзъ най-голѣмния общъ дѣлителъ на членоветъ си дробта:

$$\frac{60a^4b + 130a^3b + 90a^2b - 20ab}{12a^5c - 18a^4c - 54a^3c + 42a^2c + 18ac}$$

$$2) 0.3x^4 + \frac{2a^2 + x}{3x^3 + 2} \text{ да се умножи на } \frac{2}{3} - \frac{2a^2 + x}{3x - 2}$$

3) Безъ да се извършва дѣйствието да се напише частното на $(a^5 + b^5) : (a + b)$.

Геометрия. Теорема. 1) Да се докажът свойствата на ||-днитъ линии, които прѣсичатъ странитъ на единъ <-лъ.

Задача. 2) Линията АВ да се раздѣли на 5 равни части.

V а (*Алгебра*). *Годишенъ изпитъ*. Задачи: 1) 3-ма души иматъ заедно 190 л. Паритѣ на 1-ия заедно съ полусумата отъ паритѣ на II-ия и III-ия съставляватъ 120 л.; а паритѣ на II-ия, заедно съ петата частъ отъ разликата между паритѣ на 3-ия и 1-ия съставляватъ 70 л. Колко пари има всѣки?

2) Да се рѣши квад. урав.: $0.00261126 + 0.24x - 6x^2 = 0$

3) Да се извлече куб. кор. изъ 0.00006984(24) съ точностъ до 0.0001 (I-ва група). II-ра група. 1) А и В дължели по 1200 л. А ще може да си заплати дълга тогава само, когато къмъ паритѣ му се прибавятъ $\frac{3}{4}$ отъ паритѣ на В, а В тогава, когато къмъ паритѣ му се прибавятъ $\frac{8}{9}$ отъ паритѣ на А. Колко пари е ималъ всѣки?

2) Да се рѣши квад. уравнение: $0.16x + 0.00174084 - 4x^2 = 0$

3) Да се извлече куб. кор. изъ 0.0000837 (27).

Геометрия. Задача. Дадено да се искоае една яма дълга $24\frac{3}{4}$ м., дълбока $1\frac{2}{3}$ м.; горнята широчина на ямата е $1\frac{1}{20}$ м., а долнята 65 смет. Колко ще трѣбва да се заплати за работа, ако за ископаванieto на куб. метръ се плаща по $2\frac{1}{2}$ л.?

Теорема. Да се докаже на какво се равнява околноврѣстната и на какво цѣлата повърхнина на правилната прѣсѣчена пирамида?

V б. *Алгебра*. Задача: 1) Нѣкой ималъ пари въ три кесни. Ако отъ I-та притури въ II-та 20 л., то въ II-та ще станжът 4 пѣти повече отъ останѣлитъ въ I-та; ако ли отъ II-та притури въ III-та 60 л., то въ III-та ще бѣджът $1\frac{3}{4}$ пѣти повече отъ останѣлитъ въ II-та; най-послѣ, ако отъ III-та той притури въ I-та 40 л., то въ III-та ще останжът още въ $2\frac{7}{8}$ пѣти повече, отъ колкото станжът въ I-та. По колко пари е ималъ въ всѣка кесня?

2) Да се рѣши квад. урав. $0.016x + 0.000007716 - 4x^2 = 0$

3) Да се извлече куб. кор. изъ 0-00008754 (32) съ точност до 0-0001.

Геометрия. Задача. Въ правоъгъленъ сѣдъ дълъгъ $3\frac{3}{4}$ м., широкъ 2-5 м. високъ $8\frac{3}{5}$ турнѣто тѣло, което има видъ на кълбо и послѣ налѣто въ сѣда толкова вода, щото тѣлото се покрило; дълбочината на налѣтата вода била 7 м.; когато извадили тѣлото, дълбочината на водата станала 3 м. Колко голѣми сѣ били радиуса и повърхнината на това тѣло?

Терема. Да се докаже, на какво се равнява околоврѣстната и на какво цѣлата повърхнина на правилната пирамида?

ж. ПО ЕСТЕСТВЕНА ИСТОРИЯ.

Кл. I. Полугодишенъ изпитъ Описание на бобѣра и зеления кълвачъ.

Годишенъ изпитъ:

I а 1) Общи бѣлѣзи на ябълковитѣ. 2) Ягода

I б 1) " " " трандафиловитѣ. 2) Дюля.

I в 1) " " " бадемовитѣ. 2) Лале.

I г 1) " " " лилиевитѣ. 2) Обикновенъ бадемъ.

I д 1) " " " слѣзовитѣ. 2) Вишня.

Кл. II. Полугодишенъ изпитъ. Сравнение на лайкучката съ цихорията. Описание на маслиновото дърво. Общи бѣлѣзи на върбовитѣ растения.

Годишенъ изпитъ. II а. Описание на кокичето. Сравнение на ябълковитѣ растения съ трандафиловитѣ. Общи бѣлѣзи на тиковитѣ растения. II б. Описание на липата. Общи бѣлѣзи на лилиевитѣ растения. Сравнение на борквата съ хвойната. II в. Описание на джба. Общи бѣлѣзи на сѣникоцвѣтнитѣ растения. Сравнение на пшеницата съ ориза. II г. Описание на барабоя. Общи бѣлѣзи на устноцвѣтнитѣ растения. Сравнение на лалето съ моминската сълза.

Кл. III. Полугодишенъ изпитъ: Коститѣ на ржцѣтѣ. Описание на окото. Службата на скелета.

Годишенъ изпитъ. III а. Землетръсение. Сненитѣ Мезозойска епоха. III б. Порои. Гипсъ. Кенозойска епоха. III в. Ледини. Каменна солъ. Палеозойска епоха.

з) ПО АНТРОПОЛОГИЯ.

Кл. V. Полугодишенъ изпитъ. Пищеварение, движение и всмукване на хранителнитѣ вещества.

Годишенъ изпитъ. V а кл. Дихателна система. V б кл. Органътъ на слуха.

и) ПО ИСТОРИЯ.

Кл. II. Полугодишенъ изпитъ. Вътрѣшнитѣ свръзки, които съединявали гърцитѣ.—Делфийскитѣ оракулъ. Амфиктионовѣтъ съюзъ и Олимпийскитѣ игри.

Годишенъ испитъ. II а. Страната на Асирія и Вавилоний. Борбата на Юли Цезаря съ Помпея. II б. Върата у Асиро-вавилонянитъ. Народни трибуни въ Римъ. II в. Вавилонското царство и Навуходоносоръ. Пирръ и Фабрици. II г: Причинитъ на гърко-персидскитъ войни. Вториятъ триумвиратъ.

Кл III. Полугодишенъ испитъ. Славянитъ:—Заселението имъ въ Европа. Дѣленieto имъ на групи. Животътъ, нравитъ и върванията имъ.

Годишенъ испитъ. III а. Крумъ и войнитъ му. Междуцарствието въ Германия. III б: Руския князь Свѣтославъ въ България. Папитъ и борбата имъ съ императоритъ. III в: Иванъ Асѣнь П. Паданieto на Цариградъ подъ турцитъ.

БЪЛГАРСКА ИСТОРИЯ.

Кл. IV. Полугодишенъ испитъ. Иванъ Асѣнь П.—Характеристика на Асѣня П. Расцвѣтувание на Българското царство при Асѣня П. Битката при Клокотница. Българо-гръцкия съюзъ противъ латинянитъ. Въстановление на българската патриаршия.

Годишенъ испитъ. IV а: Причинитъ за покрѣстванieto на Бориса. Състоянието на България подъ турцитъ: Данъци и военни повинности. IV б Царъ Симеонъ и процвѣтувание на българската книжнина. Войнитъ на Русия съ Турция. IV в: Царъ Петъръ и вътрѣшнитъ размирици въ царуванieto му. Българскитъ черковенъ въпросъ и неговитъ дѣатели.

к) ПО ГЕОГРАФИЯ.

Кл. I. Полугодишенъ испитъ 1) Какъ можемъ опрѣдѣли географическата дължина на гр. Варна.

2) Кога ще имаме равенство по цѣлото земно кълбо?

3) Въ кой климатически поясъ лѣжи България?

4) Кои сѫ най високитъ планини въ Азия?

5) По забѣлжителнитъ рѣки и планини въ най-малкият материкъ на земното кълбо?

Годишенъ испитъ. I а кл: 1. Произведѣнията, които се изнасятъ отъ България и по важнитъ пристанища на Черно море и р. Дунавъ.

2) По забѣлжителнитъ долини и котловини въ южна България.

3) Да се изброятъ по важнитъ поколения отъ Кавказкото племе и се укаже кои европейски народи къмъ кое поколение принадлежатъ.

4) Единъ параходъ пътува отъ Гасконски заливъ за Азовското море, прѣзъ кои протоци и морета ще мине. I б: 1) Какъвъ видъ има земята? 2) Отъ какво произлиза дънъ и нощъ? 3) Какво се нарича полуостровъ и въ Европа какви полуострови сме учили? 4) Ако искаме да пътуваме отъ Охотско море до Персийския заливъ, прѣзъ какви морета, заливи и протоци трѣбва да прѣминеми? 5) Прѣбройте планинскитъ вериги въ България?

I в: 1) Какво се нарича хоризонтът? 2) Кога можем да имаме слънчево затъмняване? 3) По главните рѣки и планини въ Африка. 4) Ако имаме да пътуваме отъ Царибродъ за въ Цариградъ, прѣзъ какви градове трѣбва да минемъ? *I г кл.* По забѣлжителните езера и блатата въ България. 2) Пограничните окрѣзи въ България. 3) Какъ се образуватъ рѣките, по главните рѣки въ Африка. 4) Кои брѣгове сѫ по достъпни за пристанища, какъвъ е въ това отношение черноморският брѣгъ на България? *I д кл.* 1) Видове управления и управлението въ България? 2) Рѣките, които протичатъ по Дунавската равнина? 3) Кѣмъ кое племе принадлежи романското поколение и кои сѫ народитѣ отъ това поколение? 4) Какъ ставатъ изворитѣ, какъ се раздѣлѣтъ споредъ температурата си и кои забѣлжителни минерални извори знаете въ България? 5) Кое се нарича народъ или нация, по какво се отличава българският народъ отъ турския?

Кл. II. полугодишенъ изпитъ: 1) Австралия по видѣтъ си и развитието на брѣговата линия съ кой другъ материкъ може да се сравни.

2) Повърхнината, климата и управлението въ Япония.

3) Кои отъ индийскитѣ острови владѣятъ Холандцитѣ?

4) Владѣнията на Англичанитѣ въ Индо-Китай

5) Островъ Нова-Зеландия, устройството на повърхнината, напояване, климатъ, растително царство и кому принадлежи

Годишенъ изпитъ, II а кл.: 1) Параходъ отплава отъ сръдиземно море за Япония прѣзъ Суезскитѣ каналъ, съ цѣлъ да обиколитъ всички английски владѣния. Прѣзъ кои морета, протоци, заливи ще мине и въ коя частъ на Азия, кои английски владѣния ще посѣти? 2) Владѣнията на Англичанитѣ въ сѣв. Америка. 3) Канската колония. 4) Кои отъ Африканскитѣ острови владѣятъ Англичанитѣ?

II б кл. 1) Владѣнията на Турцитѣ на Мало-Азиатскитѣ и Аравийскитѣ полуострови. 2) Американски корабъ отплава отъ Сан-Франциско за Сидней. При пътуването на кои тѣхни острови ще могатъ си починѣ? 3) Езерата и рѣките въ Африка. 4) Свободнитѣ господарства въ Африка и тѣхнитѣ по забѣлжителни градове. 5) Кои отъ Африканскитѣ острови сѫ владѣния на португалцитѣ?

II в кл. 1) Свободнитѣ господарства въ Азия. 2) Главнитѣ кервански пѣтица отъ сѣв., за сръдни Африка. 3) Европейскитѣ владѣния въ Океанія. 4) Абисиния.

II г кл. 1) Рускитѣ владѣния въ Азия. 2) Владѣнията на Испанцитѣ отъ островитѣ на Великий и Атлантически Океанъ. 3) Параходъ отплава отъ о-въ Тенерифъ за о-въ Мадагаскаръ прѣзъ сръдиземно море. Прѣзъ кои протоци, морета и океани ще мине до като стигне на поменатит о-въ? 4) Островъ Мадагаскаръ.

III. Кл. Полугодишенъ изпитъ 1) Сравнение на французската република съ Австро—Унгарската империя по повърхнината,

климатъ и население. 2) Коя държава стои най-горѣ по образоването си въ Европа. 3) По главнитѣ рѣки въ Германия.

III а Кл Годишенъ изпитъ: 1) Повърхнината и промишлеността въ Русия. 2) Коя държава въ Европа има най-добро положение по отношение на търговията? 3) Какъ може да се мине по море отъ Петербургъ за Одеса?

III б 1 Сравнение на кралство Англия съ кралство Испания по положение, климатъ, население въра и политическо устройство. 2) Рѣкитѣ въ Пиренейския полуостровъ. 3) Каква разлика се забѣлѣзва въ климата на Европа по направление отъ западъ къмъ истокъ?

III в 1) Сравнение на двата южни полуострова въ Европа Пиринейски и Апенински по повърхнина и напояване.

2) Да се изложи накратко съ какво промишляватъ жителитѣ въ Сѣверна, сръдня и Южна Европа.

Кл IV. Полугодишенъ изпитъ: Планинитѣ на Источний балканъ между коритото на р. Искъръ и върха Демиръ-кану. 2) Рѣкитѣ които се вливатъ въ улея на Адриатическо море.

IY а Кл 1) Годишенъ изпитъ: Пхтиманска Сръдня-Гора. 2) Рѣки: 1) Искъръ и Янтра. 3) Варненски и Плевенски окрѣзи. *IY б рѣки:* 1) Осъмъ и Марица, 2) Русенски и Видински окрѣзи. *IY в* Централна Сръдня-Гора. 2) рѣки: Русенски-Ломъ и Камчия. 3) Бургаски и Пловдивски окрѣзи.

л). ИО ФИЗИКА.

Кл. IV. Полугодишенъ изпитъ. Единица топлина. Колко калории сѣ нужни за 350 килорг. вода да се стоплятъ отъ 0° 75° С. Топение и скрита топлина при топенето, — 59° F градуси топлина на колко Целзиеви и Реомюрови се равняватъ.

Годишенъ изпитъ IV-а кл. Скоростта на електричеството. Галванопластика. Галваническо пометаляване. — IV-б. Магнетно наклонение. Магнетна и волтова индукция. Телефонъ. — IV-в. Магнетно отклонение. Химическо дѣйствие на Галваническия токъ. Разлагане на соли.

Кл. V. Полугодишенъ изпитъ. Паралелограмма на силитѣ. Отъ една кула, висока 30-ѣ метра, пуснато едно камъче, което е паднало на земята за 2½ секунди. Съ какво ускорение пада на земята. Движенето на едно тѣло, хвърлено наклонно къмъ хоризонта. —

Годишенъ изпитъ V а. Да се построи образа на единъ прѣдметъ у вгдбнато сферическо огледало: 1) когато прѣдмета е поставенъ задъ сферическия центръ; 2) когато е между фокуса и сферическия центръ и 3) когато е между фокуса и огледалото. Равновѣсие на плавающитѣ тѣла. V-б. Прѣчупване на свѣтлината въ тристѣнна оптическа призма. Равновѣсие на разнородни течности въ скачени сѣдове. Ако височината на водния стълбъ = 54.4 m.m., а на живачния = 4 m.m., то каква ще бѣде плътността на живака?

м). ПО ХИМИЯ.

Кл. IV. *Полугодишенъ изпитъ*. Химическо уравнение и печеление. Да се опредѣли процентния съставъ на водата. Гърмящъ газъ. —

Годишенъ изпитъ. IV-а Калий и Натрий. Гдѣ се намиратъ. Да се сравнятъ: добиваннето, свойствата и употреблението имъ. — IV-б. Калций. Негасена и гасена варъ. Какъ се прави хурсанъ и циментъ. — IV-в. Въглероденъ окисъ и въглероденъ двуокисъ. Разпространението имъ. Да се сравнятъ: добиваннето, свойствата и употреблението имъ.

н). ПО СТОПАНСТВО.

Кл. V. *Полугодишенъ изпитъ*. Ползата отъ широкъ дворъ въ стопанско отношение.

Годишенъ изпитъ V а: 1) Ползата отъ едрия домашенъ добитъкъ. 2) Приготовление на маслото и отличителнитѣ бѣлзи на качеството му.

V б. 1) Вътрѣшното устройство на цвѣточияцитѣ (топлицитъ). 2 Разликата между разсаждане и присаждане — между изданка и фиданка.

о). ПО ПЕДАГОГИЯ.

Кл. V. *Полугодишна*: Значение на нагледното обучение за перцентитѣ и повятіята

Годишни: V а Значение на дисциплината за обучението, нравствениято възпитание и за обществения животъ. — V б: Другарство и приятелство. Добри и лоши послѣдци отъ дружаване.

VI. ЛИТЕРАТУРНИ БЕСѢДИ.

Прѣзъ годината сѣ дадени за литературни бесѣди слѣднитѣ тѣми:

IV Класъ.

„Отецъ Напсий“ и „Хаджи Генчо“, имащъ за цѣль да се разгледа характерътъ имъ въ паралелъ съ времето въ което сѣ живѣли.

Д. Цаневъ.

ПО ПЕДАГОГИЯ ВЪ V АВ КЛ.

Навикъ.

Хр. Цаневъ.

ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИКЪ.

(Кл. VI.) I. Характеристика на лиричните произведения на Пушкина (Четена отъ Ганчева Повеа).

II. Характеристика на епическите и драматическите произведения на Пушкина (Четена отъ Георгева Анастасия).

III. Характеристика на лиричните произведения на Гете (Четена отъ Огнянова Тодора).

IV. Характеристика на епическите и драматическите произведения на Гете (Четена отъ Кирова Донка).

Темитъ за тѣзи бесѣди се опредѣлиха прѣз мѣсец декември, като същевременно се дадохъ на ученичките и нѣкои най-необходими насоки по работата имъ, а именно: кои произведения на Пушкина и Гете да прочетатъ и върху кои пѣща да обърнатъ повече внимание; посочихъ имъ се и нѣкои съчинения и статии, български и руски, които да прочетатъ прѣди почване на работата си. — Бесѣдитъ се изработиха доста сполучливо отъ ученичките. Тѣ имъ спомогнахъ твърдъ много да обработятъ рѣчта си въ стилно отношение, а също и да могатъ сами що-годы да вникватъ въ художествената стойностъ на едно по-гениално произведение.

Ив. Церовъ.

ПО ДИДАКТИКА.

Кл. VI. Значение на нагледността при обучението. (Четена отъ Зографова Райна).

По История на педагогията: Погледъ върху положението на жената въ семейството и обществото и до колко отъ нейното (като майка) добро възпитание и образование зависи напредъка въ науките и изкуствата. (Четена отъ Кирова Дона). Хуманизъмъ. (Четена отъ Тинева Койка).

По Педагогика: Потрѣба отъ религиозното възпитание. (Четена отъ Христова Мария).

По Хигиена. Хигиена на сълътъ. (Четена отъ Желева Неда).

Т. Ганчевъ.

ПО ФРЕБЕЛОВА МЕТОДА.

(*Кл. VI.*) На 22-й априлъ т. г. ученичките отъ VI кл имахъ бесѣда по Фребелова метода, за която прѣдварително се приготвихъ 2 теми отъ страна на ученичките, съ заглавие 1) „Ползата, която е принесълъ Фребелъ на педагогическото поле“ и 2) Полезно ли е изучаването на Фребеловата метода въ дѣвическите гимназии.

Първо: прочетохъ се темитъ на двѣ ученички по горѣу-значения редъ, а слѣдъ това се почнахъ разискванията, съ които, имено, се постига гонящата се цѣль на бесѣдитъ. Тия разисквания ставахъ веднага слѣдъ прочитанieto на всѣка тема и то между читателката и слушателките (шестокл. ученички), които въ врѣме на четение държахъ забѣлжки. Въ врѣме на бесѣда прѣподавателя не вземаше никакво участие, а само пазеше нуждната дисциплина. Своето мнѣние, отнасящо се до въпроситъ подложени на разисквания, даде въ първия, слѣдъ бесѣдата

часть на прѣподаване по сѣщия прѣдметъ Това се направи съ цѣль да могатъ ученичкитѣ по свободно да помислятъ и обекдять разискванитѣ въпроси.

Олга Попова.

Бѣлъжка. Въ долнитѣ класове литературнитѣ бесѣди състояха въ четене и разборъ на избрани статийки.

VII. Учебници.

а) ЗАКОНЪ БОЖИ.

I и II кл. Свещена история отъ *Ил. Р. Блъсковъ* ч. I и II Пловдивъ 1892. III. Учебникъ по православни християнски Катихизисъ отъ *Вл. Ня. Петковъ*, Пловдивъ 1890. Кратко учение по богослужението на православната църква отъ *Ил. Р. Блъсковъ*, Пловдивъ 1893. IV. Кратка история на християнската православна църква отъ *Ил. Р. Блъсковъ*, Пловдивъ 1893. V. Учебникъ по историята на българската първа отъ *Ст. Станимировъ*, Пловдивъ 1894.

б) БЪЛГАРСКИ ЕЗИКЪ.

I, и III кл. Ръководство по българ. езикъ въ 3 курса за долнитѣ класове въ гимназиитѣ отъ *Д. Мишевъ*, Пловдивъ изд. и печ. Хр. Г. Дановъ. Читанки: I кл. българ. читанка отъ *Ив. Д. Иванавъ*, II Читанка ч. II *Ив. Д. Ивановъ*. Кл. III Христоматия, състав. *Ив. Ичевъ*, Пловдивъ 1895 год. IV. Ръководство по словесността отъ *Д. Мишевъ* и Старо-българ. граматика отъ *Д-ръ Л. Милетичъ*. V. Словесность и христоматия отъ *Д. Мишевъ* и *Ст. Костоянъ*, Пловдивъ 1888 г. VI. Българска литература отъ *А. Теодоровъ*, Пловдивъ 1896.

в МАТЕМАТИКА.

I, II и III кл. безъ учебникъ; за задачникъ служене въ I и II кл. зѣдани. отъ М. Квартирп., В. Тодоровъ и К. Малевъ IV и V. Начална алгебра отъ *И. Икономовъ*, Търново 1891; геометрия отъ *Ив. Гюзелевъ*.

г, ФРЕНСКИ ЕЗИКЪ.

I, II и III. Учебницитѣ на *Ив. П. Славейковъ*, Г-жа Ап. Д-ръ Желѣзкова. IV *Méthode Gallet*, учеб. отъ Г-жа А. Д-ръ Желѣзкова. V *Grammaire par Larousse*, *Chrestomatie par G. et E. Bille*. VI сѣщо както V кл.

д) РУССКИ ЕЗИКЪ.

IV и V кл. Русска Христоматия отъ *Аркадий Исайевъ*. VI. Руска христоматия отъ *Вълковъ*.

е НѢМСКИ ЕЗИКЪ.

I и II кл. Нѣмска читанка за V-класнитѣ основни училища въ Австрия отъ *D-r Karl Kinner Franz Branku* и *Raimund Hofbauer*, послѣдне издание, Вiena 1897.

ж) ФИЗИКА.

IV и V кл. Учебникъ по физиката за педагог. у-ща и за горнитѣ класове на дѣв. гимназии отъ *Л. Лукаш* и *Д. П. Жилковъ*, 5 изд. Пловдивъ 1894 г.

з) ХИМИЯ.

IV кл. учебникъ по химия отъ *Ив. М. Голмезовъ*.

и) ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ.

I кл. Зоология за I кл. на гим и полугимназинтѣ отъ *Д. П. Векиловъ*, 4 изд. прѣработено, Пловдивъ 1896 г. II Ботаника за II кл. отъ *Д. П. Векиловъ*, 3 изд. прѣработено, Пловдивъ 1895. III. Учебникъ по минералогия за III кл. на държ. и общ. у-ща отъ *Хр. Яркмовъ*, I изд. София 1892. V Анатомия, Физиология и Хигиена отъ *З. Бояджиевъ*, Търново 1889. VI учебникъ по хигиена отъ *Д-ръ Драгомировъ*, Пловдивъ 1889 г.

к) ИСТОРИЯ.

II и III. Всеобща История отъ *Р. М. Каролевъ* 2 изд. Търново 1895. IV. Българска история отъ *С. С. Бобчевъ*.

л) ГЕОГРАФИЯ.

I, II, III и IV кл. Краткъ учебникъ по всеобща и отечествена география въ три части за долнитѣ кл. на гимназинтѣ и III кл. училища отъ *С. Христовъ*, 4 прѣраб. издание. Пловдивъ 1892 г.

м) НѢНИЕ.

I, II и III кл. Ръководство по потно нѣние отъ *К. В. Дюгмеджиевъ* и *П. Добревъ*, Варна 1896 год. и практически упражненія отъ сѣщия учебникъ.

н) ПЕДАГОГИКА.

V кл. Обща педагогия отъ *И. В. Скворцовъ*, I изд. ч. I прѣв. отъ 4 изд. *Тодоръ К. Таневъ* и *Ив. Дѣйковъ*, Пловдивъ 1896 г. и Педагогия отъ *Ст. Басаричекъ*, ч. I. Възпитание прѣв. Гудевъ

и Тапевъ. VI История на педагогята, дидактика и специална методика отъ *Ст. Бисаричекъ*, Пловдивъ 1891 и 1894 г.

о) СТОПАНСТВО.

V и VI кл. безъ учебникъ.

и) ФРЕБЕЛОВА МЕТОДА.

VI класъ безъ учебникъ.

р) КРАСНОПИСАНИЕ.

Славейкови тетрадки

VIII. У С П Ъ Х Ъ.

№ по редъ	Предмети	К л а с о в е																			
		Ia	Iб	Iв	Iг	Id	IIa	IIб	IIв	IIг	IIIa	IIIб	IIIв	IVa	IVб	IVв	Va	Vб	VIa	VIб	обща
1	Законъ Божъ	3.88	3.79	3.31	3.40	3.03	3.96	3.63	3.87	3.88	3.13	3.20	3.11	3.16	3.59	3.42	3.92	3.83	—	—	3.54
2	Българ. езикъ	2.90	2.93	2.92	3.11	2.89	3.70	3.11	3.25	3.50	3.03	3.10	3.19	3.16	3.—	3.03	2.90	2.74	3.28	3.30	3.05
3	Аритметика .	3.12	3.34	3.23	3.11	2.82	3.42	3.—	2.92	3.19	2.96	2.97	3.08	—	—	—	—	—	—	—	3.10
4	Алгебра . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.87	3.09	2.78	2.69	2.76	—	—	2.84
5	Геометрия . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.07	3.03	2.75	3.08	3.07	—	—	3.—
6	Руски езикъ .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.09	3.26	3.33	3.23	3.40	3.72	3.74	3.40
7	Физика . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.13	3.20	2.90	3.05	3.—	—	—	3.06
8	Химия . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.13	2.97	2.93	—	—	—	—	3.01
9	Ест. История	3.58	3.76	3.31	3.41	3.03	3.46	3.41	3.21	3.50	3.13	3.31	3.35	—	—	—	—	—	—	—	3.40
10	Всеобща "	—	—	—	—	—	3.35	3.—	3.25	3.08	3.30	3.38	3.65	—	—	—	—	—	—	—	3.29
11	География . .	3.69	3.45	3.27	3.37	3.09	3.96	3.41	3.21	3.65	3.30	3.24	3.30	3.22	3.18	3.09	—	—	—	—	3.38
12	Стопанство .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.77	4.07	4.24	4.—	4.20
13	Хигиена . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.12	3.96	4.40
14	Антропология	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.89	3.54	—	—	3.80
15	Бълг. История	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.—	3.03	3.51	—	—	—	—	3.19
16	Педагогика .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.90	2.76	—	—	2.83
17	История на пед.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.76	4.—	3.88
18	Дидактика . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.84	3.85	3.84
19	Спец. методика	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.92	4.—	3.96
20	Прак. зан. въ от.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.60	4.—	3.80
21	Нѣмски езикъ	3.35	—	—	—	—	3.78	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.72	3.70	3.64
22	Фреб. метода	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.80	3.85	3.82
23	Френски езикъ	4.—	3.15	3.15	2.80	2.91	4.20	3.—	3.04	3.19	3.13	3.23	3.50	3.41	3.82	3.06	3.51	3.60	3.16	3.30	3.33
24	Ржкодѣлие . .	4.12	4.24	3.58	3.91	3.61	4.20	4.22	4.46	4.04	4.40	4.55	4.55	4.42	4.59	4.85	4.64	4.50	4.32	4.30	4.29
25	Рисуване . .	3.52	3.66	3.52	3.64	3.28	3.79	3.56	3.84	3.73	3.63	3.62	3.93	3.83	3.55	3.75	3.64	3.67	3.72	3.70	3.66
26	Краснописанне	3.38	3.38	3.81	3.79	3.33	3.62	3.52	3.84	3.61	3.33	3.24	3.77	3.69	3.56	3.42	—	—	—	—	3.55
27	Пѣние . . .	3.54	3.55	3.46	3.61	3.36	4.17	3.92	4.—	4.08	3.76	3.90	3.60	—	—	—	—	—	—	—	3.76
28	Общъ ус. въ 6-тъ кл.	3.56	3.53	3.35	3.31	3.05	3.80	3.43	3.53	3.59	3.10	3.44	3.55	3.32	3.39	3.21	3.48	3.41	3.80	3.82	3.55
29	Поведение . .	5.96	6	5.92	5.97	5.88	5.95	5.90	5.93	6	6	5.83	5.30	5.12	5.35	5.84	6	5.87	6	6	5.84

IX. ИЗПИТИ ЗА СЪВЪРШЕНЪ КУРСЪ.

Изпититѣ за свършенъ курсъ се произведохъ—писменнитѣ на 1, 2 и 3 юни и устнитѣ на 16, 18 и 20, практическитѣ на 22 и поправителнитѣ на 25 юни. Министерски пратеникъ бѣ г. Д. П. Ангеловъ, началникъ на отдѣлението въ Министерството на Просвѣщеніето.

Отъ слѣдвалитѣ до края на годината 50 ученички въ VI кл., всички се допуснахъ и явихъ на изпитъ; допуснахъ се и 5 бивши ученички (повторителенъ изпитъ, така, че изпитъ за свършенъ курсъ полагахъ 55 ученички. Отъ тѣхъ пронадиохъ още въ писменитѣ изпити 9, въ устнитѣ 1, има да държатъ поправителенъ изпитъ въ началото на идещата учебна година 7, и издържахъ изпита си и получихъ свидѣтелства за свършенъ курсъ 39. Гимназията нустяж VI извади възпитаници съ завършенъ курсъ.

Имената на свършилитѣ ученички, и подробниятъ резултатъ отъ изпититѣ за свършенъ курсъ сж показани въ приложения А и Б.

За писменитѣ изпити сж зададени слѣднитѣ

Теми:

- 1) *По бълг. езикъ:* Коледни пѣсни и обреди.
- 2) *По Фребелова метода:* Влиянието на подвижнитѣ игри върху дѣтското развитие.
- 3) *По Френски езикъ.*

a) Dictée.

La Bonté envers les Animaux Un jour Bernardin de Saint-Pierre trouva un malheureux chat près d'expirer dans l'égout d'un ruisseau: ému de pitié, il le cache sous son habit, le porte furtivement au grenier, lui fait un lit de foin et vient lui donner à boire et à manger à toutes les heures du jour, partageant avec lui son déjeuner et son goûter e lui tenant fidèle compagnie. Au bout de quelques semaines, le pauvre animal avait recouvré la santé: il devint un excellent chasseur de souris, mais si sauvage qu'il ne se montrait plus qu'à la voix de son ami. Il se promenait autour de lui, enflait sa queue se caressant au mur et fuyant au moindre mouvement, au bruit le plus léger. A la fois méfiant et reconnaissant, il vit toujours un homme dans son libérateur.

b) Traduction.

- c) Lettre de condoléance à une fille sur la mort de son père.

А. Резултати отъ изпититѣ за свършенъ курсъ.

	Писменъ изпитъ										Устенъ изпитъ										Резултатъ отъ писме- ния и уст- ния изпити	Свидѣтелство за зрѣлость					
Прѣдмети	Колѣна се явили	Отъ тѣхъ рѣшени	Написали изпита	1 (Лошо)	2 (Слабо)	3 (Удовлетвор.)	4 (Добро)	5 (Много добро)	6 (Отлично)	Всичко	Допускали до ус- тень изпитъ	Написали изпита	1 (Лошо)	2 (Слабо)	3 (Удовлетвор.)	4 (Добро)	5 (Много добро)	6 (Отлично)	Всичко	Црѣкъ наватъ	Пропадатъ	Погривителенъ из- питъ	Удовлетворителенъ	Добъръ	Много добъръ	Слѣдѣнъ	Всичко
Български езикъ	54	5	—	1	11	22	10	10	—	54	3	—	—	1	2	—	—	—	3	44	9	1	24	10	10	—	44
Френски "	55	5	—	1	19	18	15	2	—	55	12	—	1	4	5	2	—	—	12	42	10	4	26	14	2	—	42
Фребелова метода	52	2	3	—	3	11	21	17	—	52	—	—	—	—	—	—	—	—	52	3	—	—	11	21	17	—	52
Педагог. и Истор. на педагог.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	1	—	9	24	12	—	46	45	1	—	—	—	—	—	—
Дидактика и Методика	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	2	9	20	14	1	46	44	1	1	8	20	14	1	43
Хигиена	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	—	7	21	18	—	46	46	—	—	—	—	—	—	—
Стоманство	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	—	2	21	23	—	46	46	—	—	1	22	23	—	46
Антропология	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	8	7	2	—	17	17	—	—	8	7	2	—	17
Практика въ Огдѣл.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	1	14	25	6	—	46	46	1	—	4	5	6	—	46

Б. ПОИМЕНЕНЪ СПИСЪКЪ

на ученичкитѣ, които сѣ свършили прѣзъ учебната 1897/98 година.

	Прѣзиме и име	Мѣсторождение	Деньтъ и годината на рожденнето ѝ	Име, прѣзиме и мѣстожителство на роди- лителитѣ или настойничитѣ	Държама ли е или не зрѣло- стенъ изпитъ и съ какъвъ общъ успѣхъ
1	Антонова Мария	с. Върбица О.-Пазар. окол.	11 ноември	Антонъ Х. Пейчевъ — Варна	Общъ успѣхъ 4.29
2	Апостолова Надежда	Варна	29 " 1879	Георги Апостоловъ — Варна	" " 4.11
3	Апеевбергрова Амалия	Галацъ (Ромъния)	априлъ 1880	Адолъ Апеевбергъ — Разградъ	" " 4.39
4	Баева Стефана	Браила "	25 февруари 1879	Г. Т. Баевъ — Варна	" " 3.88
5	Василева Зографова Райна	Тръвна "	5 ноември 1882	Василъ Генковъ †	" " 4.
6	Василева Райна	Варна	29 януари 1880	Василъ Караджовъ — Варна	" " 3.94
7	Витичева Тодора	"	10 февруари 1881	Димитръ Витичевъ — Варна	" " 4.47
8	Вълчарова Райна	Разградъ	25 августъ 1880	Петко Вълчаровъ — Разградъ	" " 4.72
9	Ганчева Йовка	Тулча (Ромъния)	1 септември 1879	Драганъ Ганчевъ — Тулча	" " 4.82
10	Георгиева Васила	Радомиръ	19 декември 1881	Иванъ Георгиевъ — Варна	" " 3.78
11	" Анастасия	Разградъ	28 октомври 1881	Георги Стойковъ †	" " 4.29
12	Гинева Бояна	Разградъ	16 май 1881	Никифоръ Гиневъ — Варна	" " 4.29
13	Димитрова Сараѣка	Шуменъ	27 мартъ 1880	Димитръ Костовъ — Провадия	" " 4.24
14	Жекова Рада	с. Върбица	26 октомври 1881	Жеко Геновъ — Варна	" " 4.82
15	Желева Неда	Тулча (Ромъния)	15 августъ 1882	Жеко Стояновъ †	" " 4.41
16	Иванова Дочка	Разградъ	12 октомври 1879	Х. Иванчо Николовъ — Разградъ	" " 4.06
17	Икономова Стефана	Османъ-Пазаръ	17 " 1880	Василъ Икономовъ — Османъ-Пазаръ	" " 4.24
18	Кирова Дана	Котелъ	31 августъ 1882	Киро Славчевъ — Варна	" " 5.18
19	Ладинева Параскева	Варна	27 априлъ 1880	Деспина Купарова — Варна	" " 3.94
20	Маринова Николлина	Разградъ	9 мартъ 1881	Маринъ Атанасовъ — Разградъ	" " 4.59
21	Милкова Олга	Одеса	6 май 1881	Петъръ Милковъ — Ломъ	" " 4.56
22	Минчева Елена	Разградъ	27 октомври 1881	Минчо Ганевъ	" " 4.56
23	Митева Мария	Видинъ	15 февруари 1880	Димитръ Стояновъ — Видинъ	" " 3.53
24	Мѣдникарова Райна	Добричъ	28 юни 1881	Киро Мѣдникаровъ — Варна	" " 4.61
25	Николова Мария	Провадия	29 септември 1880	Никола Димитровъ — Провадия	" " 4.29
26	Огнянова Тодора	Котелъ	19 мартъ 1882	Данайлъ Огняновъ †	" " 4.82
27	Полова Райна	Варна	7 февруари 1881	Петъръ А. Поновъ †	" " 4.47
28	Попова Елисавета	"	9 септември 1879	Старри Ив. Поповъ †	" " 4.24
29	Райчева Станка	Колъ (Руси)	1 февруари 1881	Райчо Георгиевъ — Ва	" " 4.41
30	Розенбергъ Ревекка	Варна	25 юли 1880	Леонъ Розенбергъ — Варна	" " 3.81
31	Стефанова Веселина	Валчикъ	2 октомври 1881	Стефанъ Пѣевъ — Варна	" " 4.24
32	Тинева Койка	Варна	30 " 1880	Петъръ Тиневъ — Варна	" " 5.29
33	Тодорова Станка	"	2 ноември 1881	Тодоръ Симеоновъ — Варна	" " 4.71
34	Тръндафилова Васила	Провадия	1 януари 1880	Тръндафилъ Андреевъ — Варна	" " 3.65
35	Христова Мария	Османъ-Пазаръ	2 декември 1880	Христо Х. Щеревъ — Провадия	" " 4.41
36	" Савка	Разградъ	27 февруари 1881	Христо Х. Дечевъ	" " 4.28
37	Цанева Цана	Разградъ	20 октомври 1881	Цани Енчевъ — Разградъ	" " 4.18
38	Шолова Младена	Тулча Ромъния	5 априлъ 1880	Николай Шоловъ — Ва	" " 4.44
39	Василева Деспина	Варна	9 януари 1882	Василъ Караджовъ — Варна	" " "Ще държи поправител. изпитъ
40	Иончева Ана	Ломъ	6 септември 1881	Иончо Пановъ †	" " " "
41	Карастоянова Зорница	"	3 юли 1881	Гаврилъ Карастояновъ	" " " "
42	Луканова Анастасия	Котелъ	12 декември 1879	Мапонлъ Лукановъ Ломъ	" " " "
43	Петрова Юрдана	"	2 януари 1882	Х. Петъръ Холевичъ — Варна	" " " "
44	Станева Мария	"	15 октомври 1880	Станю Вичевъ—с. Хюселинъ-кой Балч.ок.)	" " " "
45	Бончева Марга	Чирпанъ	4 февруари 1879	Бончо Стефановъ — Чирпанъ	" " " "
46	Василева Зографова Пена	Тръвна	26 октомври 1880	Василъ Генковъ †	" " "Нездържаа
47	Василева Анастасия	Варна	24 мартъ 1880	Василъ Георгиевъ — Варна	" " " "
48	Видинлиева Иванка	Габрово	6 октомври 1880	Димитръ Видинлиевъ — Варна	" " " "
49	Пенкова Ана	Котелъ	18 ноември 1879	Пенко Атанасовъ — с. Мустафа-Бейлеръ	" " " "
50	Попова Злата	Лозенъ-градъ Одринско)	15 " 1879	Свещеникътъ Никола Георгиевъ †	" " " "

И С а н д и д а т к з о т ѣ м а л и Г о д и н и

1	Жекова Кръстина	Варна	8 априлъ 1879	Жеко Димитровъ — Варна	Общъ успѣхъ 4.17
2	Георгиева Младана	"	8 януари 1879	Георги Вълковъ — Варна	Неиздържаа
3	Нейкова Труфка	с. Върбица	26 февруари 1880	Нейко Кораловъ — Варна	" "
4	Стоянова Рада	Разградъ	19 май 1879	Василъ Стояновъ † — Варна	" "
5	Цанева Дечка	"	26 май 1879	Цани Ивановъ — Разградъ	" "

X. ДИСЦИПИНА.

Дисциплинарното състояние въ гимназията прѣзъ цѣлата учебна година бѣ доста задоволително. Нема нито единъ случай за изключаване по лошо поведение или други причини.

Както щѣ се види отъ таблицата (стр 94) поведението на ученичкитѣ, взето общо, е току-речи примѣрно

Класното наставничество, както и дневното дежурство, тая година, въ сравнение съ минжлата, се изпълнявахъ по-добрѣ

XI. ХИГИЕНИЧНО СЪСТОЯНИЕ

Споредъ събранитѣ отъ класнитѣ наставници свѣдѣния (гл. статистич. табл XVII, числото на боледувалитѣ ученички е 465 (79 %) и никакъ не боледувалитѣ — 122 (21 %).

А споредъ прѣдставената отъ училищния дѣкаръ таблица, числото на прѣгледанитѣ амбулаторно въ гимназията болни е 378 (64 %), отъ които на първото полугодие се падатъ 143 и на второто 235. Ето тая таблица:

№ по редъ	Наименование на болеститѣ				
	Първо полугодие	Чис. на прѣглед. болни	Процентъ по отношение	Второ полугодие	Чис. на прѣглед. болни
1	Adenitis. . .	1		Abscessus . . .	1
2	Amygdalitis . .	2		Acnea . . .	1
3	Anaemia . . .	7	4,80%	Ad-nitis. . .	5
4	Angina . . .	26	18,18%	Amygdalitis . .	5
5	Bronchitis . .	5	3,49%	Angina . . .	5
6	Cephalalgia. . .	1		Aphthae. . .	1
7	Conjunctivitis .	8	5,59 %	Anaemia . . .	18
8	Dacriocystitis .	1		Arthritis acuta	2
9	Diarrhea. . .	2		Blep. conjunctiv	2
10	Dyspepsia . . .	1		Bronchitis . . .	17
11	Eczema . . .	1		Cephalalgia. . .	18
12	Epistaxis . . .	1		Cong-elatio pedis	1
13	Febris intermit.	62	43,35%	Conjunctivitis .	17
14	Furunculosis . .	2		Constipatio. . .	1
15	Gastralgia . . .	5	3,49%	Contusio . . .	2
16	Keratitis . . .	2		Dys-enteria . . .	2
17	Laryngitis . . .	1		Dysmenorrhoea .	2
18	Neurasthenia . .	1		Dyspepsia . . .	4
19	Otitis externa .	2		Eczema . . .	4
20	Periostitis . . .	1		Enteritis acuta	3

№ по редъ	Наименование на болеститѣ				
	Първо полугодие	Чис. на прѣслѣд. болни	Процентно отношение	Второ полугодие	Чис. на прѣслѣд. болни
21	Pleuritis. . .	1		Epistaxis . .	5
22	Rhumat. muscul.	2		Febris intermi	30
23	Scarlatina . .	1		Febris herpetica	2
24	Scabies . . .	4		Furunculus. .	2
25	Trachoma , .	1		Gingivitis . .	8
26	Sanus*) . . .	2		Gastralgia . .	7
	Всичко . .	143	"	Helminthiasis .	1
				Herpes nasi . .	1
				Hysteria. . . .	3
				Impetigo . . .	2
				Influenza . . .	15
				Kerato-conjuncti	1
				Laryngitis . . .	8
				Morbili	1
				Neurositas . .	1
				Neuralgia . . .	8
				Otitis externa.	5
				Pterygion . . .	1
				Panaritium . .	1
				Rhumat muscul	4
				Scrophulosis .	1
				Scabies	12
				Urticaria . . .	2
				Sanus	3
				Всичко	235
					"

*) Подъ тази рубрика фигуриратъ онѣзъ ученици, които при прѣгледанieto сж показали здрави, или оздравѣли отъ болестъ.

Както се вижда отъ тази таблица, прѣзъ първото полугодие ученичкитѣ най-много сж боледували отъ блатна треска (43·35%), сетиѣ отъ ангина (18·18%); слѣдъ това доаждатъ: възпаление на съединителната ципа на очитѣ (conjunctivitis) — 8 случая, възпаление на дихателнитѣ цѣви (Bronchitis) — 5 случая, болки въ стомаха (gastralgia) — 5 случая, а останалитѣ болести сж били само единични случаи. — И прѣзъ второто полугодие главната болестъ у ученичкитѣ е била блатната треска, обаче процентното отношение е по-малко, отъ колкото въ първото полугодие 12·7%). Слѣдъ блатната треска иде „главоболне“ (7%), очни болести (8·5%) възпаление на дихателнитѣ цѣви, малокръвие, инфлуенца, краста,

При всичко, че въ края на зимата и прѣзъ цѣлата пролѣтъ въ Варна върлуваше силна епидемия отъ Morbilli (бруснина), въ гимназията се прѣдстави само една ученичка болна отъ тази болестъ.

Въ пансиона, въ първото полугодие, бѣше се развила фоликулярна ангина. Въ края на октомври се появиха нѣколко случая отъ дифтеритъ, който обаче, благодарение на бързитѣ и енергични мѣрки, скоро се прѣкрати.

Слѣдъ прѣмѣстванieto пансона въ другото помѣщение, въ което се намира и сега, хигиеничното състояние е било прѣвъзходно. Прѣзъ второто полугодие не имало ни единъ случай отъ сериозно разболѣване. Имало е само отдѣлни случаи на блатна треска и ангина, които сѣ минавали въ 2—3 дена.

Прѣзъ тази година ученичкитѣ отъ пансона се прѣтеглиха на 15 февруари и въ края на юни, слѣдъ изпититѣ Констатира се, че подиръ усиленитѣ занятия за изпититѣ, у болшинството отъ пансионеркитѣ, а именно у 25 отъ 38, теглото се е намалило, 7 сѣ спазили еднакво тегло, а у 6 пансионерки то даже се е увеличило — у една увеличението достигнало до 3 килограма. Любопитно е, че между ученичкитѣ, у които теглото се е увеличило, има и матуригантки, които сѣ прѣкарвали усиленитѣ занятия за изпита.

Дѣтжността „училищень лѣкаръ“ изпълняваше Г. Д-ръ Ж. Радевъ до 15 януари, когато бѣ замѣстенъ отъ Г-жа Д-ръ Головина.

ХІІ. УЧИТЕЛСКИ СЪВѢТЪ.

Учителския съвѣтъ прѣзъ отчетната година е ималъ 21 редовни и 8 извънредни засѣдания—всичко 29, въ които се е занимавалъ съ обикновени текущи въпроси отъ негово вѣдомство.

Прѣзъ второто полугодие въ полумѣсечнитѣ засѣдания, когато позволяваше времето, слѣдъ изчерпване на дневния редъ, съвѣтътъ правѣше педагогически конференции, въ които се четѣха статии и реферати по въпроси, интересувачи учебното дѣло, както и нѣкои нови открития въ науката. Така четохъ:

1) *Н. А. Ничовъ*. За извънкласното четене на учащитѣ се отъ М. Харламова.

2) *Ив. Церковъ*. Епоса, като най старъ видъ поезия отъ професора Вакернагеля.

3) *С. П. Кичевъ*. Прѣходъ въ начина на размножаването между тайнобрачните и явнобрачни растения.

4) *В. Тодоровъ*. Посѣщение училището отъ родителитѣ (изъ в. Воспитація).

5) *Д. Поповъ*. Опититѣ на Х. Муассана за добиване искусственн диаманти съ помощта на електрическа пещъ. Аргентаурумъ и философски камъкъ — опити на американскитѣ докторъ *Еменсъ*.

ХІІІ Министерски разпоредби касателно ученицитѣ

1) *За изключаванье ученици* (окръжно № 17360 отъ 2/XII 97 г.). Когато учителскиятъ съвѣтъ рѣши да се изключи нѣкой ученикъ отъ училището, трѣба веднага да се обади на родителя или настойникътъ му, за да могатъ—въ срокъ отъ 3—7 ченя—да обжалватъ това рѣшение на съвѣта прѣдъ Министерството чрѣзъ дирекцията на училището.

2) *За приеманье ученици отъ частни училища* (окр. № 17362 отъ 2/12 97 год.). Ако нѣкой ученикъ отъ частно училище иска да постѣпи въ народно училище съ цѣлъ да се ползува отъ правата, които иматъ ученицитѣ отъ послѣдното, трѣбва непрямо да полага изпитъ по всичкитѣ прѣдмети. Ако ученикъ иска да постѣпи въ I кл., той трѣба да прѣдстави свидѣтелство, че е издържалъ съ успѣхъ изпитъ въ IV отдѣление на основното училище и че притежава основно образование, ако ли иска да постѣпи въ другъ, кой и да е, класъ, той трѣбва да положи прѣдварителенъ изпитъ отъ прѣдходния класъ.

3). *Относително плащанье училищна такса* (окр. № 17364 отъ 2 XII 97 и 17576 отъ 10/XII 97 г.). Отъ училищна такса се освобождаватъ само ония ученици, които прѣдставяютъ формални свидѣтелства за бѣдността си, издадени отъ надлѣжнитѣ власти. Заможнитѣ родители плащатъ такса за всичкитѣ си дѣца—колко и да бѣдѣтъ тѣ, щомъ слѣдватъ въ училище. Изключение може да се направи, когато учител. съвѣтъ намира, че материалното състояние на нѣкои родители не позволява да плащатъ такса за всичкитѣ си дѣца, та рѣши да се освободи нѣкое отъ тѣхъ.

4). *По зрелостнитѣ изпити и изпититѣ за свършенъ курсъ* (окръжна телеграма № 572 отъ 19/I 98 г.). Ученицитѣ отъ послѣдния класъ, които споредъ чл. 14 отъ правилника за зрѣл. изпити подлежатъ на освобождение отъ устенъ зрѣл. изпитъ по опрѣдѣленитѣ прѣдмети, ако искатъ да се възползуватъ отъ тая привилегия, трѣбва да полагатъ полугодишенъ и годишенъ изпитъ, съгл. чл. 3. отъ правилника за изпититѣ.

5). *Относително събиране абонати на книги и списания*. (Окрѣжно № 334 отъ 14/I 98 г.). Не се позволява на ученицитѣ да събиратъ помежду си пари и да се записватъ абонати и спомощници на каквито и да е списания и книги безъ прѣдварително разрѣшение отъ страна на директора.

6). *Относително опрѣдѣляние бѣлѣжкитѣ на ученицитѣ за възвидѣтелствата* (Окр. № 574 отъ 20/I 98 г.). Ако еднѣ ученикъ получи на устнитѣ изпитвания въ класъ таква бѣлѣжка, които сѣ явно противоположни на бѣлѣжкитѣ, които е подучилъ на писменитѣ изпити въ края на полугоднето или годината, то, за да се прѣмахне всѣко съмнѣние и да се видѣтъ истинскитѣ знания на таквъ ученикъ, той може да бѣде изпитанъ и устно, ако учит. съвѣтъ намѣри това за необходимо.

7). *Относително повторителнитѣ зрѣлостни изпити и изпити за свършенъ курсъ.* (Окр. телеграма № 7084 отъ 16/VI 98 г.) Абитуриентитѣ, които има да правѣтъ прѣзъ септември поправителенъ изпитъ по прѣдмети, по които се държи писменъ и устенъ изпитъ, трѣба да полагатъ тоя изпитъ писмено и устно.

8). *Относително припознаването дипломитѣ за висше образование.* (Окр. № 923 отъ 23/I 98 г.). Ще се припознаватъ дипломитѣ за висше образование, получено въ странство, само тогава, когато притежателитѣ имъ сж свършили срѣдно учебно заведение съ матура; въ противенъ случай, тѣ нѣматъ никаква стойность.

XIV. Училищенъ бюджетъ.

Разноснитѣ за поддържане училището се распрѣдѣлятъ както слѣдва:

а) ГИМНАЗИЯ.

1. Заплати на учители, лѣкаръ и прислуга	79625.57	лева
2. Канцелярски, освѣтление и отопление	2590.24	"
3. Покъщнина	208.50	"
4. Наемъ	6200 —	"
5. Стипендии 5 цѣли.	2320 —*)	"
6. Пътни на учители	106.65	"
7. Учебни помагала	300 —	"
Всичко	91350.96	лева

б) ПАНСИОНЪ.

1. Заплата на надзирателка и помощница.	2850 —	лева
2. " " економъ и прислуга	3540 —	"
3. Канцелярски, отопление и освѣтление.	2899.71	"
4. Покъщнина	400 —	"
5. Наемъ	5500 —	"
Всичко	15189.71	лева

*) Вм. 2400, понеже на 1 стипендиятка е отнета стипендията ѝ за два мѣсеца.

XV. РАВНОСИТКА.

за училищната такса, събрана прѣз учебната 1897/98 година.

№ по редъ	П Р И Х О Д Ъ	Сумма		№	РАСХОДЪ	Сумма	
		лева	ст.			лева	ст.
1	Останали на лице въ край на мнѣлата 1896/97 учебна година	97	11	1	На Дружеството за подпомагане бѣдни ученички $\frac{1}{8}$ часть отъ таксата за 1897/98 година . .	654	33
2	Събрано прѣзъ 1897/98 уч. година сръбцу: 47 квитанции по 8 лева, 131 квитанции по 12 лева и 1 квитанция 15 лева	1963	—	2	За набавяние книги и списания за училищната библиотека . .	804	55
				3	За печатанье 500 екз. год отчетъ за уч. 1896/97 г, пощ. такси за прѣпрац, имъ до разнитѣ учредж.	409	60
				4	За 4 стойки за рисуващата зала	12	—
				5	За сиргъ, иншадъръ и др. за физическия кабинетъ	15	85
				6	За 2 клишета за печатанье годиш. отчетъ за учебната 1897/98 год.	37	90
				7	За литограф. 500 екз. синуац. планъ на 1-го българско училище въ Варна, за годиш. отчетъ . .	35	—
					За уравниение на лице	1969	23
					А всичко	90	88
	а всичко	2060	11			2060	11

XVI. Дружество за подпомаганье бѣдни ученички.

До началото на тази учебна година, членове на дружеството сѣ били само учителитѣ и учителкитѣ при гимназията, поради което и ежегодния членски вносъ е билъ съвсѣмъ незначителенъ. За да увеличи прихода на дружеството, а сжщеврѣменно да заинтересува варненското общество съ сѣдбата на учащитѣ се въ гимназията бѣдни дѣвци, учителскитѣ съвѣтъ въ засѣданнето си на 15. ноември, рѣши, да покани граждани и гражданки да се запишѣтъ членове на дружеството. Велики благосклонно посрѣщаняхъ поканата и дружеството сега брои 13 почетни, (внесли отъ 5 лева нагорѣ) и 162 редовни членове (внесли по 2 лева). Цѣлата сума, събрана отъ членски вносъ до 29 юни т. г. възлиза на 523-80 лева. Ето имената на т. г. почетнитѣ и редовни членове на дружеството:

Почетни членове:

Негово Високопрѣосвященство Вар. Митрополитъ, Величко Христовъ, Найдень Николаевъ, Ахталюновъ, Коста Шиваровъ, Докторъ Басановичъ, Г-жа Черкавская, Самуелъ Барнатанъ, Митю Шв. Рачевъ, Борисъ Мариновъ, Марйола Иванова, Стеф. Ващаровъ, Хаджи Петръ Хаджи Тиневъ.

Редовни членове:

Стати Паница, Тодоръ Герчевъ, Петръ Н. Икономовъ, Свещенникъ Иванъ Радевъ, Гани Чолаковъ, Димитръ Коларовъ, Ради Михайловъ, Илия Добревъ, Хараламби Лестеровъ, Сава Георгиевичъ, Гаврилъ Спасовъ, Стефанъ Евашчиевъ, Иванъ Евашчиевъ, Георги Желевъ, Върбанъ Папанчевъ, Жеко Жековъ, Коста Поповъ, Георги Илиевъ, Сава Маркова, Пейчева, Мария Ангелова, Георги Поборниковъ, Михаилъ Пеневъ, Тончо Мариновъ, Елена Д-ръ М. Желѣзкова, Нв. Михайловъ, Б. Давидовъ, Свещеникъ Стефанъ Ив. Поповъ, А. В. Велчевъ, Евлампия Апостолова, Войниковъ, Василато, Ради Руссевъ, Елена Ангелова, Пенка Маркова, Бонка Аврамова, Г. Янговский, Илия А. Шотовъ, Василъ Георгиевъ Дербейский, Хаджи Георги Стояновъ Балчишли, Божилъ Вичевъ, Тодоръ Живковъ, Никола Курчевъ, Петъръ Коняровъ, Петъръ Карагановъ, Я. Калчевъ, Патаманска, Д-ръ М. Желѣзкова, Д-ръ Ловеничъ, П. Икономовъ, Зоя Киселова, Ранковъ, А. Пѣйчева, Бакърджиевъ, Найденовъ, С. Пѣйчева, Гана Гинева, Е. Буницкая, М. Тимофеева, А. П. Николова, Костова Калица, Райна Видинлиева, Георги Геновъ, Жеко Геновъ, Костадинъ Геновъ, Ст. Х. Пѣйчевъ, Спасъ Шиваровъ, Антонъ Панайотовъ, Хаджи Д. Хаджи Василевъ, Василъ Пѣйчевъ, Никола Дашиновъ, Стоянъ Ивановъ, Пеню Житаровъ, Хр. Войниковъ, Дончо Анковъ, Тони Петровъ, Гр. А. Пѣйчевъ, Иванъ Ко-

вачевъ, Венелинъ Божиловъ, Янко Филовъ, Димо Сеговъ, Илия Кирчевъ, Деню Поповъ, Кр. Мирски, Островъ, Перелинговъ, Н Драгулевъ, Д-ръ Т. Стояновъ, Георги Михайловъ, Георги Бакловъ, Поручикъ Върбановъ, Коларова, Домбровска, Стефанова, Ек. Маркова, Гъргаричева, Червенова, М. Хр. Бъклова, Хр. Бъкловъ, Д-ръ Головина, Никола Поповъ, Атанасъ Ивановъ, Коста Райковъ, Владимиръ Карловски, Янко Славчовъ, Пиваровичъ, Николаева, Савова, Пюскюлева, Обръшкова, г-ца Пиваровичъ, Д-ръ М. Желъзовъ, М. Басарски, Н. Вълкановъ, Грековъ, Д-ръ Н. Ивановъ, Мачевъ, А. Евашевъ, Ламбрини П. Бакърджиева, Аспасия Георгиева, Полк. Ив. Поповъ, Г. Николовъ, Капитанъ Джеровъ, Василъ Вълчевъ, Спасъ Спасовъ, Петъръ Вергиевъ, Стойно Ивановъ, Жеко Ивановъ, Б. Ангеловъ, А. Милева, Е. Чинтулова, М. Карловска, М. Цанова, А. Розенбергъ, К. Попова, Димитръ Паскалевъ, Мария Атанасова, Ив. Калдиевъ, Милевъ, Скопковъ, Никола Дуковъ, Поповъ, Августъ Дюрони, Домна Анастасова, Павлинка Втичева, Катина Манова, Домна Николова, Елена Рачева, Николлина Циганчева, Василка Василева, Станка Попова, Невѣна Милкова, Никола Енчевъ, Владимиръ Евашчиевъ, Наумъ Бочевъ, Христо Гайтанджиевъ, Димитръ Войнпковъ, Костова Елена, Нитче Албертина, Бехарова Матида, Патамански.

Освѣтъ поменжитѣ лица, редовни членове на дружеството сж и всички г. г. учителки и учители при гимназията.

Друго рѣшеніе, което учителскиятъ съвѣтъ взема въ засѣданіето си на 29 ноември бѣ, да се даде отъ страна на гимназията една литературно-музикална вечеринка, приходътъ отъ която да се употрѣби за увеличєние фонда на дружеството и да се помогне съ облекло, обуща или пари на бѣдни ученички. Вечеринката се даде на 9 май и чистиятъ приходъ отъ нея възлѣзе на 453-80 лева. Цѣлиятъ приходо-разходъ на дружеството за отчетната година се вижда отъ слѣдната равномѣтка:

на Дружеството за подпомагане бѣдни ученици прѣзь учебната 1897/98 година.

№ по рѣзъ	Приходъ		Расходъ		СУМА	
	лева	ст.	лева	ст.	лева	ст.
1	Капиталъ отъ миндлитъ го- дини въ 8 банковъ свидѣтел- ства № 223, 362, 426, 530, 713, 712, 980 и 672		Парична помощъ на бѣдни ученички	292	45	
2	Отъ лихви по банковъ свидѣ- тельства	4895	За купуване обучи и ролли на бѣдни ученички	308	05	
3	$\frac{1}{3}$ часть отъ училищната так- са за учебната 1897/98 год .	162	За купуване учебници . . .	93	55	
4	Отъ членски вносове	654	Разноски по вечеринката . .	132	40	
5	Отъ вечеринката дадена на 9У	523	Разноски на дружеството . .	6	—	
6	Въ наличность отъ бывшия касперъ	586	Въ банковъ свидѣтельства По снестовна книжка № 19762 за уравнение на лице	4895	—	
	а Всичко :	10 37		900	—	
		6831		204	50	
		95		6831	95	

Библиотека на дружеството за подпомагане бѣдни ученички.

(управл. *Хр. Цаневъ.*)

Споредъ годишниятъ отчетъ на гимназията за 1896—97 уч. год., библиотеката на дружеството за помагане бѣдни ученички, е имала 109 номера учебници на сума 1943 лева и 60 ст.

По рѣшението на учителския съвѣтъ отъ 24 юни 1898 год. раздадохъ се на бѣдни ученички всички излѣзли изъ употребеніе учебници, записани въ отчета подъ № № 1, 2, 4, 5, 6, 10, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 91, 92, 93, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, а негодни-тъ за понататъшно употребеніе подъ № № 3, 9, 18, 19, 26, 27, 30, 32, 48, 49, 74, 75, 86, 94, 98, се унищожихъ.

Раздаденитѣ и унищожени книги възлизатъ на сума 971 л.

Прѣзъ текущата учебна година набавено:

5 екз. Педагогика <i>Скворцовъ</i>	по 2 л.= 10 л.
14 " Антропология <i>Митовъ</i>	" 1'50 л.= 21
12 " Френски учебникъ <i>Славейковъ</i>	" 1'80 л.= 21'60
3 " Христомат. т. I. <i>Костовъ и Мишевъ</i>	" 5л. = 15
1 Дидактика <i>Басаричекъ</i>	" 1'50 л.= 1'50
1 Методика "	" 3 л.= 3
1 Хигиена <i>Драгомировъ</i>	" 2 л.= 2
16 Задачникъ <i>Квартирниковъ и С.-ие</i>	" 0'90 л.= 14'40

Всичко 52 Екземпляра за 88'50 л.

XVII. Помѣщене и покъщнина.

Гимназията се помѣщаваше въ сѣщитѣ лански 3 частни къщи, наети подъ наемъ. За новооткритата I д паралелка, мѣстното училищно настоятелство, по споразумѣние съ Министерството на Просвѣщеніето, отсѣли една стая отъ образцовото училище „Св. Климентъ“, а така сѣщо приседугата и отоплението за тази паралелка. Откъмъ помѣщеніе гимназията е била твърдѣ злѣ поставена.

Покъщнината— чинове, черни дъски, маси и пр. се увеличи съ прибавления на сума 208 л. 50 ст. за новооткритата паралелка. Унищожената прѣзъ годината покъщнина възлиза на 560 л. 47 ст.

XVIII. Пансионъ.

Държавниятъ пансионъ при гимназията се отвори и подкачи работата си отъ 1. септември. При отварянъето постъпихъ 40 ученички (3 стипендиатки и 37 самоподържници), еъ въ начало на второто полугодие напуснахъ доброволно 3 самоподържници,

та числото на пансионерните останъ 37, каквото бѣ и до края на годината.

Отъ горныйото число 7 ученички (3 стипендиатки и 4 самоподържници) свършихъ VI кл. на гимназията.

Прѣзъ цѣлата година занятията си слѣдвахъ правилно.

Службата на надзирателка изпълняваше *Анастасия Георгиева*, а на помощница *Елена Ангелова*.

Пансионътъ се помѣщаваше въ къщата на г-на майоръ *Боеджиева*.

XIX. Учебни помагала.

Прѣзъ тази година учебните помагала при гимназията се увеличихъ съ слѣдните:

ПО ГЕОГРАФИЯ.

1) Една политическа стѣнна карта на източното земно полукълбо отъ Хр. Дановъ на стойность 11.25 лева.

2) Една политическа стѣнна карта на западното полукълбо отъ Хр. Дановъ—11.25 лева.

3) Една карта на княжество България отъ Хр. Дановъ, съ прибавка „малка карта на Добруджа“—27.50 л.

4) Една карта Азия отъ Я. С. Ковачевъ—16.50 л.

ПО ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ.

Четири карти за филуксерата (чума на лозята), на стойность 4 лева.

Забѣлѣжка. Въ другитѣ сбирки на помагала и въ кабинетитѣ не сѣ станжли никакви нови прибавления.

1. УЧЕНИШКА БИБЛИОТЕКА

(Управл. Елена Серезлиева)

Прѣзь учебната 1897/93 год. библиотеката е била увеличена съсъ сѣднитѣ книги и списання:

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойность	
				л.	ст.
		БОГОСЛОВИЕ			
1	356	Матовъ Д. Животътъ на Св. Климентъ. Пловдивъ 1896 год.	1	—	20
		ЛИТЕРАТУРА и ЕЗИКОЗНАНИЕ.			
2	295	Андерсенъ Х. Избрани приказки. Прѣвелъ Андрейчинъ. София 1896 г.	1	2	50
3	360	Бракенгеймеръ П. И. Сборникъ произведений для заучиванія наизустъ. Одесса 1896 г	1		
4	339	Бльсковъ И. Изгубена Станка. Шуменъ 1897 год.	1	—	80
5	340	Блокъ М. Майкитѣ на великитѣ люди. Пр. Андрейчинъ. Пловдивъ 1896 г.	1	—	30
6	276	Вазовъ И Загорка. Пловдивъ 1883 г	2	1	20
7	277	" " Хъшове. София 1894 г.	1	2	50
8	284	" " Повѣсти и разкази I—III томъ. София 1893 г.	3	10	—
9	285	" " Поля и гори. Пловдивъ 1893 г.	1	3	—
10	286	" " Поеми. София 1893 г.	1	3	—
11	287	" " Драски и шарки I и II ч. София 1893—95 г.	2	6	—
12	278	" " Русска. Пловдивъ 1889 г.	1	—	50
13	279	" " Прѣпорець и гусла. Соф. 1895 г.	1	—	30
14	280	" " Тъжигитѣ на България. София 1895 год.	1	—	30
15	281	" " Избавление. София 1895 г.	1	—	30
16	282	" " Грамада. София 1894 г.	1	—	10
17	283	" " Гусла. Най нови лирич. и епич. стихотвор. Пловдивъ 1881 г.	1	2	50
18	341	Величковъ. Дѣтека гусла. Пловдивъ 1894 г.	1	—	30
19	309	Влайковъ. Разкази и повѣсти I к. София 1897 год.	2	8	50
20	353	" За Дѣдовата Славчова унука. София 1895 г.	2	1	
21	354	Ватсонъ М. Дачте. Търново 1894 г.	1	—	50
22	376	Вернъ Ж. Робство и освобождение. Прѣвелъ Домораслевъ. Пловдивъ 1896 г.	1	2	50

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
23	306	<i>Вернъ Ж.</i> Отъ земята до луната. Прѣвелъ Зарзовъ А. Ст.-Загора 1888 г.	1	3	—
24	344	" " Капитанъ Немо I и II ч Прѣвелъ Х. Генадиевъ. Пловдивъ 1894 г.	2	3	50
25	310	<i>Ганчевъ Д.</i> Борба за самостоятелностъ (романъ). София 1888 г.	1	4	50
26	288	<i>Гоголь</i> Ревизоръ. Прѣв. Ивановъ. Шуменъ 1891 г.	1	1	60
27	370	" Потреть. Прѣвелъ Кирчевъ. Пловдивъ 1890 г.	1	—	60
28	389	<i>Грибоѣдовъ А</i> Отъ главата си тегли. Прѣвелъ Бакаловъ. Варна 1898 г.	1	1	—
29	347	<i>Джебѣвъ Р.</i> Гръцка литература. Прѣвела Е. Каравелова. Пловдивъ 1889 г.	1	1	50
30	314	<i>Друмевъ В</i> Нещастна фамилия. Руссе 1873 год.	1	2	50
31	372	<i>Заимовъ.</i> Василъ Левски. София 1897 г.	2	4	—
32	372	<i>Ивановъ Н.</i> Въ неволя приятель. Пловдивъ 1895 год.	1	1	—
33	304	<i>Каравеловъ.</i> Стихотворения, повѣсти и разкази. I—VIII т. Руссе 1896—97 г.	8	28	—
34	375	<i>Кампе.</i> Откритието на Америка. Прѣвелъ Кисимовъ. Виена 1875 г.	1	2	40
35	321	<i>Корнеилъ П. Сидъ</i> (трагедия). Прѣв. Т. Х. Шуменъ 1895 г.	1	—	60
36	371	<i>В. К.</i> Биографитѣ на убититѣ въ Сръбско българск. война 17 български офицери. Брюкселъ 1890 г.	1	2	50
37	333	<i>Лессинга</i> Емилия Голоти. Прѣвелъ П. Самарджиевъ. Загребъ 1873 г	1	1	—
38	320	<i>Майнъ Ридъ</i> Оцеола. Прѣвелъ Андрейчинъ. Браца 1895 г.	1	1	40
39	335	" " Похожден. на Жанъ Де Парак. Пр. Т. Трифоновъ. Русе 1897 г.	1	—	60
40	378	" " Загубената гора. Прѣвелъ Трифоновъ. Руссе 1896 г	1	2	—
41	363	<i>Мирчо</i> Не било магия и огнище безъ огънь. София 1897 г.	1	—	5
42	384	<i>Михайловски С.</i> Филосовски и сатирич. сонети. София 1895 г.	1	1	50
43	362	<i>Московъ М.</i> Четата на Христо Ботевъ. Търново 1894 г.	1	1	—

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
44	343	Моллиеръ. Тартюфъ. Прѣвелъ А. Константиновъ. София 1895 г.	1	—	60
45	317	Островски А. Сираче безъ зестра. Прѣв. Р. Канели. София 1895 г.	1	2	80
46	364	" " Тлъстото кокалче. Прѣв. Б. Р. Пловдивъ 1893 г.	1	—	80
47	315	" " Двадесетъ биографии на руски писатели. Пр. Велковъ. Шуменъ 1895 г.	1	3	—
48	401	" " Буря. Прѣвелъ И. Церовъ. Варна 1892 г.	1	1	—
49	324	Пушкинъ А. Борисъ Годуновъ. Прѣвелъ Трифоновъ. Руссе 1891 г.	1	1	20
50	342	" " Палтаван Бахчисарайски фонтанъ. Прѣв. А. Константиновъ. София 1895 г.	1	—	30
51	367	" " Моцартъ и Салперъ и скъперникъ рипаръ. Прѣв. Трифоновъ. Руссе 1889 г.	1	1	20
52	365	Песковски. К. Д. Ушински. Прѣвелъ И. Тодоровъ. Пловдивъ 1897 г.	1	—	60
53	366	Поповичъ В. Дѣтска гусла. Пловдивъ 1883 г.	1	—	40
54	385	Сервантесъ М. Донъ-Кихотъ I ч. Прѣвелъ Т. Китанчовъ. София 1894 г.	1	6	—
55	355	Славейковъ П. Еничерски пѣсни. Пловдивъ 1896 год.	1	1	50
56	346	Скабичевски М. Ю. Лермонтовъ. Прѣвелъ М. Московъ. Търново 1894 г.	1	1	—
57	328	Станевъ Н. Изразително четенье. Пловдивъ 1893 г.	1	1	—
58	388	Степнякъ С. Новопокръстенъ. Прѣвелъ Г. Бакаловъ. Варна 1898 г.	1	—	90
59	300	Сутнеръ Д. Долу оръжието. Прѣвелъ П. Коевъ. Руссе 1892 г.	1	4	—
60	302	Толстой А. Война и миръ. Прѣвелъ М. Маджаровъ. Пловдивъ 1893 г.	1	13	—
61	311	Тургеневъ И. Пролѣтни води. Прѣвелъ Ивановъ. Търново 1889 г.	1	2	—
62	312	" " Въ прѣдвечерието. Прѣвелъ Ивановъ. Търново 1889 г.	1	2	20
63	313	" " Три срѣщи. Прѣвелъ Г. А. София 1893 г.	1		50

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
64	301	Хюго В. Деведесетъ и третя година. Прѣв. И. Гепевъ. Пловдивъ 1881 г.	1	3	50
65	379	" " Клѣтниците. I, II, III и IV. Прѣвелъ Х. Генадиевъ. Пловдивъ 1897 г.	4	7	50
66	253	Шекспиръ В. Отсло. Прѣвелъ Б. Райновъ. Варна 1896 г.	1	1	50
67	254	" " Макбетъ. Прѣвелъ Б. Райновъ. Варна 1896 г.	1	1	20
68	255	" " Хамлетъ. Прѣв. Б. Райновъ. Варна 1896 год.	2	5	—
69	257	" " Корюланъ. Прѣвелъ Б. Райновъ. Варна 1897 г.	1	2	—
70	258	" " Кралъ Лиръ. Прѣв. Б. Райновъ. Варна 1897 г.	1	2	—
71	262	" " Юлий-Цезаръ. Прѣв. Б. Райновъ. Варна 1897 г.	1	1	20
72	256	" " Ромео и Жулиета. Прѣв. Б. Райновъ. Варна 1897 г.	1	2	—
73	390	" " Антоний и Клеопатра. Прѣв. Б. Райновъ. Варна 1898 г.	1	2	—
74	308	Шилеръ. Мария Стюартъ. Прѣвелъ Х. Г. Пловдивъ 1892 г.	1	2	—
75	345	Шмидъ. Богомилъ. Прѣв. Шинковъ. Пловдивъ 1896 г.	1	—	50
76	348	? Гарибалди. Прѣвелъ П. Ивановъ. Пловдивъ 1897 г.	1	2	—
77	349	? Живота и дѣятелността на А. Я. Коменский. Пр. В. Кирчевъ. Пловдивъ 1897 г.	1	—	20
78	334	Пътешествието на д-ръ Гулеверъ Прѣвелъ Поповъ. Русе 1887 г.	1	1	—
79	252	Министерски сборникъ. София 1897 г. XIV т.	1	5	—
ИСТОРИЯ и ГЕОГРАФИЯ.					
80	377	Абаза К. Геронически разкази. Прѣв. К-лъ Марковъ. София 1895 г.	1	5	50
81	297	Бокль. История на цивилизацията въ Англия I и II ч. Прѣводъ. Пловдивъ 1895 г.	2	6	50
82	332	Вискотова В. Какъ се научили хората да пишжтъ. Прѣв. Г. А. Пловдивъ 1895 г.	1	—	40
83	326	Вороневъ. Географич. Христоматия I ч. Прѣв. Христовъ С. Пловдивъ 1893 г.	1	2	—

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойностъ	
				л.	с.
84	327	Воронцови. Географич. Христоматия III ч. Прѣв. Христовъ С. Пловдивъ 1897 г.	1	3	—
85	303	Ганчевъ Д. Разкази изъ българ. история Пловдивъ 1894 г.	1	3	20
86	293	Гизо. История на цивилизацията въ Европа I и II ч. Прѣв. П. Даскаловъ. Разградъ 1890 г.	2	4	50
87	380	Григоровичъ II Прѣгледъ на най-новата история. Прѣв. С. Костовъ. Пловдивъ 1888 г.	1	5	—
88	296	Записки на Хр. Н. Македонски. София 1896 год.	1	3	20
89	352	Ивановъ А. Изъ новата история на българитѣ въ Турция. Пловдивъ 1895 г.	1	1	—
90	351	Пречекъ. Българското княжество. Прѣвелъ Г. Беневъ. Пловдивъ 1878 г.	1	1	—
91	374	Карно II. Френ. революция. Прѣвелъ Р. Славейковъ. София 1895 г.	1	3	—
92	368	Писма на единъ румелийски българинъ. Пловдивъ 1879 г.	1	1	50
92	290	Стояновъ З. Записки по бълг. въстания I т. София 1894 г.	1	6	—
93	291	" " Записки по бълг. въстания II т. Руссе 1887 г.	1	6	—
94	292	" " Записки по бълг. въстания III т. София 1896 г.	1	6	—
95	316	Станевъ М. Причинитѣ на фран. революция. Търново 1891 г.	1	4	—
96	330	Шкорпелъ. Първитѣ люди въ България. Пловдивъ 1896 год.	1	3	—
97	331	Шоповъ А. Изъ живота и положението на българитѣ въ властитѣ. Пловдивъ 1894 г.	1	3	—
ЕСТЕСТВЕНА ИСТОРИЯ, ХИГИЕНА И СТОПАНСТВО.					
98	382	Бръмчевъ Гората и стопанството надъ нея. Пловдивъ 1895 г.	1	2	—
99	263	Бородинъ. Какъ се оплождаатъ растенията. Прѣв. Стефанъ Петевъ. София 1897 г.	1	1	—
100	350	Д-ръ II. Дурдикъ. Пазѣте лѣсоветѣ. Прѣвелъ Атанасовъ. Пловдивъ 1893 г.	1	—	15
101	259	Д-ръ Молловъ. Домашенъ лѣкаръ. Сопунъ 1895 год.	1	6	—

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ.	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
102	359	<i>Фарадей М.</i> Силитѣ на природата. Прѣв. Славовъ. София 1882 г.	1	1	—
103	358	<i>Фетваджиевъ.</i> Най вредител. наѣкоми за лозята и срѣдство за истребленнето имъ. Пловдивъ 1891 г.	1	—	20
104	329	<i>Никоричъ.</i> Природни богатства въ цѣлокупна България. Пловдивъ 1884 г.	1	3	—
ПЕДАГОГИЯ и ФИЛОСОФИЯ.					
105	257	<i>D. E. Chateain.</i> Наставления за младата майка. Прѣв. Досифъски. Пловдивъ 1894 г.	1	—	40
106	381	<i>Ернста Веме.</i> Педагогически писма къмъ майки. Прѣв. Е. Поповъ. Руссе 1894 г.	1	1	—
107	383	<i>Ескиросъ А.</i> Емилъ въ XIX в. Прѣвела Х. Радославова. Варна 1883 г.	1	2	—
108	323	Изповѣдта на Песталоци. Прѣвель П. Толевъ. Пловдивъ 1897 г.	1	1	50
109	360	<i>Карѣвъ Н.</i> Бесѣди върху изработването на Мировъзрѣннето. Прѣвель Московъ. Търново 1896 год.	1	1	—
110	361	<i>Карѣвъ Н.</i> Мисли върху основитѣ на правствеността. Прѣв. Московъ. Търново 1896 год.	1	1	20
111	289	<i>Куртманъ.</i> Задачата на народния учителъ. Прѣв. Михайловъ. Стара-Загора 1895 г.	1	—	60
112	319	<i>Ланге Н.</i> Душата на дѣтето въ първитѣ год. Прѣв. Гълъбовъ. Пловдивъ 1896 г.	1	—	50
113	386	<i>Лъсвъзъ II. М.</i> Значение на игритѣ въ дѣлото на дѣтек. физич. въспитание. Прѣвель С. Гълъбовъ. София 1893 г.	1	—	50
114	322	<i>Мартенъ А.</i> Въспитание на характера. Прѣв. Ж. Халаджовъ. Е.-Джумалъ 1895 г.	1	3	50
115	369	<i>Мте Луизъ Ричардъ.</i> Грижитѣ за отгледването на дѣтето до 7-та годишна възраст. Прѣв. Досифъски. Пловдивъ 1894 г.	1	—	50
116	336	<i>Смангъ С.</i> Самъ си помагай. Прѣвель П. Груевъ. Пловдивъ 1880 г.	1	4	—
117	337	„ „ Характеръ. Прѣв. Икономовъ. Т. Шуменъ 1891 г.	1	1	50
118	338	<i>Скворцовъ.</i> Записки по педагогиката 1 ч. Пр. Т. Таневъ и Дейковъ. Пловдивъ 1896 г.	1	2	—

№ по редъ	№ на инвентаръ	Наименование на книгитѣ.	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
119	325	Сборникъ отъ игри и полезни забавления.			
		Прѣвелъ Тончевъ Д. Ломъ 1896 г.	1	2	—
120	299	Трифоновъ и Станкъ. Психологическа христоматия. Пловдивъ 1897 г.	1	4	50
121	305	Циглеръ Т. Що е нравственностъ. Прѣв. А. К. София 1896 г.	1	2	—
ПУБЛИКАЦИИ ОТЪ РАЗНИ УЧРЕЖДЕНИЯ.					
122	264	Годишенъ отчетъ на Софийската държ. Дѣвич Гимназия. София 1897 г.	1	2	—
123	270	Годишенъ отчетъ на Варненската Държ. Дѣвич. Гимн. „Мария Луиза“, Варна 1897 г.	5	7	50
124	271	Годишенъ отчетъ на Варнен. държ. Мъжка гимназия „Фердинандъ I“. Варна 1897 г.	1	1	50
125	275	Годишенъ отчетъ на Пловдив. държавна Дѣвич. гимназия Пловдивъ 1897 г.	1	2	—
126	397	Годишенъ отчетъ на Търнов. държ. Дѣв. Гимназия за 1896—97 г. Търново 1898 г.	1	2	—
127	267	Отчетъ на Русенската градска Дѣвич. гимназия. Русе 1897 г.	1	1	50
128	269	Отчетъ на Шумненското педаг. Ш-класно училище. Шуменъ 1897 г.	1	1	50
129	272	Отчетъ на Софийската държавна мъжка гимназия. София 1897 г.	1	2	—
130	273	Отчетъ на държ. рисувално училище въ София за уч 1896—97 г. София 1897 г.	1	—	80
131	274	Отчетъ на Бюстѣн държ. педаг. Ш-класно и образцово училище. София 1897 г.	1	2	—
132	267	Отчетъ на Разградската окръжна мъжка гимназия. Разградъ 1897 г.	1	1	50
133	391	Отчетъ на Сливнен. държ. мъж. гимназия за учебната 1896—97 г. Сливенъ 1898 г.	1	2	—
134	392	Отчетъ на Пловдивската държавна мъжка гимназия „Александръ I“ за уч. 1896—97 г. Пловдивъ 1898 г.	1	2	—
135	395	Отчетъ на Държ. педаг. Ш-класно образцово училище въ Казанлъкъ. 1897 г.	1	2	—
136	265	Първи годишенъ отчетъ на Силистренското държавно Ш-класно педагогическо училище. София 1897 г.	1	1	50

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ.	Количество	Стойностъ	
				л.	с.
137	266	Първи годишенъ отчетъ на Общияската и „Нанчова“ дѣв. гимназия. Шуменъ 1897 г.	1	1	50
138	268	Първи годишенъ отчетъ на Ломското държ. педаг. и III-класно училище. Ломъ 1897 г.	1	1	50
139	394	Първи годишенъ отчетъ на Лабровската държавна мъжка „Априловска“ гимназия. Казанлъкъ 1897 год.	1	2	—
140	396	Първи годишенъ отчетъ на Русенската държавна мъжка гимназия „Князь-Борисъ“ 1896—97 год.	1	1	20
СПРАВОЧНИ КНИГИ.					
141	387	А. Дюростелъ. Международенъ алманахъ за България, 1898. София 1897 г.	1	20	—
142	261	Дюзерноа А. Словаръ българскаго езика. I—IX т. Москва 1886—89 г.	9	54	—
143	307	Николаевъ А. Рѣчникъ на чуждитѣ думи. Шуменъ 1893 г.	1	9	—
СПИСАНИЯ.					
144	294	Библиотека Св. Климентъ I—IV к. София 1888—89 г.	1	7	50
145	399	Българска сбирка IV г. I—X кн. Пловдивъ 1897 год.	1	10	—
146	298	Зора год. I. I—VI кн. Пловдивъ 1885 г.	1	7	—
147	248	Изкуство. II год. I—VI кн. София 1897 г.	1	12	—
148	250	Книжици за прочитъ. Кн.: мартъ, май, юни и VI кн. Солунъ.	1	10	—
149	247	Природа. V г., I кн. София 1897—98 год.	1	5	—
150	251	Православенъ проповѣдникъ. V г. I—X к. Самоковъ 1897 г.	1	3	—
151	398	„ „ VI г. I—IV кн. Самоковъ 1898 г.	1	4	—
152	400	Учитель V г. I—X к. Пловдивъ 1897—98 г.	1	8	—
153	249	Християнски учитель I г. II—X кн. Пловдивъ 1897 г.	1	10	—
154		Трудъ I год. Търново 1887 г.	1	17	—
155		„ II „ „ 1888 „	1	17	—
156	318	„ III „ „ 1890 „	1	17	—
157		„ IV „ „ 1892 „	1	17	—
			191	570	75

2. УЧИТЕЛСКА БИБЛИОТЕКА.

(управ. Г. Н. Мутафовъ съ помощникъ Ив. Вакъчиевъ).

Прѣвъ 1897—98 учебна година библиотеката е увеличена съсъ
слѣднитѣ книги и списания:

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ.	Количество	Стойность	
				л.	ст.
I. БОГОСЛОВИЕ.					
1	21	Финговъ Д. Кратко учение за богослужението на православната църква за III кл. Първо изд. Пловдивъ. 1897 г.	1	—	60
2	22	Финговъ Д. Краткъ православенъ християнски катихизисъ за III кл. изд. I. Пловдивъ 1897 год.	1	—	60
II. КНИГИ СЪСЪЗАБАВНО СЪДЪРЖАНИЕ.					
3	789	Ежемѣсячныя литературныя приложения жур. „Нивы“. Спб. 1898 г	5	28	78
4	829	Островскій А. Н. Буря. Драма въ петъ дѣйствиия. Прѣв. И. Церовъ Варна 1892 г.	1	1	—
5	797	Rorow L. I. Ivan Wazow. Leipzig. 1896 г.	2	4	—
6	817	Раковски Г. С. Горски пѣтнициъ Нови-Садъ. 1857 год.	1	4	—
7	790	Сборникъ „Нивы“. Полное собраніе сочин. И. С. Тургенева въ 12 т. Спб. 1898 г.	6	28	78
8	90	Шекспиръ Уильямъ Театрална библиотека (Отело, Макбетъ, Хамлетъ, Кралъ Лиръ, Ромео и Жулиета). Варна 1897 г.	5	6	—
9	91	Шекспиръ Уильямъ Театрална библиотека (Кориолокъ, Юли Цезарь, Антони и Клеопатра). Варна. 1897 г.	3	6	—
ПЕДАГОГИЯ.					
10	121	Жанс. П. Учебникъ по Етика. Прѣв. Д-ръ И. А. Георговъ. Пловдивъ. 1898 г	1	2	—
11	795	Матисъ Адолфъ (Д-ръ). 1) Практическа педагогия, премия на Учителски Прѣгледъ. София 1898г.	1	2	—
ЕЗИКОЗНАНИЕ.					
12	243	Бракенгеймеръ П. Грамматика древне-славянскаго языка. Изд. VI. Одесса. 1895 г.	2	3	60

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойность	
				л.	ст.
13	244	Бракенгеймеръ П. Униформированіе въ языкахъ литово-словенской семьи съ изслѣдованіемъ Урало-алтайскихъ нарѣчій.	2	6	—
14	248	Бракенгеймеръ П. Αλεξίου Κομνηνου ποιηματα παραηστικου въ сравненій съ русскимъ Домостроемъ. Одесса 1893 г.	2	10	50
15	49	Бракенгеймеръ П. Примѣрный сборникъ произведеній для заучиванія наизустъ. Одесса. 1 96 г.	1	2	25
16	257	Брокгаузъ и Ефронъ. Энциклопедическій словарь. т. XXI ч. 41 и 42.	2	18	—
17	258	Брокгаузъ и Ефронъ. Энциклопедическій словарь. т. XX, г. 40	1	9	75
18	252	Бунаковъ Н Христоматія для изученія образцовъ русской словесности. Спб. 1889, 91—93 год.	4	12	60
19	254	Величковъ К. Христоматія за горнитѣ класове на градскитѣ училища и гимназии. Солунъ 1899 год.	1	5	—
20	241	Вълковъ А. Първоначална читанка по французски езикъ. София. 1895 г.	1	1	50
21	251	Галаховъ А Русская христоматія I и II ч. Изд. 23 Москва. 1896 г.	2	5	70
22	238	Ганчовъ М. Начална книга по френски езикъ. Изд. I. Ямболъ 1897 г.	1	1	—
23	242	Дювернуа А. Словарь болгарскаго языка по памятникамъ нар. словесности и произ. новейшей печати. Москва. 1896 год.	9	54	—
24	793	Дюрастель А. Международенъ алманахъ София 1898 г.	1	20	—
25	240	Икономовъ М. Н. Учебникъ за френски езикъ. ч. I, първо изд. Пловдивъ. 1897 г.	1	1	50
26	245	Карагюлевъ К. Бѣлѣжки по българския правописъ въ двѣ части. изд. I. Казанлъкъ.	2	2	20
27	246	Карагюлевъ К. Прѣпинателни знакове. ч. III Казанлъкъ. 1896 г.	1	1	30
28	798	Диловъ Пв. М. Рѣчникъ френско-български София. 1897 г.	1	3	—
29	250	Министерство Нар. Просвѣщеніе. Сбор. нпкъ за народни умотворения. наука и книжница. Кн. XIV. София. 1897 г.	1	5	—

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойность	
				л.	ст.
30	255	Мишевъ Д. и Костовъ Ст. Христоматия за долнитѣ класове на гимназиитѣ и общинскитѣ училища. Пловдивъ 1890 г.	2	2	80
31	236	Пѣевъ Ив. Христоматия за V кл съ рѣчникъ за малко познатитѣ думи. Изд. I. Пловдивъ. 1897 г.	1	2	
32	237	Пѣевъ Ив. Христоматия за III кл. съ подробенъ учебенъ показателъ и рѣчникъ на всички малко познати думи. Изд. III. Пловдивъ. 1897 г.	1	1	80
33	239	Плеуъ Я. Рѣководство за французското произношение. София 1891 год.	1	—	50
34	794	Поповъ Г. В. Сравнителенъ етимологически рѣчникъ на бълг. езикъ Отд. I, кн. II. София 1898 г.	1	—	50
35	791	Славейковъ П. Р. Български притчи или пословици и характерни думи. ч. II (о—я) София. 1898 г.	2	6	—
36	247	Strausz Adolf. Bulgarische volksdichtungen Vien und Leipzig. 1895 г	2	12	—
37	256	Schischmanoff Lydia. Legendes religieuses bulgares. Paris. 1896 г	1	5	—
38	253	Филоновъ Андрей. Русская христоматия Спб. 1882—84, 1887 г	4	16	80
МАТЕМАТИКА.					
39	296	Арнаутовъ Ц. С. Геометрия съ geometr. чертание за III кл. на гимназиитѣ и народнитѣ училища. Пловдивъ 1897 г.	1	1	—
40	301	Арнаутовъ Ц. С. Аритметика за III класъ на гимназиитѣ и народнитѣ училища. Пловдивъ 1897 г.	1	—	50
41	297	Ивановъ Зл. и Петканчинъ Ив. Краткъ Алгебрически сборникъ за VI кл Изд. I. Пловдивъ 1897 г.	1	1	30
42	298	Киселевъ А. Начална алгебра за V кл Изд. I. Пловдивъ. 1896 г.	1	1	5
43	300	Петканчинъ Ив. и Ивановъ Зл. Учебникъ по Аритметика за долнитѣ класове. кн. I за I кл. Пловдивъ. 1897 г.	1	—	40

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
44	302	<i>Райдтъ. Фр. Д-ръ.</i> Обща аритметика и алгебра. Ръководство за сръднитѣ учебни заведения. Пловдивъ. 1897 г.	1	1	50
45	299	<i>Сплитекъ Ф. В.</i> Учебникъ по геометрия и геометрическо чертанне. I ст. за I кл. Пловдивъ. 1896 г.	1	1	—
ИСТОРИЯ и ГЕОГРАФИЯ.					
46	823	<i>Бесарабски българинъ.</i> Брошура първа по шети прѣдметъ на първата. Болградъ. 1865 г.	1	—	40
47	816	<i>Венелинъ Ю. И</i> Критическя изслѣдованія объ исторіи болгаръ. Москва. 1849 г.	1	8	—
48	822	<i>Гатевъ Георги С.</i> (прѣв.). Последни часове отъ живота на императора Николай I Одеса. 1856 г.	1	—	50
49	421	<i>Драгачовъ Н.</i> Учебникъ по всеобща география Габрово. 1896 г.	3	3	40
50	818	<i>Економовъ Георги</i> Дупничанинъ. Кратко землеописание. Букурещъ. 1856 г.		2	—
51	417	<i>Жомини.</i> Политическия и военния животъ на Наполеона. Прѣв. Кап. Нв. П. Марковъ. София. 1895—96 г.	2	15	—
52	418	<i>Жомини.</i> Политическия и военния животъ на Наполеона (Разказанъ отъ самия него). Описанія на сраженията. Прѣв. Кап. Нв. П. Марковъ. София. 1896 г.	1		
53	419	<i>Жомини.</i> Карти и планове къмъ съчинението „политическия и военния животъ на Наполеона“	1		
54	820	<i>К-овъ Н.</i> Криво да седимъ, право да говоримъ. Обяснение. 1868 г.	1	—	20
55	819	<i>Любороденъ българинъ.</i> Протестъ отъ единъ българинъ противъ нѣкои си български работи въ Букурещъ. 1869 г.	1	—	60
56	420	<i>Манчовъ Д. В.</i> Начална география за I кл. Пловдивъ 1897 г.	1	—	60
57	792	<i>Ножаровъ М. А.</i> 29 географ. карти за изучаване отечествената география. София. 1897 г.	1	1	—

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойность	
				л.	ст.
58	821	<i>Теодоровичъ Конст.</i> Библическа повѣсть ветхаго завѣта за юность I ч. Будимъ. 1847 г.	1	3	—
ЕСТЕСТВЕНИ НАУКИ.					
59	504	<i>Андрѣйчевъ И.</i> Учебникъ по зоология за I кл. Изд. I София. 1897 г.	1	2	20
60	506	<i>Иончевъ Т.</i> Елементарна химия. Кратко методическо ръководство за долнитѣ класове. София. 1897 г.	1	—	90
61	505	<i>Кулевъ А.</i> Учебникъ по зоология за I кл. Изд. II Търново, 1896 г.	1	1	50
МЕДИЦИНА.					
62	513	<i>Молловъ Д. Д-ръ.</i> Домашенъ лѣкаръ. Солунъ-Прилѣпъ. 1896 г.	1	6	—
ПУБЛИКАЦИЯ НА РАЗНИ УЧРЕЖДЕНИЯ.					
63	612	Библиографически бюлетинъ на книгитѣ, списанията и вѣстниците, постъпили въ Соф. Нар. Библ. прѣзъ Януари-Юли 97 г. София. 1897 г.	2	—	60
64	807	Библиографически бюлетинъ на книгитѣ списанията и вѣстниците постъпили въ Соф. Нар. Библ. Год. I кн. 3 и 4.	2	—	60
65	812	Бюджетъ за приходитѣ и разходитѣ на кн. България прѣзъ 1898 г. София. 1898 г.	1	5	—
66	810	Висше училище въ София. Разписъ на лекциитѣ за лѣтното полугодие 1897/98 год. София. 1898 г.	1	—	20
67	600	Годишенъ отчетъ на Варн. Държ. Дѣвич. гимназия „Мария Луиза“ за 1896—97 уч. г. Варна. 1897 г.	5	7	50
68	601	Годишенъ отчетъ на Варн. Държ. Мажка гимназия „Фердинандъ I“ за 1896—97 г.	1	1	50
69	800	Годишенъ отчетъ на В. Търновската Дър. Дѣв. Гимназия за 1896—97 г. Търново. 1898 г.	1	2	—
70	801	Годишенъ отчетъ на Плов. Държ. Дѣвич. Гимназия за 1896—97 уч. год. Пловдивъ. 1897 г.	1	2	—

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойность	
				л.	ст.
71	813	Дневници (стенографически) на VI обикновено Нар. Събрание. II ред. сесия. София 1892 г.	6	23	50
72	814	Дневници (стенографически) на VI обикновено Нар. Събрание. III ред. сесия. София. 1893 г.	4	15	—
73	815	Дневници (стенографически) на VII обикновено Нар. Събрание. I ред. сесия. София 1894 г.	1	2	50
74	811	Дневници (стенографически) на VIII обикновено нар. събрание. I ред. сесия. София. 1895 г.	2	20	—
75	616	Дневници (стенографически) на V-III обикновено народно събрание. II ред. сесия. София. 1895—96 г.	3	29	60
76	617	Дневници (стенографически) на IX обикновено нар. събрание. I ред. сесия. София. 1897 г.	4	26	—
77	607	Изложение за състоянието на Сливенското окръжие прѣзъ 1896—97. Сливень. 1897 г.	1	1	50
78	621	Изложение за състоянието на учебното дѣло и фермата на Държ. Земледѣлч. училище въ Руссе за 1895 - 96 учебна година. Руссе 1897 г.	1	1	50
79	825	Министерство на търговията и земедѣлнето. Статистически изслѣдвания върху земледѣлческитѣ и скотовѣдскитѣ богатства на България и главнитѣ земледѣлчески страни въ свѣта възъ основа на официални документи отъ <i>Германовъ П</i> София. 1897 г.	1	12	—
80	611	Описъ на учебницитѣ, намиращи се въ книжарницата на Хр. Г. Дановъ. Пловдивъ 1897 г.	1	—	60
81	603	Отчетъ на Русеп. гр. Дѣв Гимназия отъ отваряннето до 1896 - 97 учеб. год. Руссе.	1	2	30
82	609	1897 г. Отчетъ на Соф. нар. библиотека за прѣзъ 1896 г. София. 1897 г.	1	—	30
83	610	Отчетъ за дѣятелността на Бѣлг. Друж. „Червени Кръсть“ за 1896 год. София 1896 г.	1	—	30

Но по редъ	Но на инвентара	Наименование на книгитъ	Колѣчество	Стойностъ	
				л.	ст.
84	615	Отчетъ на Шумен. Държ. Педаг. и трикл. училище за 1896—97 уч. год. Шуменъ 1897 г.	1	2	70
85	620	Отчетъ на Мариинската Държ. Дѣв. Гимназия въ Стара-Загора за 1896—97 год. Стара-Загора. 1897 г.	1	2	—
86	623	Отчетъ на Соф. Държ. Мжж. гимназия отъ отварянъето ѝ до края на учеб. 1896—97 г. София. 1897 г.	1	2	—
87	626	Отчетъ на Дър. Рисов. училище въ София за учебната 1896/97 год. София 1897 г.	1	—	10
88	628	Отчетъ на Кюстендилското Държ. Педагог. Трикласно и образцово училище за прѣзъ 1896/97 год. София 97 г.	1	2	—
89	802	Отчетъ на Дър. Педаг. трикласно и образцово училище въ Казанлъкъ за 1896/97 г. Казанлъкъ 1898 г.		2	—
90	804	Отчетъ на Плов. Държ. Мжж. Гимназия „Александър I“ за 1896/97 год. Пловдивъ 1898 г.	1	2	—
91	805	Отчетъ на Слив. Държ. Мжж. Гимназия за 1896/97 г. Сливенъ 1898 год.	1	2	—
92	806	Отчетъ на Разградската Окр. Мжж. Гимназия за 1896/97 г. Разградъ 1897 г.	1	2	—
93	808	Отчетъ за дѣятелността на Бълг. Друж. „Червенъ Кръстъ“ за 1897 год. София 1898г	1	—	80
94	809	Отчетъ на Соф. Народна Библиотека за 1897 г. София 8198 г.	1	—	40
95	602	Пръвъ годишенъ отчетъ на Соф. Държ. Дѣв. Гимназия за 1896/97 и отъ 1878—96 год. София 1897 г.	1	3	—
96	604	Пръвъ годишенъ отчетъ на Общ. п. „Нанчова“ Дѣв. Гимназия за 1896/97 год. Шуменъ 1897 г.	1	2	—
97	605	Първи годишенъ отчетъ за състоянието на учебното дѣло на. Силистр. Дър. Трикл. Педагог. учил. за 1896/97 г. София 1897 г.	1	2	50
98	614	Първи годишенъ отчетъ за учебната 1896—97 год. (и за учебнитъ 1878—79 до 96/97 година) на Ломското Държ. Педагогическо и Трикласно учил. Ломъ 1897 г.	1	1	50

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	Количество	Стойностъ	
				д.	ст.
99	618	Първи годишенъ отчетъ за състоянието на Дър. Търг. Училище въ Свищовъ. Свищовъ 1897 г.	1	1	50
100	799	Първи годишенъ отчетъ на Държ. Мжж. Гимназия „Князь Борисъ“ за 1896 97 год. въ Русе. Русе. 1897 г.	1	1	20
101	803	Първи годишенъ отчетъ на Дър. Мжж. Априловска гимназия въ Габрово за 1896 —97 год. Казанлъкъ 1897 год.	1	2	—
102	606	Статистическо Бюро. Статистика за училищата въ Княж. България прѣзъ 1894 95 г. София 1897 г.	1	5	50
103	613	Статистическо Бюро. Албумъ отъ графическа статистика. Състоянието на населението споредъ прѣброяването на 1 януари 1893 год. София 1896 год.	1	8	—
104	619	Статистическо Бюро. Раждания, умирапия и жендби прѣзъ 1894 год. София 1897 г.	1	6	—
105	622	Статистическо Бюро. Движение на търговията на България съ чуждитѣ държави, движение на корабитѣ по пристан., пазарни цѣни въ поглавнитѣ градове прѣзъ м. Авг. и Септември 1897 г. София 1897 г.	2	3	—
106	623	Статистическо Бюро. Движение на търговията на България съ чуждитѣ държави, движение на корабитѣ по пристан., пазарни цѣни . . . прѣзъ юли 1897 г. София 1897 г.	1	1	50
107	624	Статистическо Бюро. Статистика за училищата въ Княж. България прѣзъ 1894 95 год. ч. III. Основни училища, учители, учители. София 1897 год.	1	6	—
108	627	Статистическо Бюро. Движение на населението въ Княж. България прѣзъ 1894 г. София 1897 г.	1	5	50
109	608	Четвърти годишенъ отчетъ за дѣятелността на друж. „Св. Кирилъ и Методи“ отъ 10 май 1895 г. до 10 май 1896 год. София 1896 г.	1	—	90
ПРАВО.					
110	650	Законъ за мѣрките противъ филоксерната			

№ по редъ	№ на инвентара	Наименование на книгитѣ	К-чество	Стойность	
				л.	ст.
111	796	зараза и за възобновленнето на опустошенитѣ отъ нея лозя и правилникъ за прилагане закона за мъркитѣ противъ филосерната зараза . . . София 1896 г.	4	4	—
		<i>Исайевъ Д. и Перѣановъ В. Ж.</i> Гражданско сждопронзводство съ тълкуването му отъ Висшия Касаціоненъ сждъ 1880—97 г. София 1897 г.	1	6	50
112	826	Министерство на Народното Просвѣщение. Литературенъ фондъ „Иванъ Вазовъ“ София 1898 г.	2	—	20
113	649	Сборникъ на окръжни писма прѣзъ 1894 г. 1895—96 год. София 1897 г.	1	2	80
ПЕРИОДИЧЕСКИ СПИСАНИЯ.					
114	759	Българска Сбирка. Год. V. Пловдивъ 1898 г. номера 1—6 кн.	1	10	—
115	761	Български църковенъ прѣгледъ. София 1897 г. номера 1—10 кн.	1	5	50
116	785	Вопросы Философiи и психологiи. г. IX. Москва 1898 г. номера 1—2 кн.	1	23	05
117	784	Вѣстникъ Воспитанiя. г. IX. Москва 1898 г. номера 1—4 кн.	1	21	61
118	778	Вѣстникъ Европы. 33 годъ. Спб. 1898 год. номера 1—5 кн.	1	53	54
119	787	Журналъ Министерства Народ. Просвѣщенiя. Спб. 1898 г. номера 1—4 кн.	1	45	93
120	758	<i>Iagic, V. Archiv für slavische philologie.</i> Berlin 1898	1	25	60
121	757	Искусство. г. II. София. 1897 г. номера 1—6 кн.	1	12	—
122	756	Клижици за прочитъ. Солунъ 1895 г. номера 1—6 кн.	1	10	—
123	760	Мисль. год. VIII. Пловдивъ 1898 г. номера 1—5 кн.	1	10	—
124	779	Научное обозрѣніе. годъ V. Спб. 1898 г. номера 1—4 кн.	1	28	78
125	788	Нива. годъ 29. Спб. 1898 г. номера 1—4.	1	28	78
126	783	Образованіе. Спб. 1898 г. номера 1—6 кн.	1	20	19
127	780	Педагогическій сборникъ. Спб. 1898 год. номера 1—6 кн.	1	17	29

№ по редъ	№ из инвентара	Наименование на книгитѣ.	Количество	Стойностъ	
				л.	ст.
128	828	Периодическо списание на Бъл. книж. Дружество год. XI. София 1898 год. номера 55—56 кн.	1	9	—
129	782	Русская школа. годъ IX. Спб. 1898 годъ номера 1—4 кн.	1	25	92
130	827	Русскій Филологическій вѣстникъ. Варшава. 1898 г. номера 1—2 кн	1	20	19
131	755	Свѣтлина. Илюстровано списание. год. VII. Пловдивъ 1897 г. номера 1—8, 10—12 кн.	1	15	—
132	781	Училищень прѣгледъ. год. III. София 1898 г. номера 1—4 кн.	1	6	—
133	786	Учитель. год. V. Пловдивъ 1897—98 г. номера 1—10 кн.	1	8	—
134	824	Филологическія записки. 38 год. Воронежъ 1898 г. Вып.: 1.	1	20	19
РИСУВАНІЕ.					
135	763	Безеншекъ А. Рѣководство за употребяване на отвѣстното писмо. Пловдивъ 1892 г.	1	1	—
136	764	Живописъ по фарфору, стеклу, тканямъ, кожѣ, дереву и др. Спб. 1897 г.	1	3	—
МУЗИКА.					
137	773	Маханъ К. Учебникъ по музика. ч. I и II. Русе. 1895—96 год.	2	2	50
			203	1007	54

XX. Статистическа таблица

за учителитѣ при Варненската Държавна Дѣвическа
Гимназия „Мария Луиза“ прѣзъ учеб. 1897/98 г.

I.		Колко	V.		Колко
На края на учебн. година			Странитѣ, дѣто сж полу-		
общото число на учителитѣ		12	чили образованието си.		
„ „ учителитѣ		16	Въ България		9
Отъ тѣхъ биде:			, Русия		9
1) Минжалта учебна год.		18	, Франция		1
2) На ново назначени		6	, Австрия		3
3) Дошли отъ други учил.		4	, Белгия		—
Всичко		28	, Швейцария		2
II.			, Германия		3
Движение на учителитѣ.			, Сърбия		—
(Отъ 29/VI 1897 до 29/VI 1898)			, Америка		1
Прѣмѣстени		2	Всичко		28
Уволнени		5	VI.		
Умрѣли		—	Мѣсторождение.		
Всичко		7	Отъ България		23
III.			, Русия		4
Степени.			, Белгия		—
I степени		6	, Австрия		—
II „		2	, Одринско		1
III „		3	Всичко		28
Врѣм.-новоназначени		2	VII.		
Врѣменни		1	Вѣроисповѣдание.		
Волюнаемни		13	Православни		25
„ съ контрактъ		—	Протестанти		2
Основна прикомандирана		1	Католици		—
Всичко		28	Израйлитяни		1
IV.			Всичко		28
Образование			VIII.		
Съ пълно висше образов.		6	Народность.		
„ неп. „ „ „		3	Българи		25
„ сръдно „ „		11	Гъркиня		1
„ не пълно сръдно „		8	Еврейка		1
Всичко		28	Чужденци		1
			Отъ тѣхъ:		
			Рускиня		1
			Всичко		28

		Колно			Колно
IX.			XI.		
Семейно положение.			Години на учителствуване само въ срѣдно (класно) училище.		
1) Женени		12	Съ 1 година		4
Отъ тѣхъ:			„ 2 „		4
Учители	12	-	„ 3 „		3
Учителки			„ 4 „		1
2) Неженени		15	„ 5 „		1
Учителки		1	„ 6 „		2
3) Вдовици		1	„ 7 „		2
	Всичко	28	„ 8 „		2
X			„ 10 „		-
Възраст.			„ 11 „		1
На 21 год		2	„ 12 „		-
„ 22 „		-	„ 13 „		1
„ 23 „		2	„ 15 „		1
„ 24 „		2	„ 16 „		2
На 25 год.		-	„ 17 „		1
„ 26 „		6	„ 18 „		1
„ 27 „		1	„ 19 „		2
„ 28 „		1			
„ 30 „		-			
„ 31 „		1			
„ 32 „		1			
„ 34 „		1			
„ 36 „		1			
„ 37 „		1			
„ 38 „		4			
„ 41 „		-			
„ 42 „		2			
„ 43 „		1			
„ 45 „		-			
„ 46 „		1			
„ 49 „		-			
„ 51 „		1			
	Всичко	28			
			XII		
			Отсъствия.		
			Не отсъствували нито 1 часъ		8
			а) по болестъ		-
			Отъ 1 -- 5 дения		16
			„ 5 -- 10 „		-
			„ 10 -- 15 „		-
			„ 40 -- 45 „		-
			б) по други причини		-
			Отъ 1 -- 5 дения		3
			„ 5 -- 10 „		1
			„ 10 -- 20 „		-

		Колко			Колко
XIII.			XV.		
По прѣподавание.			Специално образование.		
Прѣподаватъ само			Сършили по естественитѣ науки		
1) Въ горнитѣ класове			Филолози	3	3
Отъ IV. на горѣ)			Историци	3	2
а) съ висше образование	2		Педагози	2	1
б) „ сръдно „	—		Свършили по рисување	1	—
в) „ непълно ср. „	2		„ „ гимнастика	—	2
2) Въ долнитѣ класове			„ „ ржкодѣлие	2	—
(Отъ I—III).			„ „ стопанство	—	1
а) Съ висше образование	—		„ „ фребелова институтъ	1	1
б) „ непълно висше „	2		„ „ френ. езикъ	1	15
в) „ сръдно „	8		Безъ специалность	15	28
г) „ непълно сръдно „	2		Всичко	28	
3) Въ долнитѣ и горнитѣ класове			XVI.		
а) Съ висше образование	4		Владѣхтъ чужди езици		
б) „ непълно висше „	1		(литературни)		
в) „ сръдно „	3		1) Само единъ чуждъ езикъ	13	8
г) „ непълно сръдно	4		2) „ два „ „	8	2
Всичко	28		3) „ три „ „	2	5
			4) Не владѣхтъ нито единъ чуждъ езикъ	5	
			Всичко	28	
XIV.			XVII.		
По специалность.			Литературна дѣятелность.		
Колцина прѣподаватъ само			Написали научни или литературни статии или списания	1	2
Законъ Божи	1		Прѣвели такъва	—	4
Български езикъ	1		Редактори на списания	—	1
Френски „	3		Колцина нищо не писали	27	
Математика	1		Всичко	28	7
Естествена История	—				
Цър История	—				
Рисување	—				
Ржкодѣлие	1				
Гимнастика	—				
Пѣние	—				
Краснописание	—				
Колцина прѣподаватъ по-вече отъ единъ прѣдмѣтъ	21				
Всичко	28				

СТАТИСТИЧЕСКА ТАБЛИЦА

за

учениците въ Варненската Държавна Дѣвическа
гимназия „Мария-Луиза“

прѣзъ 1897—98 учебна година.

XXI. СТАТИСТИ-

за учениците въ Варненската Държавна Дѣвическа

	К Л А-						
	I а	I б	I в	I г	I д	II а	II б
I.							
Въ края на мин. учебна год.	27	28	24	34	—	23	27
Записани въ началото на год.	27	29	28	35	29	24	29
Постъпили прѣзь течението на учебната година	—	—	—	—	5	—	—
Всички записани въ началото на учебната година и постъпили прѣзь течението на годината	27	29	28	35	34	24	29
Отъ тѣхъ:							
а) Повтаряли отъ сѣщото учил. сѣкция класъ	4	3	3	3	2	2	7
„ „ „ „ други учил.	—	—	—	—	1	1	—
б) Постъпили отъ по-долни класове на сѣщото учил. и отъ IV отдѣление	21	25	23	29	25	21	20
в) Отъ другадѣ дошли	2	1	2	3	6	—	2
Напуснали прѣзь течението на учебната година	3	1	3	4	3	1	5
Останали въ края на учеб. год.	24	28	25	31	31	23	24
II.							
Напуснали Училището							
По болестъ	1	1	—	—	1	1	2
„ смъртъ	—	—	—	—	—	—	—
„ изключване за неизвинени отсъствия	—	—	—	—	—	—	—
По изключване за други причини	—	—	—	—	—	—	—
Доброволно напуснали	2	—	3	4	2	—	3
По други причини	—	—	—	—	—	—	—
Всичко	3	1	3	4	3	1	5
III.							
Мѣсторождение							
Отъ градътъ, дѣто е учил.	18	23	17	18	16	15	16
Отъ други мѣста въ сѣщ. окол.	1	—	1	1	4	—	2

ЧЕСКА ТАБЛИЦА

Гимназия „Мария-Луиза“ прѣзъ учебната 1897/98 год.

С О В Е

II в	II г	III а	III б	III в	IV а	IV б	IV в	V а	V б	VI а	VI б	всичко	въ %
28	24	29	30	31	33	31	36	35	38	21	22	521	
29	26	29	29	29	35	33	34	38	41	25	27	576	98.13
—	—	1	—	1	—	1	—	2	1	—	—	11	1.87
29	26	30	29	30	35	34	34	40	42	25	27	587	
8	6	6	7	4	6	8	5	4	7	—	1	86	14.65
3	—	1	—	3	1	2	—	1	—	—	—	13	2.21
16	19	17	21	20	28	14	23	33	32	25	26	438	74.62
2	1	6	1	3	—	10	6	2	3	—	—	50	8.52
5	—	1	1	3	5	3	3	2	2	1	1	47	8.00
24	26	29	28	27	30	31	31	38	40	24	26	540	92.00
—	—	—	—	2	1	2	—	2	1	1	—	15	2.55
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	—	1	1	1	4	1	3	—	1	—	1	31	5.28
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0.17
5	—	1	1	3	5	3	3	2	2	1	1	47	8.00
10	19	15	15	12	16	10	10	16	8	5	7	266	45.32
1	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	14	2.38

	К Л А-						
	Іа	Іб	Ів	Іг	Ід	Іа	Іб
Отъ друга окол. на сѣция окр.	—	—	1	4	3	1	2
Всичко отъ Варнен. окръгъ	19	23	19	23	23	16	20
Отъ Бургаски окръгъ	—	—	1	—	—	—	—
„ Видински „	1	—	—	—	—	—	—
„ Вратчански „	—	—	—	—	—	—	—
„ Кюстендилски „	—	—	—	—	—	—	—
„ Ловченски „	—	—	—	—	—	—	—
„ Ломски „	—	—	—	—	—	—	—
„ Пловдивски „	—	1	—	—	—	1	—
„ Плѣвенски „	1	—	—	—	—	1	—
„ Разградски „	1	—	—	1	—	—	—
„ Руссенски „	1	1	—	2	2	2	—
„ Свищовски „	—	—	—	1	—	—	—
„ Севлиевски „	—	—	—	—	—	—	—
„ Сливстренски „	2	—	—	—	1	—	—
„ Сливенски „	—	—	—	—	2	—	1
„ Софийски „	—	—	—	1	—	—	1
„ Старо-Загорски „	—	—	1	—	1	—	1
„ Т.-Пазарджикски „	—	—	—	—	—	—	—
„ Трънски „	—	—	—	—	—	1	—
„ Търновски „	—	—	2	1	—	—	3
„ Хасковски „	—	—	—	—	—	—	—
„ Шуменски „	1	1	4	4	3	3	3
Всичко отъ България	26	26	27	33	32	24	29
Отъ Турция { Македония	—	1	—	—	—	—	—
„ { Одринско	—	—	—	1	—	—	—
„ Сърбия	—	—	—	—	—	—	—
„ Ромѣния	1	2	—	1	—	—	—
„ други мѣста вънъ	—	—	—	—	—	—	—
отъ Княжеството	—	—	—	—	1	—	—
„ Отъ други мѣста въ Турция	—	—	1	—	1	—	—
Всичко	27	29	28	35	34	24	29
Родени въ градове	25	28	22	30	25	24	23
„ „ села	2	1	6	5	9	—	6
IV.							
Народность							
Българи	23	28	28	35	27	19	28
Турци	—	—	—	—	—	—	—
Арменци	—	1	—	—	—	—	—
Гърци	—	—	—	—	4	4	1

C O B E

II B	II ⁿ	III a	III б	III B	IV a	IV б	IV B	V a	V б	VI a	VI б	всего	в %
2	2	5	5	2	1	7	4	3	8	1	5	56	9.54
13	21	20	20	14	17	17	15	19	19	6	12	336	57.24
—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	1	5	0.85
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	0.51
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0.17
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	0.34
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	0.17
—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	2	6	1.02
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	0.51
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	4	0.68
—	1	—	—	2	—	2	6	4	3	4	3	27	4.60
1	—	—	2	1	3	—	—	1	—	—	—	16	2.73
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	0.34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0.17
1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	7	1.19
1	—	2	1	1	2	3	2	2	1	4	1	23	3.92
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	0.51
1	—	2	—	—	—	—	—	1	1	1	—	9	1.53
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0.34
1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	0.51
1	2	—	—	—	5	2	1	1	1	2	—	21	3.57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	1	—	2	5	1	5	4	4	5	4	1	55	9.37
24	25	28	27	25	31	32	30	34	34	22	21	530	90.30
1	1	—	2	—	3	—	—	1	—	—	—	9	1.53
2	—	—	—	2	—	1	1	2	3	1	1	14	2.38
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	2	—	—	2	1	2	2	5	—	5	25	4.25
—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	2	—	7	1.19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0.34
29	26	30	29	29	36	34	34	40	42	25	27	587	—
22	19	29	26	27	35	33	29	40	37	23	27	524	89.27
7	7	1	3	3	—	1	5	—	5	2	—	63	10.73
29	26	30	28	28	35	33	34	40	41	23	26	561	95.56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0.17
—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	13	2.21

	Н Л А-						
	Іа	Іб	Ів	Іг	Ід	Іа	Іб
Евреи	3	—	—	—	1	1	—
Ромънци	—	—	—	—	—	—	—
Цигани	—	—	—	—	—	—	—
Други народности	1	—	—	—	2	—	—
V.							
Вѣроисповѣданіе							
Источно-православни	23	28	27	35	31	23	28
Католици	1	—	—	—	2	—	—
Протестанти	—	—	1	—	—	—	1
Мохамедани	—	—	—	—	—	—	—
Израилтяни	3	—	—	—	1	1	—
Армено-Григориянц	—	1	—	—	—	—	—
Други вѣроисповѣданія	—	—	—	—	—	—	—
VI.							
Възраст							
9 години	—	—	—	—	—	—	—
10	—	—	—	—	—	—	—
11 "	5	4	5	4	3	—	—
12 "	10	8	9	16	7	6	4
13 "	4	9	9	8	11	7	9
14 "	2	5	3	6	8	4	7
15 "	5	2	2	—	3	6	5
16 "	1	1	—	—	2	1	4
17 "	—	—	—	—	—	—	—
18 "	—	—	—	1	—	—	—
19 "	—	—	—	—	—	—	—
20 "	—	—	—	—	—	—	—
21 "	—	—	—	—	—	—	—
22 "	—	—	—	—	—	—	—
23 "	—	—	—	—	—	—	—
24 "	—	—	—	—	—	—	—
По-Стари отъ 24 години	—	—	—	—	—	—	—
VII.							
Занятие на родителитѣ.							
Земледѣлци	1	—	2	1	2	1	2
Търговци	5	7	7	7	4	8	12

[illegible][illegible]

	К Л А-						
	Іа	Іб	Іг	Іг	Ід	Па	Пб
Заяатчи	4	10	4	4	7	2	6
Чиновници (държавни и офицери)	8	3	5	6	6	6	—
Учители и свѣщенници	1	—	—	1	—	1	—
Надничари, ратаи, слуги	4	7	5	7	8	1	1
Свободни професии (адвокати лѣкари и пр.).	3	—	1	1	—	2	4
Др. непоказани по-горѣ занятия	—	—	—	—	—	—	—
Сиращета (безъ бащи)	1	2	4	8	7	3	4
VIII							
Домашно положениа							
Ученици съ живи родители	24	27	23	25	27	21	25
„ безъ „	1	—	1	—	1	1	—
„ само съ баща	2	—	1	2	—	—	—
„ „ „ майка	—	2	3	8	6	2	4
IX.							
Издържане							
Колцина се учѣтъ на бащини или майчини разноси.	25	29	25	35	33	23	28
Колцина се учѣтъ на роднин- ски разноси.	2	—	3	—	—	1	1
На чужди „	—	—	—	—	1	—	—
Стипендиятъ на Окр. Пост. Комисии.	—	—	—	—	—	—	—
X.							
При кого живѣѣтъ ученицитѣ							
Въ пансиона.	1	—	—	—	—	1	—
При родителитѣ си.	23	29	26	30	32	22	26
При близки роднини (братъ, сестра, чичо, вуйчо) . .	3	—	1	4	2	1	3
При чуждо семейство.	—	—	1	1	—	—	—
XI.							
Отсѣствия.							
Никакъ не отсѣствували	4	2	1	4	—	—	3
Отсѣствували:							
Съ извинени отсѣствия отъ 1—5 часа.	3	7	2	3	1	1	—

C O B E

II B	II r	III a	III 6	III B	IV a	IV 6	IV B	V a	V 6	VI a	VI 6	всего	в %
2	1	6	5	3	6	3	3	10	2	4	3	85	14.48
6	3	5	2	9	4	5	4	3	4	3	3	85	14.48
	2	2	2	—	—	—	2	1	3	—	1	16	2.73
6	5	1	2	2	—	2	2	1	12	3	2	71	12.10
1	1	1	1	2	11	3	2	—	4	1	2	40	6.82
2	—	7	6	—	—	2	3	8	—	—	3	31	5.30
5	4	4	6	6	7	8	10	8	7	7	7	108	18.40
23	20	26	22	24	25	26	21	32	30	18	20	459	78.20
2	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—	1	14	2.40
1	2	—	1	—	3	3	3	—	5	—	—	20	3.40
3	4	4	6	6	5	5	8	8	7	7	6	94	16.00
24	23	28	28	30	32	33	29	35	38	18	21	537	91.48
5	3	2	1	—	3	1	3	4	3	1	—	33	5.62
—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	6	4	14	2.39
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3	0.51
—	—	1	—	—	2	9	1	6	10	4	3	38	6.47
26	22	21	27	24	30	15	21	26	21	14	14	449	76.50
3	4	7	1	4	3	7	4	3	4	2	2	58	9.87
—	—	1	1	2	—	3	8	5	7	5	8	42	7.16
2	3	—	2	4	4	—	4	5	2	—	2	42	7.16
3	7	4	3	8	6	2	2	3	6	4	2	67	11.40

	К Л А-						
	І а	І б	І в	І г	І д	І а	І б
Съ изв. отсѣжт. отъ 5—10 ч	7	4	5	3	2	2	2
" " " " 10—20 ч.	3	3	4	6	13	7	4
" " " " 20—30 "	2	6	4	5	8	4	4
" " " " 30—40 "	2		5	2	2	2	1
" " " " 40—50 "	1	3	3	5	3	3	4
По-вече отъ 50 часа	4	4	4	7	5	5	11
Отсѣжтвували :							
Съ неизв. отсѣжт. отъ 1—5 ч.	2	—	—	—	—	—	—
" " " " 5—10 "	1	—	—	1	—	—	—
" " " " 10—15 "	—	—	—	—	—	—	—
" " " " 15—20 "	—	—	—	—	—	—	—
По-вече отъ 20 часа.	—	—	—	—	—	—	—
XII.							
Наказания.							
Никакъ не наказани.	25	29	27	34	33	20	27
Наказани съ мърzenie.	2	—	—	—	—	4	2
Съ затворъ единъ пѣтъ	—	—	—	—	—	—	—
" " по вече пѣти	—	—	—	—	—	—	—
Врѣм. отстранени отъ учил.	—	—	—	—	1	—	1
Изключени отъ училището за винаги	—	—	—	—	—	—	—
Изключени съ право на полагане изпитъ въ края на учебната година.	—	—	—	—	—	—	—
Изключени за неизвинени отсѣжтвия	—	—	—	—	—	—	—
Изключени отъ всичкитѣ учебни заведения.	—	—	—	—	—	—	—
Отнета частъ отъ стипендiята.	—	—	—	—	—	—	—
Отнета цѣлата стипендiя	—	—	—	—	—	—	—
Намалено поведение	—	—	1	—	1	4	2
" " за неизвинени отсѣжтвия.	1	—	—	1	—	—	—
XIII.							
Стипендии и помощи.							
Въ началото на учеб. год. и мало стипендiятки	—	—	—	—	—	—	—
Полустипендiятки	—	—	—	—	—	—	—
Отпуснати прѣзъ год. нови:	—	—	—	—	—	—	—
Стипендии	—	—	—	—	—	—	—

[illegible][illegible]

	К Л А-						
	Ia	Iб	Iв	Iг	Iд	IIa	IIб
Полустипендии	—	—	—	—	—	—	—
Напустили прѣзъ годината	—	—	—	—	—	—	—
Стипендиятки	—	—	—	—	—	—	—
Полустипендиятки	—	—	—	—	—	—	—
Разходваната прѣзъ цѣлата г. сума за стипендии въ ле- вовѣ	—	—	—	—	—	—	—
Дадено врѣменна помощъ:							
1) Отъ Дружеството за подпо- магание бѣдни ученички	1	2	2	2	6	—	3
2) Отъ Министер. на Народ. Просвѣщение	—	—	—	—	—	—	—
Отъ Дружеството цѣлата су- ма въ левовѣ	7	12.75	17.50	15.85	42	—	22.70
Отъ Министерството цѣлата сума въ левовѣ	—	—	—	—	—	—	—
XIV.							
Училищна платка							
Платили цѣла учил. платка	—	—	—	—	—	—	—
Платили за правополагание из- питъ (частни ученички)	1	—	—	—	—	—	—
Освободени по бѣдность	—	—	—	—	—	—	—
Цѣлата събрана сума въ левовѣ	15	—	—	—	—	—	—
XV.							
Успѣхъ							
Въ края на учеб. год. получи- ли свидѣтелства:							
Зрѣлостни (матуритетни)	—	—	—	—	—	—	—
Отъ тѣхъ стипендиятки	—	—	—	—	—	—	—
„ I. редъ съ отличие	2	2	2	4	1	3	3
„ тѣхъ стипендиятки	—	—	—	—	—	—	—
„ I. редъ	13	13	10	11	10	13	7
„ тѣхъ стипендиятки	—	—	—	—	—	—	—
„ II. редъ (повтарятъ сж- щия класъ)	4	7	5	8	10	3	7
Отъ тѣхъ стипендиятки	—	—	—	—	—	—	—
„ безъ общи редъ (ще пола- гать повторителенъ изпитъ)	5	6	8	8	10	4	7

C O B E

[illegible]

	К Л А-						
	Іа	Іб	Ів	Іг	Ід	Іа	Іб
Отъ тѣхъ стипендіятки	—	—	—	—	—	—	—
Не полагали изпитъ	—	—	—	—	—	—	—
Отъ тѣхъ стипендіятки	—	—	—	—	—	—	—
Всичко	24	28	25	31	31	23	24
Явили се само на изпитъ частни ученички	1	—	—	—	—	—	—
Издържали изпитъ	1	—	—	—	—	—	—
Неиздържали (пропаднали)	—	—	—	—	—	—	—
XVI.							
Поведение.							
Примѣрно	26	29	27	34	33	23	27
Похвално	1	—	—	1	—	1	1
Добро	—	—	1	—	—	—	1
Срѣдно	—	—	—	—	—	—	—
Укорно.	—	—	—	—	1	—	—
Лошо	—	—	—	—	—	—	—
Безъ бѣдѣжка	—	—	—	—	—	—	—
Всичко	27	29	28	35	34	24	29
XVII.							
Здравословно състояние.							
Колко ученици сѣ болсдували	23	26	24	26	31	20	26
Колко не сѣ никакъ болсдували	4	3	4	9	3	4	3

С О Б Е

II в	II г	III а	III б	III в	IV а	IV б	IV в	V а	V б	VI а	VI б	всичко	вЪ %
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	0·51
—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	4	0·68
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	26	29	28	27	30	31	31	38	40	24	26	540	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	6	1·02
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	0·34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	0·68
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	26	30	26	29	18	17	28	40	37	25	27	529	90·12
2	—	—	2	—	8	12	5	—	5	—	—	38	6·47
—	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	—	13	2·21
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0·17
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	0·34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	4	0·68
29	26	30	29	30	35	34	34	40	42	25	27	587	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	16	26	24	26	22	29	32	33	22	16	16	465	79·23
2	10	4	5	4	13	5	2	7	20	9	11	122	20·77

О Б Я В Л Е Н И Е.

№ 631

1. Гимназията се отваря отъ 25 августъ. Записването на ученици се захваща отъ сѣщия день и трае да 1 септември, прѣзъ което врѣме се и извършватъ поправителнитѣ и приемни изпити. Редовнитѣ занятия почватъ отъ 1 септември.

2. Новопостѣпващитѣ ученички при прошенията си за записване прѣдставятъ училищно, крѣщелно, медицинско (за присаждане) свидѣтелства и именникъ който имъ се дава отъ дирекцията.

Ланскитѣ ученички, които иматъ свидѣтелство отъ безъ общи редъ, подаватъ прошение заедно съ училищното си свидѣтелство, а ония, които минаватъ направо въ по-горенъ класъ, прѣдставятъ само училищно свидѣтелство и именникъ.

3. Ученици отъ частни училища или които се приготвятъ отъ домашни учители и не притежаватъ свидѣтелство отъ народно сръдно училище, се приематъ въ съответния на подготовката имъ класъ, слѣдъ като се подложатъ на изпитъ по всички прѣдмети, които се изучаватъ въ по-долния класъ. Такива ученици плащатъ прѣдварително 50 лева такса, а ако се приематъ за редовни, плащатъ и прѣдвидената обыкновенна такса 8 или 12 лева.

4. При записването си ученичкитѣ внасятъ и слѣдуюмата училищна такса (8 л. за III кл. и 12 лева за отъ IV кл. на горѣ). Бѣднитѣ ученички, за да се освободятъ отъ тая такса, подаватъ прошение, придружено съ формално свидѣтелство за бѣдность, издадено прѣзъ текущата година.

5. Всички ученици при записването се явяватъ заедно съ родителитѣ или съ настойницитѣ си.

6. Външкешнитѣ ученици трѣба прѣдварително да бждѣтъ настанени въ квартири, одобрени отъ дирекцията. Тѣ сѣ длъжни да иматъ настойници, прѣпорѣчани на дирекцията отъ самитѣ родители или отъ законнитѣ имъ настойници.

Пансионътъ при гимназията се отваря отъ 1 септември. Платата въ него е 480 лева за учебна година, платени половината при постѣпването и половината въ началото на февруарі.

Самоподрѣжницитѣ пансионерки сѣ длъжни да иматъ достатъчно количество долни (бѣли) дрехи, постелки за легло, юрганъ и възглавничка съ 2 калѣпа, 4 чаршафа, пишкири за лице, четка за дрехи и за зѣби, гребенъ.

Има ли или не ваканции въ пансиона, съобщава се чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ“. Туй за знание на интересуванитѣ се лица, които съ телеграми и писма се отнасятъ да питатъ за мѣста.

21 юли 1898 год.

Отъ Дирекцията.

СЪДЪРЖАНИЕ.

Неофицияленъ отдѣлъ:

	Стр.
По правописа на писменитѣ ученически работи отъ <i>Па. Церовъ</i> .	3
Изъ историята на гимназията. 1883/84—1896/97 год. (Съ погледъ върху възраждането на българщината и развитието на църковно-училищното дѣло въ Варна) отъ <i>Н. А. Н.</i>	15

Официяленъ отдѣлъ:

I Общъ погледъ върху хода на учебнитѣ занятия . . .	58
II Ученици	„
III Учителски съставъ	60
IV Прѣгледъ на изучения материялъ прѣзъ учеб. год. . .	61
V Темъ	69
VI Литературни бесѣди	89
VII Учебници	91
VIII Успѣхъ	94
IX Изпити за свършенъ курсъ	95
X Дисциплина	97
XI Хигиенично състояние	„
XII Учителски съвѣтъ	99
XIII Министерски разпоредби касателно ученицитѣ . . .	100
XIV Училищенъ бюджетъ	101
XV Равносмѣтка за училищната такса	102
XVI Дружество за подпомагане бѣдни ученички . . .	103
XVII Помѣщение и покаянина	106
XVIII Пансионъ	„
XIX Учебни помагала	107
XX Статистическа таблица за учителитѣ	126
XXI „ „ „ ученичкитѣ	130
Обявление	144

Забѣлѣжени печатни грѣшки.

стр.	редъ	вмѣсто :	чети:
6	10 отгорѣ	правѣхъ измѣненіе	правѣхъ измѣненіе
"	30 "	погресивно	прогресивно
11	41 "	изложение е	изложение
12	31 "	да поправѣтъ	да поправѣтъ
"	32 "	стилни погрѣшки	стилни погрѣшки
19	11 отдолу	тебтери	тевтери
29	2 "	Исаакобъ	Исааковъ
33	4 "	1832	1872
55	1 "	2 ^о своекошни	25 своекошни
66	25 отгорѣ	Кл. I	Кл. II
"	32 "	Кл. II	" III
"	5 отдолу	политически	политическа
68	16 отгорѣ	елипска	елипса
70	4 "	разбиратъ.	разбиратъ.
76	30 "	oіy	oіn
77	15 "	complements	compléments
"	21 "	de	du
"	9 отдолу	диктовае	диктовка
88	26 отгорѣ	отъ 0 ^о 75 ^о	отъ 0 ^о —75 ^о
91	11 отдолу	въдачн.	задачн.

УЧИТЕЛСКИ СЪСТАВЪ.

№ по редъ	Име и прѣзиме на учителя	Години на уч.-телствувание	Дѣ е билъ учитель послѣдната година	Въ каква степенъ и отъ кога е въ тая степенъ	Кон прѣдмети прѣподава и въ кои класове	Колко часа прѣ-подава седмично	Мѣсторождение	Възраст	Колко учебни часове е билъ въ отпускъ	Класенъ наставн.
1	Н. А. Начовъ	19	Варнен. Дѣв. Гимназия	Директ. отъ 1/IX 1891	Българска църковна история въ V ^{аб}	2	Стара-Загора	46	—	—
2	Л. Поповъ	15	" " "	I степ. " 1/I 1892	Физика IV ^{абв} и V ^{аб} , химия IV ^{абв} и краснописание ^а	18	с. Ходжа-абдула (Русия)	38	6 ч. по болестъ и отпускъ.	V ^б
3	Хр. Цаневъ	18	" " "	" " " 1885	Педагогия V ^{аб} и краснописание II ^{аб} и IV ^{абв}	18	Лѣсковецъ (Търн. окръгъ)	42	—	—
4	Ив. Вахъвчиевъ	17	" " "	" " " 1/VIII 1894	Математика IV ^{абв} и V ^{аб} и краснописание I ^а	16	Златарница (" ")	42	3 часа по болестъ	—
5	Ив. Церовъ	11	" " "	" " " 1/IX "	Български езикъ V ^{аб} и VI ^{аб} и Черковна история IV ^{абв}	17	с. Церова кория (Търн. окр.)	41	2 часа по домашни причини	V ^а
6	В. Тодоровъ	17 1/2	" " "	" " " 1/I 1892	Аритметика II ^{бвг} и III ^{абв}	18	Златарница (Търн. окръгъ)	40	5 ч. по болестъ и дом. прич.	III ^б
7	Т. Ганчевъ	11	" " "	II " " 1/I 1897	Педагогия и Хигиена VI ^{аб}	18	с. Смолско (Соф. ")	32	—	VI ^б
8	Юрд. Ив. Икономовъ	18	—	" " " 1/IX "	Френски езикъ I ^{абг} и VI ^{аб}	18	гр. Елена (Търн. ")	50	2 часа по домашни причини	I ^б
9	Г. Мутафовъ	13	Варнен. дѣв. гимназия	III " " 1/X 1894	Български езикъ II ^{абвг}	16	Шуменъ	38	—	—
10	Хр. Стояновъ	9	" мжж. "	Вр. учит. " " "	Български езикъ I ^{бвг} и краснописание I ^{вг}	17	с. Гол. Бояджъ (К. агац. ок.)	36	10 ч. по болестъ и дом. прич.	I ^г
11	Ел. Серезлиева	19	" дѣвич. "	III степ. " 1/V 1895	" " I ^а и III ^{абв}	17	Т.-Пазарджикъ	37	—	—
12	Мария Нед. Попова	6	" " "	" " " 1/IX 1896	Всеоб. история II ^{абвг} и III ^{бв} , Френ. езикъ III ^а и бълг. ист. IV ^{абв}	17	Ямболъ	31	—	III ^в
13	Димитръ Цаневъ	4	" мжж. "	Вр. новоназ. " 1893	Български езикъ IV ^{абв}	15	В.-Търново	38	39 часа по отпускъ	IV ^а
14	Стефанъ П. Калевъ	3	—	" " " 1/IX 1897	Зоология I ^{абвгд} , Антропология V ^{аб} , Геогр. IV ^{абв} и Рисувание I ^д	17	с. Кюлевча (Ново-Пазарско)	27	8 часа по болестъ	IV ^б
15	Мария Видинлиева	3	Варнен. дѣв. гимназия	Волнон. отъ 1/IX 1895	Аритметика I ^{абвг} и II ^а и Рисувание I ^{аб}	19	Габрово	26	7 часа по болестъ	II ^а
16	Рашелъ Самуелъ	4	" " "	" " " 1/XI 1894	Френски езикъ III ^в , IV ^{абв} и V ^{аб}	19	Руссе	26	—	—
17	Бояна Начева	8	" " "	" " " 1/IX 1890	" " II ^{абвг}	20	Търново	25	14 ч. по болестъ и дом. прич.	II ^в
18	Над. Челебиева	2	" " "	" " " 1896	Законъ божии III ^{абв} и Руски езикъ IV ^{абв} , V ^{аб} и VI ^{аб}	18	Чифл. Илѣнка Екат. губ. (Русия)	27	13 ч. " " " " "	IV ^в
19	Олга Попова	3	" " "	" " " 1895	Фребелова метода VI ^{аб} , Стопанство V ^{аб} и VI ^{аб} и Рисувание II ^а	18	Свищовъ	23	2 часа по болестъ	V ^а
20	Екат. Желябова	1	" " "	" " " 1897	Ржкодѣлие I ^д и V ^{аб} и Краснописание II ^в	7	гр. М.-Търново (Одринско)	23	2 " " " "	—
21	Мар. Кабакчиева	2	Варнен. дѣв. гимназия	" " " 1896	География I ^{абг} и II ^{абвг} , Нѣмски 5 часа и Краснописание II ^г	18	В.-Търново	22	13 часа по болестъ	II ^г
22	Нев. Гължбарова	7	" " "	" " " 1895	Естествена история II ^{абвг} и III ^{абв} и Френски езикъ III ^б	18	гр. Добричъ	26	6 " " " "	III ^а
23	Бояна Вилenska	1	" " "	" " " 10/X 1897	Френски езикъ I ^{вд} , II ^{вние} I ^{абвгд} и География I ^{бв}	22	" " "	20	—	I ^в
24	Над. Ассиева	2	Русен. гр. дѣв. гимназия	" " " 1/IX 1897	Законъ божии I ^{абвгд} , Ржкодѣлие I ^{абвг} и География III ^{абв}	19	Болградъ (Бесарабия)	21	4 часа по болестъ	I ^а
25	Евг. Стаматова	1	—	" " " 15/IX 1897	Законъ божии II ^{абвг} , Рисувание I ^{вг} и II ^{бвг} и Аритметика I ^д	21	Тирасполь, Херсон. губ.	26	19 часа по болестъ	II ^б
26	Юрд. Прѣславска	7	" " "	Осн. приком. 3/X "	Български езикъ и География I ^д и II ^{вние} II ^{абвг} и III ^{абв}	21	Шуменъ	24	1 часъ по отпускъ	I ^д
27	Ур. Папазова	2	Варнен. дѣв. гимназия	Волнон. отъ 1/IX 1896	Рисувание III ^{абв} , IV ^{абв} , V ^{аб} и VI ^{аб} и Краснописание III ^{абв}	23	Варна	24	10 часа по болестъ	—
28	Елена Добрева	6 1/2	Пловдив. " "	" " " 13/I 1896	Ржкодѣлие II ^{абвг} , III ^{абв} , IV ^{абв} и V ^{аб}	24	гр. Карлово	35	10 " " " "	—